

BROWN BOOK

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204563

UNIVERSAL
LIBRARY

— శ్రీ మత్పురదేవతాయై నమః —

* మల్లేశ్వర విజ్ఞప్తి *

చిక్కఱియనంకశాస్త్రకవచానామ

వేంకటేశ్వర ప్రింటింగ్ ప్రిస్, ఆలమాడు.

శ్రీ తిరుపతి వేంకట కృపలొనర్చిన తెనుఁగు గ్రంథ

నాటకములు	ద. అ.	చాటు పుటలు
1 పాండవజననము	1 4	23 నానాకాణి కలకర్పనము
2 పాండవ ప్రియాసము	1 8	24 కలగదారగంప
3 పాండవదోహ్యము	1 12	25 శతావధాన సారము
4 పాంగిమణిగోమము	1 12	
5 పాంగివాక్యమేళము	1 8	ప్రహసనములు
6 పాండువరాణసూయము	0 8	26 కథలు - గాథలు
7 కలకర్పణము	0 10	(1 నుండి 6 వఱకులు)
8 అనిర్బాహరణము	0 10	27 హరిశ్చంద్రము
9 కుంభము	0 10	28 ముక్తమాలినీయ చరిత్రము
10 మంకితరాణము	1 0	29 చంద్రికాచరిత్రము
11 ప్రభావతప్తమృతము	1 4	30 సారస్వతి విమర్శలు
12 మల్లార్జున పరాధిమేళము	0 12	31 చారిత్రికములు
13 పునఃసంహారము	0 12	32 కాశీయాత్ర
14 కుంభ చంద్రిక	0 10	33 ద్వివిధ చక్రపిత్త
15 మృచ్ఛికాతికము	2 0	34 పద్మపూర్తి
16 ముద్గారాక్షిణము	1 8	35 వివాహాస్తమయము
17 కాలరాహాయణము	4 0	36 సునివాహము
ప్రహసనములు		నిరూపకగ్రంథములు
18 కసాదాసము	0 4	37 గీతము (4 భాగములు)
19 త్రిలోకీవీణయము	0 12	(షిష్యాపదవాసనసారము)
20 పల్లెటూర్ల పట్టదంతు	0 12	38 గుంటూరునీడు (వేమవర -
21 అభిరూపరసితా వివేచనము	0 8	శతావధాన పీఠికతో 2 రంగములు
22 కవిసంహగర్భములు	0 8	39 జయంతి
		40 మల్లేశ్వర విజృంభ

అధికారికములు.

చెల్లదిల్ల వేంకటకృష్ణ సన్ము

వేంకటేశ్వర పబ్లికేషన్సు

కోయం - P. O.

బొమ్మగోదావరి తిల్లా.

శ్రీ మత్పురదేవతాద్వైతము

శ్రీ

* మల్లేశ్వర విజ్ఞప్తి *

(శతకమకుటకావ్యము)

రచన:

చిక్కచిక్కన కవిశాస్త్రి శతావధాని

ప్రకాశకుడు:

బెంగళూరు వెంకటశాస్త్రి సన్న్య

వెంకటేశ్వర బ్రహ్మచారి

కడియం - P. O

హైదరాబాద్ జిల్లా.

* హెచ్చరిక *

1920 సం॥రం ప్రారంభంలో ప్రారంభింపబడి 1930 సం॥రం లోగా ముగింపబడినట్లు అనుమానింప బడుతున్న యీగ్రంథ రచనకు కారకు లెవరై నదిన్నీ సప్రమాణంగా తెలియనప్పటికిన్నీ “శాపాదపి - శరాదపి” అనే న్యాయానికి ఉదాహరణ ప్రాయంగావుండే యీ గ్రంథంలోని స్వరూప స్వభావాదులననుసరించి, గుమ్మడి కాయల దొంగలవలె యెవరున్ను బుజాలు తడుముకో కూడదని న్నీ, ఆముద్రితములైన గ్రంథకర్తగారి గ్రంథాలన్నీ ముద్రించ డమే ప్రకాశకుల ముఖ్యతాత్పర్యంగాని వేటేమీకాదనిన్నీ పాఠక లోకానికి మా విన్నపము.

అన్ని
హక్కులున్ను
ప్రకాశకులది.

వెల
1.4.0

★

మొదటిసారి :
దెయ్యిప్రతులు
= 1955

ముద్రణము :

వేంకటేశ్వర ప్రింటింగు ప్రెస్, ఆలమూరు.

* క థా స ం గ్ర హ ము *

—————//—————

అనగా అనగా ఓహూ. ఆపూళ్లో దేవుడి పేరు మల్లేశ్వరస్వామి. ఆయన్ని పూజిస్తూవుండే పూజారి వంశములో వాక ప్రబుద్ధుడు వుట్టెడు. ఆప్రబుద్ధుడికే పూజారి అనీ లెంక అనీ, పేళ్లు ఇతనికి లొక్కంలో మంచి ప్రజ్ఞావుంది. అందుకే ఒక బ్రాహ్మణమాన్యాన్ని ఒకగొల్ల రహితుడవారా రాతేసి అందులో వకవాటాకూడా అక్కసుంగా సంపాదించాడు.

యితగాడికి కుంకలతో చాలాన్నేహంవుంది. యీకుంకలు సంఖ్యకు అయిదుగురు అందులో పెద్దవాడు లెంకకు అన్యాయరాయలుచేసే ప్రసక్తిలో కుడిబుజంపల్లె ఉంటుండేవాడు. యీకుంకల రాపూళ్ళో వకచోట పిడుపు (చూగాటి) పొలం వుండేది. ఆపక్కనే యీగ్రంథకర్తకున్ను వుండేది. యింతోపైపున మతోమంగలికిన్నీ వుండేది. యీచేలకు నీరుపచ్చే నీటి ద్వారం అక్కడొక బోదికాల్వ ఉండేది. అసలు తగాదా దానిదగ్గరే గ్రంథకర్తకున్ను కుంకలకున్ను ఓప్రకమంగా ప్రారంభమైంది. స్వతహాగా కుంకలు తుంటల్లే అయినా అంతకుముందు గ్రంథకర్తకు విధేయులుగానే వుంటుండేవారు. కుంకల్లో వాకడు గ్రంథకర్త వద్ద కుర్రాడకూడా చేసేవాడట దోది తగాయివా- రాజీకిన్నీ అతీతమై అప్పుడల్లా గ్రంథకర్త ఆభూమిని అన్యాయకారితం చేయడంతో ముగిసి పోయింది.

అప్పుడా : యిదిగ్లావుండగా ఆపూళ్ళోనే బ్రాహ్మణ కులంలోనే వ్యధిచారంలో అరిందగా సంబంధించే వాక యేట్రాసి వుండేది. అవిడితో కుంకల తండ్రికిన్నీ కుంకలలో కొందఱికిన్నీ గూడా సంబంధం వుండేది. ఆసందిర్బములో కొంచెం గ్రంథకర్తచే మందలింపబడ్డ కుంకలు ఆ గ్రామములో యేకాంతమో ఆనాటి సంఘకట్టుదాట్లద్వారా న్యూనతగా చూడబడుతో వుండిన్నీ పెరిమాత్రిం పేయబడకుండా సంఘంలోనే

కలిసి మెలిసి వుంటూవచ్చారు కాని గ్రంథకర్త మీద లోలోపల వీళ్ళకు అక్కమ్మ మాత్రం వుండేది. గ్రంథకర్త ఆనాటికి బందరులో ఉపాధ్యాయవృత్తి విరమించుకొని విశ్రాంతిగా కాలంగడిపేనిమిత్తం స్వగ్రామం చేరుకొని వున్నాడు యాయన చేరుకొనేనాటికే గ్రంథంలోని గ్రామపాఠకుడున్నూ ఆగ్రామంలోనివసిస్తో అన్నంలేని కారణంగానో, ఆనాటికి కుటుంబములేని కారణంగానో ఆగ్రామంలోని “వైవిరిణ్యగ్రణి” గారింట్లోనే ఉంటుండేవాడు. వూరికే, ఉండడమేకాక అవిడతో సంబంధంతోనే ఉండేవాడు. ఇతను క్రమశః, లెంకకుంకలకు తుంటరితనంలో ప్రధానహంగుదారుగా ప్రవర్తిస్తుండేవాడనేది సారాంశం — ఈగాథ యిలావుండగా ఉద్యోగరీత్యా ఆవుాళ్ళోకాపురం చేస్తూవున్న బ్రహ్మబంధు వొకాయన స్వగృహములో పెళ్ళిచేస్తో గ్రామంలో వుండేయావన్నందినీ ఆశీర్వాచనానికి ధోజనానికిన్నీ పిల్చాడు బ్రహ్మబంధువంటే ? బ్రహ్మ సమాజమతస్తుడన్నమాట యీలాటి సంస్కారాలకింకా ఆనాటికాలం అనుకూలం కలది చాకపోవడంవల్ల ఆ గ్రామంలోని బ్రహ్మణ్యమంతా ఆ పెళ్ళిలో యేవిధంగానూ పాల్గొనకూడదనీ నిశ్చయించుకుంది. కానిఆనిశ్చయానికి అంతిమ ఘట్టంలో వొక విఘాతం వచ్చిపడింది. యెల్లానంటే గ్రంథకర్తకు గురుపీఠంలో వుండే పరమపూజ్యులు కొందఱు ఆసంస్కరణ వివాహానికి ఆహూతులై వచ్చివున్నారు - వారితోపాటుగా గ్రంథకర్తయున్న కలిసివెళ్ళకరిప్పదు - అందుకని - తానుచెప్పితేవినే గ్రామంలోని బ్రాహ్మణ్యానికంతకీ వర్తమానించి - తానుగూడా ఆవివాహంలో పాల్గొని యీదిగువ ఆశీర్వాచన పద్యాలుకూడా చెప్పడం జరిగింది ఆ యీ పద్యాల ధావాన్ని పరిశోధిస్తే ఆనాటి గ్రంథకర్త హృదయ మథనమనమే గ్రహించవచ్చు —

శా. మొరంటైన తపందొనర్చి, అసలాక్షన్ మెచ్చగఁజేసి. త
 ద్ధీరత్వమ్ము సడల్చి - కాయజనకున్ దేహంతరప్రాప్తి చే
 యాఖన్ జేసి - రతిన్ గలంచిన కుభృత్కూటస్థలావాసి -సి
 తారామాఖ్యవధూమణిన్ మనుచుగఁతన్ రామకృష్ణాఖ్యునిన్.

శా, సారాచారుని - ఛాందసుఁ - దనపతిన్ సంసారసాహిత్యపున్
 గారాబంబున మగ్న మానసునిగాఁ గావించి సంసార సం
 సారం బిట్టిదటంచుఁ దెల్పిన సరస్వత్యంబు పేర్చిమించి - సీ
 వారామాఖ్యనఘామణిన్ మనుచుఁగాతన్ రామకృష్ణాఖ్యునిన్.

యీపద్యాలలో యిమిడ్చిన కల్పనవల్ల గ్రంథకర్త హృదయం సుగ
 మమే కనక విస్తరించేది లేదు ఆ యీ హృదయాన్ని తెలుసుకోవడం
 చేత కాని లెంకయున్న కుంకలున్న గామపాచకుడున్న గ్రంథ
 కర్తను దూషించడానికి పువక్రమించడంతో అంతక్రితం బోదెకాల్వ
 తో ముగిసిపోయిన వైరం మళ్ళీ తలెత్తింది. అదే మల్లేశ్వర శతకమ
 కుటానికి అంకురార్పణమై రకరకాలైన తరహాలలో గ్రంథకర్తను
 దాదించిన కుంటురుల దుష్టకృత్యాల స్వరూప స్వభావాల వర్ణనలలో ఆఱు
 పందల పద్యాలవఱకున్న పెరిగి, చారాశుద్ధితోపాటు వాక్కుశుద్ధిన్నీ గల
 గ్రంథకర్త కోరికలను అనగా, శత్రువులు అనుభవించదగిన శిక్షలను
 గ్రంథకర్త కోరినప్రకారంగా ఆమల్లేశ్వరుడు పూర్తిచేయడమువల్ల అలా
 పూర్తిచేసినట్లు విశ్వాసంగల గ్రంథకర్తచేత ఆ యీ గ్రంథం ముగింప
 బడింది.

.... వి ష యా ను క్ర మ డి త

1 వ పద్యం మొదలు - 54 వ పద్యం వరకున్న పూడారి విషయ
 మున్ను అనాటి మల్లేశ్వరుని స్థితిగతులున్న చిత్రంపబడినవి. 55 నుండి
 కుంకర్లో వాకని ప్రవేశముకల్గి. వాని సహాయం, లెంకకు ఏవిధంగా
 ఏర్పడుతుండేదో వివరింపబడుతో 113వ పద్యండాకాపెళ్ళి 118 నుండికుం
 కల పంశవర్ణన ప్రారంభమై 124 లో ముగుస్తుంది 126వ పద్యంలో కన
 బడే తిలఘాతకుడి గ్రంథంలో పాత్రదారి రాకపోయినా గ్రామంలోని ఆజీ
 తేజిన అరిందా లాక్కుల్లో వాకడుగా పేర్కొన బడినాడు - అంతే -
 168వ పద్యంలగాయకు - 172 వఱకున్న గ్రామపాచకుని విషయం
 రచింపబడింది. వీరివిషయం గ్రంథాంతంలోను గ్రంథమధ్యలోను

కూడా వస్తోనేఉంటుంది - 174వ పద్యం మొదలు వాకసత్రపుగుమస్తా కథ వస్తుంది - ఇతడు కుంకలకు పెత్తంద్రికొనుకు. వీని చరిత్ర 190 వ పద్యంవఱకున్న వుంది, 193వ పద్యంలో - అసలు కలహకారణం చెప్పబడివుంది. 167 లో బ్రహ్మబంధువిషయం సూచించబడినది. 260 వపద్యంలోని గాధ - ఏమిటంటే : ఒకబడిపంతులుద్వారా లెంక - గ్రంథకర్తకు నష్టం గలిగించడానికి యత్నించి, అపంతులు పెట్టిబాగుల వాడుకావడంవలన విషయదై నాడనీ, ఆదాసీరండకు కొంపకట్టడం కుదురలే దనీగ్రహించాలి 358వ పద్యంలోనిది వాక భూద్రుష్టీ ఆజన్మబ్రహ్మ చారిణి ఉత్తమురాలు 362 లోని వైరం ఆశ్రమంలోనే వాక సంపన్నగృహస్థునితో కుంకలకేర్పాడై - స్థలభాండవిసర్జన కెంతో తోడుపడి నటు జనశ్రుతి 455 లో అయిదైర హేతువుగానే గ్రామంలో గ్రంథ కర్తనభిమానించే వృత్తులు గ్రంథకర్తకు చేసిన గౌరవమని గ్రహించు కోవాలి, 470 లో గ్రంథానికి సంబంధించినంతవఱకు కథ అంతా క్రోడీకరింపబడివుంది. యింకా కొన్నివిషయాలు ప్రసక్తానుప్రసక్తంగా అక్కడక్కడ తగులుతూ వుంటాయి వాట్లకు సంబంధించిన సందేహాలన్నీ ఒకటి రెండు మాట్లు గ్రంథం పఠించినట్లయితే తీరిపోయేవేకనక అలా చేయవలసిందిగా పాఠకులకు హెచ్చరిక -

యీదిగువ పదాలు గ్రంథములో యెక్కడ వచ్చినా అవిఅన్నీ కుంకలకు పర్యాయ నామధేయాలని గ్రహింపగోరుచున్నాను.

1 కుంకలు 2 కుంతలు 3 జాల్మలు 4 మూఢాత్ములు 5 కూళలు 4 ముండాత్ములు 7 దుష్టులు 8 కంఠోష్టులు 9 బంధులు 10 విమనులు 11 చండాలురు 12 తుచ్ఛులు 13 దుర్జాతులు 14 అజ్ఞాత్ములు 15 హీనాత్ములు 16 వ్రాత్ములు 17 దర్పాంధులు 18 భషకములు 19 యోగ్యేతిరులు 20 కష్టాత్ములు 21 ముండాకొడ్కులు 22 దున్నలు 23 రండాకొడుకులు 24 రాడీలు 25 మొప్పెలు 26 చదరుబోతులు 27 ప్రేతన్నలు 28 ఖలులు 29 నీచులు 30 బూతుంబుంగలు 31 ఎనుబోతులు 32 దరి

దుర్జలు 33 జడులు 34 దద్దమ్మలు 35 ఉచ్చిష్టులు 36 కాటుదున్నలు
 37 చౌరాచారులు 38 సాపాట్రాయలు 39 అధమారాతులు 40 అన్యాయపుంబీనుగులు
 41 క్షూరారంభణులు 42 లుంటాకులు 43 అనామతరువులు 44 చండాలశాఖామృగాబోవులు
 45 వెట్టిపిస్సులు 46 ద్రావులు 47 బకవృక్కతులు 48 బరియా కుక్కలు
 49 శునకాలాపులు 50 వాఙ్ములు 51 శ్రేయోదూరులు 52 పెండేల దేవయ్యలు 53 గర్వగ్రింధులు
 54 మాదర్శోసులు 55 చెపలమ్మలు యిత్యాదులు —

పై నామధేయాలలో కొన్ని కేవలమూ కుంకలకట మాత్రమే కాక గ్రామపాచక లెంకలతో కూడిన కుంకలకున్నూ పర్యాయ పవాలుగానే అక్కడక్కడ వాడబడుతోవచ్చాయి అదిగూడా గమనించుకోవాలి - ఆ యీగ్రంథంలో వ్రాయబడిన కుంకలు వగైరాల దుష్ట కృత్యాల జాపితాకూడా వ్రాసి మఱిదీన్ని ముగిస్తాను,

1 దైవానికి అపవిత్రాన్నం నైవేద్యం చేయుట 2 దేవాలయంలో సంద్యాదీపం పెట్టకుండుట 3 దేవుని ఆస్తి తాకట్లపాల్జేసి సంచరించుట
 4 మంచివారిమీదికి రొడీమూకను ఉసికొల్పుట 5 గ్రంథకర్తపై అబద్ధపు కేసుపెట్టుట 6 గ్రింధకర్త అభ్యర్థ్యంలో నడిచే పాఠశాలలో అసహ్య ప్పనులు చేస్తో ఉపాధ్యాయుణ్ణి నానాకూతలుచూసి బరిసాగరుండా ఆటంకాలు కల్పించుట 8 గురుదైవ గ్రంథకర్తను అడ్డమైన తిట్లు తిట్టుచుండుట 9 గ్రింధకర్త పద్ధ విద్యాభ్యాసముచేసే శిష్యుల్ని తిట్టుటయున్ను కొట్టుటయున్ను 10 గ్రింధకర్త యింటిని చూల్చేనిమిత్రం ఎన్నో పర్యాయత్నాలు చేయుట 11 గ్రంథకర్త తాలూకు యింటిలోని సామగ్రిని పగటి దొంగలై దొంగిలించుట 12 గ్రంథకర్త నివాసగృహంలోకి పండుల్ని తోలుట 13 గ్రంథకర్త తాలూకు చూడుపశువుల్ని బలవంతంగా కట్టి బాధించుట 14 గ్రింధకర్తను “వెట్టి వెంకయ్య” అనుట 15 “తరవాణి” అంటూ గురుదైవ గ్రంథకర్తను హేళనచేయుట 16 అగ్రామములోని ఒక పడ్రంగి ఛార్యతో సంపర్కం కల్పించుకొని

వద్యంగి సోదరులకు ఆక్రమ విరోధం సృష్టించి చివరికి భార్యాభర్తలకు సంబంధములేకుండా చేయుట 17 శ్రీరామచంద్రునికి ఆలయనిర్మాణం చేసి అందు హరిజన ప్రవేశ సంస్కారంచేసి అంతతో తృప్తిచాలక ఆలయాన్ని చివరికి పశువులశాలగా మార్చుట 18 భిచ్చమెత్తుకొనే ముష్టిదానిపై మీసంతిప్పి చావగొట్టి శౌర్యప్రదర్శనానంతరం దానిచే శాపనార్థాలు తినుట - ఇల్లాంటి వెన్నో ఉన్నాయి ఎంతవ్రాసినా విషయమింతే — స్వస్తి :

జయ - మహాశివరాత్రి

20 - 2 - 1955.

విద్వాన్

చెళ్ల పిళ్ల దుర్గేశ్వర శాస్త్రి

(షరా) ఈ దిగువవిధంగా కూడా ముద్రాప్రమాదములు - సవరించుకోవలెనని ప్రార్థింతును

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
26	10	యనన్	లనన్
27	15	రిద్య	రిద్ర్య
41	11	యైదె	యైరె
45	21	ధ్యాన	ధ్వాన
61	21	తెడదన్ గోరంతయున్	తెడలో గించిత్తునున్
87	16	గీర్వా	గీర్వా
93	18	ర్యు	ర్యు

శ్రీమత్పురదేశతాయైనమః

మ ర్తే శ్వ ర విజ్ఞప్తి

* బోదెకాల్వ *

- ఉ. బోదెవు నీవురావు మరి బోధిపదెల్లన నీమ కాఖలో
లేదువినీతి. యోగ్యతయు లేదు, ఋజుప్రతిపత్తి పూర్వమే
లేదు కృతజ్ఞతాగరిమ లేదు, గురుప్రవరాంఘ్రిభక్తియు
లేదని బోధచేసితి బలే ? యిక వర్థిలు బోదెకాల్వరో 1
- ఉ. జేనెదొ ? బెత్తెదో ? కలవు చేసిన బోధ యపార, మింత వి
జ్ఞానముమున్నునే జదువు శాస్త్రము లేనియుబోధనేయలే
దోనెఱఱాణ ? నీ కతన నొందితి నింతకు కాఖ తత్త్వ మిం
కేను నినున్నుతించి కృతకృత్యుడ నయ్యెద బోదెకాల్వరో ? 2
- ఉ. నీగతి నీప్రవర్తనము నీదగు లోతును నీమపాతు నీ
లోగడ నున్నియున్ సకలలోకులకున్ వికదంబులయ్యెని
న్నాగఁ బ్రియత్నమున్ నలిపినట్టి ప్రబుద్ధుల తెల్వితేటలున్
జేగయు బ్రాజ్ఞులెల్లరు నీసీ ? యని రోసిరి బోదెకాల్వరో 3
- ఉ. పంకము నీ యెడంగలుగు పద్ధతి యుక్తమ కాని నీకొగ్గన్
సంకెల వేయఁబూను నరిస్వాంతము పంక మొనర్చితెల్లు నీ
కొంకది జేనెఱుంగుదును గొంకకు సంధిని గోరినంత నీ
పంకకు దేరి చూడఁగల వాఁదొకఁడుండఁడు బోదెకాల్వరో 4

వ. పిడుచును జెళ్ళపిళ్ళ వెటివెంకన నిన్నని కొంకఁబోకు మూ
రడుము వ్రేథా యొరుల్ కలహారాగము చూపిన సంది గోరుటల్
కడుబుధ సమ్మతం బగుట గాటముగాఁ బ్రయతించి నంతనే
తడిసిన నుల్కమంచపు గెరల్ గననయ్యెడి బోదెకాల్వరో 5

మ. నిను సాధించుట న్యాయమంచెటిఁగియు నిర్కమ్ము గ్రామమ్ములో
ఘనులెల్లన్ గనియుండుటల్ దెలిసియున్ గర్కూరితిన్ జూపువా
రినిలో కానకు మిక్కిలిన్ దెలిపి యుద్రేకమ్ము వారించుటల్
చనునంచున్ జూమి బోదెకాల్వరో? కడున్ సందింప యత్నించుటల్

డి. అంతియరాని జ్ఞుమృల సహాయము సన్నిను గప్పనెంచు ము
స్వాంతుల బుల్బు దీర్చుటకు శక్తత చాలక కాదు నా మనం
బెంత విరక్త మయ్యుఁ బని యేర్పడి నప్పుడు రిత్తవోదునా
పంతమెఱుంగుఁ బండితసభల్ భయమందకు బోదెకాల్వరో? 7

డి. పంతము మీది పండిత సభాస్థులన్ బనినేయుఁగాని దీ
మంతులుగాక కేవలము మత్సరురై తమ పట్టినట్టి యా
జంతువు మూఁడుకాళ్ళ చను జాడ్యపరీతులపట్ల వమ్మటం
చెంతువా? నిక్కమే యయిన నేమగుఁ జూడుము బోదెకాల్వరో 8

మ. సరలమ్మున్ మదిలో నెఱుంగుచును శిష్యత్వమ్ము బంధుత్వమున్
వికలమ్మున్ బొనరింపఁగాఁదగమిఁ దద్విద్యేషమున్ వైఁచితిన్
మరమా సందిని గోరితిన్ వినక గచ్చుల్ గొట్టుచున్నారు న
న్నిఁకఁ జూడన్ గమకింపు చింతిలకు వీకే లోటురేకుండెడున్ 9

మ. మహిమారాగి కొమార్త గల్గ నొకరాట్నానుండు తన్మంజుగా
త్రితీ థర్తన్ గడునేరి తెచ్చి యల రాత్రిన్ సూత్రమున్ గట్టిప
ట్టు కతానెట్టి పరాధవమ్ము గనెనట్టుచునుమ్మినిన్ చేనలో
నిఁగి దేఁగన్ బ్రయతించు వాండ్రయలచిన్నెల్ వన్నెలుం బోదెరో

ఁ. ఎన్నఁడు లేని బోదె కొఱచెప్పనినో యుసికొల్పి దానిచే
బన్నము నాకొనర్చుటకుఁ బన్నెడి పన్నుగడల్ క్షణమ్ములో

మన్నయిపోకయున్ననను మానక వేతొక పేరఁ బిల్వ ము
న్నన్న? యధర్మ మెప్పటికి నాఁగదు ధర్మము ముందు బోదెరో 11

మ. కడుఁ జొదైన పృథేక మియ్యెడల జక్కన్నాకు విశ్రాంతి యే
ర్పడు నంచున్ గడియమ్ము పచ్చితిని దుష్ప్రాగల్భ్యదోరేయు లి
య్యెడఁ గూడఁ బని చెప్పచుండిరిని యెంతే లోన జింతిల్లుదున్
గడుసుం బోకలు మించినప్పు డెటు బోకాలూఁదుటల్ తప్పనే 12

మ. కలహం బియ్యది బంధుసర్గమునకుఁ గారాదుగా : యంచునే
నలుకన్ లోఁగలుగంగ నీక యలవాం డ్రిన్యాయమార్గమ్ము పెం
తలుగాఁ దొక్కిన నైఁచితిఁ గడఁగిసంధానింప యత్నించితన్
బలవద్దై వము కారణంబగుట నవ్వారొప్పరే తోరవకున్ 13

ఉ. ముప్పదితొమ్మిదేడులకు మున్నటి సుండియు నున్ననిన్ను మా
యప్పరొ? నేఁడు పూడ్చుటకు యత్నమొనర్చెడి వారి నైపుణున్
తప్పక పర్జనీయములు తప్తమెఱింగియు శిష్యులయ్యు వాం
డిప్పని పూసు హేతువది యెట్టిదో? తెల్పుము బోదెకాల్వారో 14

మ. అకలంకమ్మగునట్టి నెమ్మనముతో నస్మత్ప్రయత్నమ్ము ని
ర్వి కలఁకమ్మగు సూహతో నొరులు నేయంబూను యత్నమ్ము దీ
నికి బాహ్యమ్మగు కారణమొక్కటియున్నే నేర గుర్తించి యం
టకు న ద్దేబలకిట్టి దుష్కవటతల్ దాపైన వేహేతుదో 15

మ. కవటత్వమ్ము వహించు కారణమెదిన్ గన్పట్ట దింతేనియున్
వివులర్వమ్ము వహించి వర్ధిలము పుద్విన్ జాలఁబెన్నంపి: యీ
చపల స్వాంతు తొనర్చునట్టి పనిరేకంచేసియున్ లేదునీ
కవకారం బొనరింప నేరికి నసాధ్యంబయ్యెడిన్ బోదెరో 16

ఉ. పాఠణజానఁబెట్టికొని పాఠెడు నీరుఁగలట్టి నీచు సొం
పాఠుఁగఁ బూడ్చెనెవ్వఁ డతఁడప్పనిచేసినపై వృథాగ న
న్నోరికొలందులాడెఁజూచి నోరటు జాఠెడు నప్పుడెందతో
యూరివివేకులుండి రిసిరో? యని రప్పనిరోసి బోదెరో? 17

మల్లేశ్వర విజ్ఞప్తి

మ. మునుదుర్వాసుని యాదవార్చకులెటుల్ మోసమ్ముమైదీరి కూర్చుని వంచింపఁగడంగిరో యటులె శిష్యుల్ “జానెఁడే మూరెఁడే” యని నిన్నున్ గురియించి హాస్యరవనా వ్యాహారమోహాంధులై పవినాకున్ గలిగించుచుండిరి పృథావ్యాపారమే పారఁగన్॥ 18

శా. యావత్కాలము నీవృథాకలహ దుర్వ్యాపారపున్ బీజమున్ జాపన్ జేయమి గొప్పముప్పనుచు నే సందింపఁగానెంచి లాభావిర్భావముఁ జూపినన్— వినరదేచన్యాయమోకాని యోదేవీ ? వారలతత్త్వమీ వెఱుఁగుచోఁ దెల్పంగదే బోదెరో॥ 19

శా. నీలోతెంతయొ వారెఱుంగుదురుకానీ వారిలోతెంతయో నీలోనైనను నీవెఱుంగవాకొ ? నీనీచోపసర్పత్వ మెట్లోలిన్ వారికొసంగి డీల్పడితివో యొక్కింత వాక్రుచ్చుమో స్థూలంభావుకతాపదోన్ముఖపయస్తోమాధ్యమా బోదెరో॥ 20

ఉ. మంగలిదొక్కప్రక్క మనమాన్యులు వేటొకప్రక్క నొక్కనీ కుంగలలోతుఁ బాతగలి కూలితి కూలుచునుంటి వేసు నిన్నుంగనినాఁడ నీదగుమనోరథమున్ గనిపెట్టినాఁడ నీ వెంగలిచర్చలో నడుగువెట్టుట కిష్టములేదు బోదెరో॥ 21

ఆ. వె. తోడ్పకరుగ నొక్క కొనగోటిమాత్రలోఁ దీరుపనికిసీపు దేబెవగుచు నప్రతిష్ఠనాకు నంటగట్టెదవేల ? యంచు నేటికేడ్చెదమ్మః బోదె ? 22

ఆ. వె. అప్రతిష్ఠ నీకనాదిగనున్నదే యేనుదానిఁదెచ్చి యాయసేల ? ఉన్నయప్రతిష్ఠ యూడ్చిపెట్టుచుకునై వారు పట్టుపట్టినారుకాని॥ 23

శా. నీ కేదారము నాదుజీవనముచే నేనెన్నియో వత్సరాల్ సాఁకన్ బండుట నీవెఱింగియును నాచావీపు నైరించుచో

సీకుందాకదోరో ? కృతఘ్నుత కడున్నీచాతినీచంబు త
త్పాశంబెట్లు భరింతు వంచడుగుటల్ భవ్యంబగున్ బోదెరో॥ 24

చ. ఒరులు కృతిఘ్నులై న మదినూరకపోక్కెడి నిన్నువంటి ధీ
వరుసకుఁ గూడఁ గైకొనఁగవచ్చునె ? యిట్టికృతఘ్నుతా మహా
దురితమటంచు నీవడిగెరో ? యది యట్టిదయ్యో నామసం
బెఱుఁగు, నెఱింగియేమిఫల ? మేనలవారికి లొంగిపోయితిన్॥ 25

మ. గురుభక్తిన్ జరణమ్ములన్ దుడిచి దుష్కోపాన నిన్బూడ్చు న
ద్దురుసుంబాకమువారితోడఁ గడుప్పద్ధుండైన నేనెట్లు సం
గరమున్జేయుదు? నీయెడన్మదిఁ గృతిఘ్నుత్వంబు కైకొంటయే
వర, మా ధారము పూనుచో ఘనులునవ్వన్ బాలుగాకుందునే॥ 26

ఉ. కాలలవారు తృప్తుటయుఁ గాలుపనేనును సృప్తుచుంటయున్
బేలతనంబు వాయొకటిపెచ్చగుఁగార మఱేమి ? తుల్యులే
యీలలిఁబోరు నిర్వరని యెల్లరునవ్వుట కొప్పు సంకచం
దాలము లీకృతఘ్నుత గనంబడనీయపు నాకుఁ గాల్వరో॥ 27

శా. అలనాడల్ల వసిష్ఠధేనువును విశ్వామిత్రుడన్ తేఁడు దు
ర్గలితుం డాత్మవశమ్ముజేసికొనఁ దాలఁపింప కమ్మాని నీ
వలెనే యుండఁగ నేమియయ్యె నటులేవారిన్ విచారించి నే
నిలుపన్నెత్తు నటందువో ? నిలుపు నీనేర్పేను వర్ణించెదన్॥ 28

ఆ. వె. సత్తరువులుచెఱుచు సన్మార్గులకబోదె
కాల్వగప్పుడెంత ఘనతరంబు
“తల్లిచెవులత్రొంచు ధన్యాత్ములకునెందు”
బిన్నతల్లిచెవులు బీటపువులు॥” 29

క. బోదెలునూతులుఁ జెఱుపులుఁ
బాదగలన్ దృవ్యజేయుఁ బాక్షిఁజిత్తుఁడా
హ్లాదిపడువాని సూడ్వఁగ
మీఁదెఱుగనివానిచె యిదిమేదిసి నవ్వన్॥ 30

ఆ. వె. బోదెకాల్వలూడ్పుటాచినుండియు నెందుఁ

గలదుగాని బోదెగట్టులూడ్పు

కక్కురితిని జూడఁగాలేదు నేటికి

నదియుఁజూపెఁ గలిమహాత్ముచర్య॥

31

ఉ. మొరకుల వెంబడించి కొనిమోసపువృత్తిఁ జొచ్చియెట్లొ సు
ర్భరమగు పొట్టనింపికొనఁ బాల్పడువాండ్రకు దేవుడన్ననున్
గురువనిసన్ మనమ్మునకు గొంతుదయింపదు చోరులేనియున్
పరమనుకొమ్ము వీరల యపారక్రితలెంచిన సుంత బోదెరో॥ 32

మ. గురుసాహాయ్యము మంచిమార్గమునకుం గొంపోవువృత్తిప్పు
దిరికిడ్చున్ శనిసా సు, మిందుమనసు స్తంత్రక్రిష్ణలే సాయమున్
శరణంబందిరో ? సీవెఱుంగవె ! భవిష్యచ్చర్య భూతమ్ముచే
నెఱిఁగింపంబచె సీకు నింకవగ పింతేలమ్ము ? యో బోదెరో॥ 33

మ. అరలంకుండు శపించె వీరి నన్యతవ్యాసంగులన్ బమ్మనా
యక గోత్రప్రసరుండు సూర్యుడచి తాల్పలతనేపోయదా
ని కథాభాగము లోనిదేయగుఁజుమీ సితోడివైరమ్ము రి
త్తకణసూచనకాక యేటిపనిరీ చాట్లాబలో బోదెరో॥ 34

చ. పలువులు నాకతాన వరి పండగఁజేసిరికాని యేరు చో
ర్బలమున నన్నుఁ గప్పుదుకుఁ బాల్పడినట్టిరులేరు పిండ్రకి
యలుకకు నేదికారణమటందుచో ? విద్వియచెప్పుబొక్కటే
కలదు మఱొండు కారణము గన్పడదెందును బోదెకాల్వరో? 35

మ. సరియోకారణమొండు చూపుమనుచున్ శంకింతువే, నొండుదే
దరయన్ వత్సరపంచకమ్మయినఁ దానెనేరికింఁగావ్యముల్
పరిశీలించి పఠింపునట్టివి శక్రిమఁ బాటింపకేయొక్క వ
త్సరమే చెప్పుట గొప్పతిప్పగుచుఁ దోచఁదోలు నో బోదెరో॥ 36

చ. చిలుకకుఁ జెప్పినట్టులుగఁ జెప్పిననున్ విసరేమిపాపమో ?
కలహపుబీజమున్ జనువుకర్ణమునొప్పిన నై జగారవ

స్థలనమటించుఁ బల్కెదరకారణ విగ్రహమందు నింత వా
రెలమివహించు కారణమదెట్టివో ? దయ్యమెఱుంగు బోదెరో॥ 37

శా. నీ చైర్నాపమునీకు సాజమదియున్నీకుండనీమంచునా
నీచుల్ పూర్తిగఁ బట్టుపట్టిరికదా ? నేనడ్డగానెంతునో ?
నీ ? చండాలమటించుఁ బోవిడుతునో ? చెప్పంగదే బోదెరో ?
కాచమ్మేనియుఁ జేయనేరని వృథాకాట్లాట నాకర్హమే॥ 38

మ. అరుదెండంచు సగౌరవమ్ముగ నుపన్యాసార్థమై పిల్వఁగా
సరుదేశత్తుఁడఁగా, నటంచనెడి నేనత్యల్పమౌ దీని తో
సరమై తోర్పునకేగుచో ననుభునుల్ శంకించుచో వారి నె
క్కరణిన్ దృష్టులజేతునంచు మదిలోఁ గంపింతునో బోదెరో॥ 39

మ. పగవన్ దేనికేఁగాని యందొకఁడు విద్యార్తన్ గడింపంగఁదా
మొగమోటమ్ముగ నాకడన్ మెలఁగునీముగ్ధుల్వృథా వాని థా
గ్యగతిన్ దెల్పించిరి “దీనిచేఁ దమకగట్టు భ్రాతృతల్ దప్పుపే
దిగులన్ లాభమటంచునెంచికాకదే ? మేల్మేలగున్ బోదెరో॥ 40

ఉ. తమ్మునకన్నలేగు దురితమ్మదివార్యముకాక పోయె రా
రమ్మనినేనుబిల్చినను భ్రాతృతకున్ చలకందియో ? మొగ
మైమ్మెయిఁజెల్లకో ? చదువనిచ్చపహింపఁడు పెట్టివాఁడు నా
నెమ్మదితానెఱుంగఁదె గడింతునె ? చుచువిద్దె చెప్పుచో॥ 41

క. అన్నయ్య లెంతచెప్పిన
విన్నయ్యలుకారు తనకు విధిలేదల వా
ర్చన్నట్లు చనరయనితాఁ
జిన్నమొగమ్మగుచుఁ జదువుచెడగొట్టికొనెన్॥ 42

చ. అదియటులందె రైలుమునుపాదిని బుట్టిన యపు పుట్టి య
భ్యుదయమునొందుచున్న నినుబోదెరో ? మాపఁగశక్తి యేరికిన్
గురురదూరాని దీనికయికోర్డుకుఁ బోపుటచిచ్చలేదు నే
నొదిగితి నిన్ను కూర్చునకు నోమఁగనిచ్చితి వృద్ధినిందుమా॥ 43

మల్లేశ్వర విజ్ఞప్తి

క. ఇకనీ వంకరునీదు

ర్వికలాత్ములురారు వచ్చిరేనియు నీలో

నికిఁ ద్రోసిపూచ్చుటెఱుఁగుదు

రెకసెక్కములుడిగి యుందురీపై వైరుల్॥

44

శా. నీకుమంగళమౌత, నీమెడల దుర్నితీన్ పృథాతాల్పుదు

ధీకుల్ గాంచెడిదుర్గతిన్ దెలుపనెంతేపాక్షివై హాయిగా

నేకాలమ్ము నొసంగుచుండెదవుగా, కీకైతనీతోడి పా

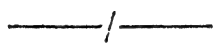
టాకల్పమ్ములరాదుతన్ బుఘల మెప్పత్యంతమున్ బొందుచున్॥45

సమాప్తము

చిక్కభట్ల వంశశాస్త్ర శతావధాని

శ్రీమత్పురదేవతామైనమః

శ్రీమల్లేశ్వర విజ్ఞప్తి

శా. శ్రీమంతమ్ములు సీకటాక్షములు, నిన్ నేవించువారల్ సదా
 సేమమ్ముంగని వృద్ధినందుదురు, చిచ్చేష్టల్ పృథాసేయు దు
 ధీమంతుల్ తమ మర్విదిగ్ధతకు నెంతేదామె బాఘ్యుల్ గదా ?
 స్వామీ ? సర్వమెఱుంగు నీకిదెనమస్కారంబు మల్లేశ్వరా || 1

శా. పిన్నల్ పెద్దలబన్న భేదము లవంబేనిన్ గనన్ రామ సం
 పన్నుల్ నాన్తిఱుజాక్తి పూజ్యము మహాపాపాత్మా కుండిచ్చునా
 యన్నమ్మున్ దినకుంట అంకడియ నీరాహార మీయారనో
 యన్నా: యెందుల బండెదో తెలుపు మయ్యా? తండ్రి మల్లేశ్వరా

మ. అవివేకుల్ తినరాని యన్నములు నేయన్ రాని దుష్కృత్యముల్
 భువిలోనాన్తి, వివేకులన్ గలిపి యీ బువ్వంపు బంతి వెనన్
 దవుల జేయగదంగు చుండిరి కటా? తత్వాపహంగూడు నీ
 కెవరో యెందుల కర్చకుండెయిదెనిస్సీ దేవమల్లేశ్వరా || 2

మ. విసము మెక్కిన మేటి పంచెఱుగుమన్ విశ్వేశ యద్దాని కీ
 కసుమాలమ్ము నకెంతయంతర మొగిన్ గర్భస్థముల్ పేర్చునీ
 విసముం జూచిన మాత్రం దెల్కిపడు దుర్బిక్షంబు పొరిపించె బల్
 వనతుల్ గల్గియు నీకుఁ గర్మగతి దుర్వారంబు మల్లేశ్వరా || 3

శా. వేదాధ్యాస పవిత్రకుక్షియగు నుర్వీ దేవునిం గూడ మ
 ర్వాదుల్ కొందఱు దీని నెట్లొ టడిపింపన్ జాలయత్నించి త
 తోదబృండుడిపించి రి ప్పటికి నేదో రేదొ శేషమ్ము సం
 పాదినపంగల తిక్కలిపకృతి కెవ్వారడు మల్లేశ్వరా || 4

శా. నీ కిర్మమ్మది కాలియర్చకుని దుర్నిత్యిస్థితిన్ జేసియీ
 దోకున్ దోకెడుకూడు భక్ష్య మగునట్టుల్ బ్రహ్మ నిర్మించెఁబో
 మా కేమి చెడుకూడు మెక్కుటకు ? నేమంటాత మిక్కుటికి
 స్నీకున్ గూడ, సహింపఁగావలయు మా నేరమ్ము మల్లేశ్వరా 6

శా. దాసీదాస సరంతరార్చితులు భూదారుల్ భవత్సేవకుం
 డీ సంపత్తిని నీకెబో నెఱపె నా యేవంపుఁ గైంకర్య మే
 తాపైరింపక సేవులో మిఱుక నేతద్దన్య మొండబ్బెనే
 నీ ? నీ ? దేవునకేనిచచ్చదుగదా ? చీకాకు మల్లేశ్వరా 7

మ.. ఎనతుల్ జేండ్లిడినట్టి పుండియును నీ ప్రార్థకర్మాననీ
 సనిలే నన్నమెకాక దుర్మలినతా నాంకర్య కైంకర్య పుం
 గనయున్ బాల్పడి “రాకమాంస”మనుశ్లోకం బెల్ల నీయంచె తా
 బొసఁగెన్ జింతిలఁ బోకుమి చెడుఁగెటో పోకున్నె మల్లేశ్వరా 8

శా. హేయాన్నంబిపు డబ్బ నేమియగు ? నీ కెన్నేడు లాయెన్ హృదా
 వ్యాయమౌ రుచిరాన్నమల్పి నిజమున్ వాక్రుచ్చు మోదేవ : యే
 సాయాహ్వామ్మున నీకు దీపమిడెనో ? చర్చింపు మింతేల ? నీ
 కీయాపత్తెపుడేని చప్పునొకా ? మేమీక్షింప మల్లేశ్వరా 9

శా. కూరల్ పప్పును నేయి యప్పుమును రిక్తుల్ గూడ భక్షింపనే
 సారస్యమ్మును లెసి యత్రిసరు భక్ష్యమయ్యెని కౌర ? దు
 ర్బారంబీ దురవస్థ రాబవసియింపన్ మాని దేవాలయం
 బొంద జేరినఁగాని మానవొకా ? నీరాకూడుమల్లేశ్వరా 10

శా. దీపం బుంచమి కంచ చింతిలమునూ ? దేవా ? భవత్ఫలనే
 త్రాహరాగ్నియి చాలునప్పనికి నీరాహారపుంబట్ల నే
 లొపమ్మున్నది యన్నియుంగలవట యింగుట్ట తిహ్వస్థలిన్
 ద్రాపై సత్పశనైశ్చరుండనుట సంప్రాప్తించె మల్లేశ్వరా 11

శా. ఏసింబంధములేని గేస్తురెటులే నేకూటికే సగ్గమే
 దోస మ్మొంతగఁ గూర్చిరర్చకుఁడు నీతో నిత్యసంబంధి యే

యీసోలోగాని హేయమున్ గుడిచి నీ కీయేమున్ గుడ్పునే ?
నీ సత్తన్ మదిసమ్మదన్న సుడియే నిక్కమ్ము మల్లేశ్వరా 12

శా. గ్రామస్థుల్ నిను దైవమంచెటిగి జంకన్ జొచ్చిరేకాని నీ
సామర్థ్యమ్మది యెంతయో యెఱుఁగుటన్ జంకండు పూజారి యో
సామీ ? లింగము రాయ గాదలఁచెనో సత్తా విశేషమ్ము లిం
దేమేనిన్ గలవేని యింతతెగునే యిప్పట్ల మల్లేశ్వరా 13

మ. సుర ద్రాఁగున్ దినునంజుఁడం చొరులకున్ జూపించు సత్యస్వరూ
ప రసమ్మున్ భవదర్శకుం డెఱిఁగియున్ భావమ్ము వంచించి యి
ద్దురితఁపుం జెడుకూడు నిన్ను గుడిపెన్ దుర్దర్శసర్పమ్ముచే
గణవంబడ్డ కరానఁ దానొడలెఱుంగున్ లేమి మల్లేశ్వరా 14

శా. ఎన్నొళ్ళి చెడుకూటి తో మనెదవో యెన్నొళ్ళు పెంజీకటిన్
విన్నాణమ్ము దొరంగి వర్తిలెదవో ? విశ్వేశ ? పాపద్యయం
బెన్నం డున్నిను పీడునో ? సిరులునీ కెప్పుఱునో ? తెల్పుమో
యన్నా రాయవి కాక దేవుఁడవె నీవైతేని మల్లేశ్వరా 15

శా. నీ నేత్రాగ్నియె నీకు దీపమసుచు న్నేనంటినే కాని య
క్లేనిన్ని గుడికెవ్వఁడేనిఁ జనుచో నిక్కట్లు వాటిల్లు మున్
సూనాస్తురిం డరుదెంచి రూపఁజె ? యోకూలీ ? విచారించుచో
నీ నేత్రాగ్నిని మూయుటే హితమటుల్ నేమింపుమల్లేశ్వరా 16

మ. కనులన్ మూసుక కొంత కాలమెటులో గాఢాంధరారమ్మునన్
మునుకర్ వెట్టుచునుండు మెట్టుల నొయీ ముప్పంతిటఁ దీఱునె
ట్లని ప్రిశ్చింపకు మర్చనాత్మజుని బాల్యంబంతలో పీడు వా
నిని వర్ధిల్లఁగఁజేసి బాగుపడుటే నీతెల్వి మల్లేశ్వరా 17

మ. నమకమ్మున్ జమరమ్ము సూక్తములు నీనామమ్ములు స్పీడుపెం
డ్లము నామమ్ములు వానికి నొందువు మే "లా"లుక్కులున్ వానిచే
నెమ కంజేయకు కోర్టులన్ మఱుఁగుచో సీహంప మున్నఁజుండి
నిముసంజేనియు వాని నేమఱియే సీబాగు మల్లేశ్వరా 18

మ. పదిగంటల్ గద ? కోర్టుపై మదియునీ పాదార్పనాసక్తియున్
గుమరంబోవుటయెట్లు ? పండి, యనినీకుంజూపి, తామెక్కి త
న్నెదురుంజూచెడి పారటీలగమితో నేనాటికానాడె త
ప్పుదు కోర్టేగుట, యర్చకత్వమెటురో వాక్కుచ్చు మల్లేశ్వరా॥ 19

శా. వేటొండూర నివాసమయ్యెడ నెబోవేతచెనేయన్ము, పైఁ
దీరంగావలెఁ గాల్యముల్ పయిబయల్ దేరన్ వలెన్ రావలెన్
సారాంశమ్ములు పారటీలకెటుకన్ సల్పన్ వలెన్ స్నానమీ
పై రాజన్ వలెఁబోయ్యి కోర్డిచటికిన్ బలిదప్పు మల్లేశ్వరా॥ 20

శా. ఏతంబెక్కినవాని ఘక్కిగద ? యాయానీడుపూజాధరం
భీతంటాలును సంధ్యలోనయిన సత్సత్వమ్ములున్ వంటయుం
భ్రీతిన్నీడు సమర్చనమ్ము నెటుపొత్తిండున్ మనుష్యుండె రా
దోతండ్రి ? యని దేవుడేనెటులు నేయుండెల్పు మల్లేశ్వరా॥ 21

మ. అన్యతమ్ముల్ మునుసంత చెప్పినవి తానానాడు రివ్వించి సా
క్షిని నిర్భీరు నొనర్పఁగావలయుఁటై, "గేనెట్టులన్ గెల్తు మం
చును జార్జీనుసికొల్పఁగావలయుఁ టై సొమ్మెంతయో కొంత క
ర్చున కంచున్ గొనఁగావలెన్ జనవలెన్ జూ?కోర్టు మల్లేశ్వరా॥ 22

శా. ఎన్నో సృష్టులు సేయఁగావలయు నెన్నేగల్పనల్ సత్యమే"
యన్నట్టుల్ లగియింపఁ గావలయు నీయాయాసప్రంగోలలో
నిన్నున్ నన్నును జూచువారెవరు ? మన్నింపన్ భజింపన్ యజిం
పన్నైవేద్యమొసంగ వీరెటుఘటింప న్వచ్చు మల్లేశ్వరా॥ 23

మ. అన్యతంబాడని గొల్లబోయలకసత్య ప్రీతిగల్పించి వి
ప్రనియానాముకుఁ గొక్కుపెట్టు సుఖపురబోధించియాభూమిలో
దనకున్ భాగమునేర్పరించికొని యీతండిష్టు వర్తించు వ
ర్తనకు న్నిధగునర్చసక్రియకు నే తంపెట్టు మల్లేశ్వరా॥ 24

మ. తనపూర్వుల్ నినుఁ బూజనేసిరికదా ? తచ్చుచ్చచారిత్రముల్
కనివిన్నట్టెడె యీతండిప్పిటులు నిన్ గాతించు చున్నాడె దో

ధనమార్జించునకాని యుక్తముగఁదద్ద్రస్వమ్ము పెచ్చింపమిన్
మనుకాలమ్మునరాదు నీదయిన యమ్మాన్యమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 25

మ. కొడుకున్ దానునురెండుపొట్ట, లిఁకఁదక్కుం గల్గువారెవ్వరున్
గుడువన్ గూటికిలేరుగేహమున, నీకుం బెట్టితానెంత ని
ల్కడగావర్తిలవచ్చు ? నప్పలవృథాగా బెంచఁగానేల నీ
మడిమాన్యమ్ములమీద నీతనికిస్వామ్యమ్మున్నె మల్లేశ్వరా॥ 26

శా. పందల్ పూర్వపుతెక్క, నేఁడనిన వేల్వచ్చున్ జూపి ? భూమిపైఁ
జందాలున్నవికొన్ని, నీవెఱుంగవే ? శశ్వత్ప్రమారాధనల్
నందాదీపములేమి కేకతము ? మానాఁడిట్లు పాడయ్యె నీ
చందమ్మియ్యది మాదులోపమెయగున్ సర్వమ్ము మల్లేశ్వరా 27

శా. మాలోపమ్మునుకొకు శక్తికొలఁదిం బల్మారుయత్నించియే
వీలుంగానకమిన్నకుంటి, మతఁడు ద్వేలుండు గ్రామమ్ములో
మాలోమాకనుకూలభావమిది సామాన్యంబు, నీవింతయున్
సీలోఁజాలనెఱింగి నైఁపగదె మానేరమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 28

శా. దేవస్థానపు రూలునున్నదటయోదేవా ? తదాధారపున్
జేవన్నీదగునర్చకుండు వినయశ్రీదాల్చునేమో ? మహీ
దేవుల్లోనగు గ్రామపుంబ్రజలునీ తిండిన్ విచారింపరే
జావోపాసము ? మెక్కుచుంటివదియున్ స్వల్పంబుమల్లేశ్వరా॥ 29

మ. పరమేకొన్ని యిహమైకొన్నియుథయస్రాప్తిన్ బ్రసాదించుని
చరణారాధన మట్టిచీనికొటకే జన్మించు పాణింబు మహా
త్తర సౌభాగ్యనిఘల్గదా ? సుఖముగాఁద్వత్సేవతావించి స్వ
ర్గరమన్ బొందక యర్చకుల్ చెడుట ఘోరంబయ్యుఁమల్లేశ్వరా॥ 30

మ. ఒకచోనేగఁబనేమి ? యర్చకునకేయూరేమి యైసన్ భవ
త్రుకటాంఘ్రిద్వయపూజకున్ వలయు తత్తత్ప్రతిపుష్పాది ప
స్తుకదంబమ్మును నేకరించు కొనుచున్ శుద్ధాత్మఁడై నిన్నుఁ బా
యక వర్తించుట భుక్తిముక్తు లిడుఁగాదా? చంద్రి: మల్లేశ్వరా॥ 31

మ. తన యంతన్నినుఁ గొల్వకున్న నితరుల్ తన్నందురం చేనినిన్
 దినమున్ గొర్చెడి యర్చకాన్వయమునందే పుట్టి పెంపొంద గాం
 చిన వాణిన్ సుకృతాత్ముఁగాఁ దలఁచు మత్తిద్ధాంతముఁ గూడ నో
 యనఘా నీదగు సర్పకుండు మనసీఁడయ్యెయ్యో మల్లేశ్వరా॥ 32

మ. ప్రతిబంధముననేని నీ దగు సమర్పన్నిత్యమున్ బల్చువాఁ
 డతి న్యాత్మఁడటన్న నానుడికిదేవా ? వ్యాసముఖ్యుల్ మహా
 యతులాధారము దేవదేవునెటులే నర్పించుటే పుణ్యంబు
 గతి యట్లబ్ధియుఁ జేయకుండుటది దుఃఖప్రాప్తి మల్లేశ్వరా॥ 33

మ. “వనముంగొంచుఁ బరార్చమర్చనమునింద్య” మ్మంచు శాస్త్రము లా
 దును గాకందులకొప్పురా దొరులనెట్లో పొట్టకై కొల్చుటె
 ప్పనికోతక్కినఁ దప్పరాదుకద ? యప్పాటున్ భవత్సేవయం
 దొనరింపందగువాఁడు ధన్యుఁడననొప్పో? తప్పో? మల్లేశ్వరా॥ 34

మ. క్షమనేవృత్తియుఁ జేయనెవ్వనికి సంసారంబు దుస్సాధమా
 శ్రమ మన్యత్రదొనర్చుకన్న భవదర్శన్ సల్పఁజేకూరఁ శి
 ర్థముస్వార్థమునుగూడి పచ్చుటగదా ? తద్భాగ్యమబ్బంగన
 క్రిమహర్గములు ద్రొక్కుటెంతయును దౌర్మార్గ్యంబుమల్లేశ్వరా॥

మ. ఫలముల్ లోనగు సర్వవస్తువులు దేవప్రీతికై యుత్తమం
 బులుగాఁ గైకొని యాత్మసన్నిధికి భూపుల్ బీదలుంగూడ న
 గ్గలపున్ భక్తినిదెచ్చియిచ్చెదరు భాగ్యంబింతకన్నన్ మను
 ష్యులలో నెవ్వనిరున్న? దర్శకుఁడు ధన్యుఁడోయి మల్లేశ్వరా॥ 35

మ. ధరవాణిజ్యము లాభకారియనుచున్ దజ్జుల్ ప్రశంసించురం
 దరయన్నిత్యము సత్యహాని ప్రతివాక్యమైదుఁ గన్నట్టుటన్
 ఐరమేకాక యిహమ్ముఁగూడఁ జెడుదేవా ? నీదు పాచార్చనా
 భరమేయుక్తమో ? వర్తకంబె వరమో? వాక్రుచ్చు మల్లేశ్వరా॥ 36

మ. హలన్యత్తిన్ గలుకొందమన్నను బహుప్రాయుల్ పశుల్ నేవ్వరా
 స్థలముల్ గాఁచగుటబ్బు పిప్పిలకుఁ దద్వ్యాపారమాపత్సమా

కలనీయమ్మని చెప్పడే మనువు త్వత్కైంకర్యముం బోలనీ
యిలలో నొందొకప్పత్తి యెయ్యెడల లేనేలేదు మల్లేశ్వరా. 38

మ. సృపసేవాపరులొందు కష్టములు వేతే చెప్పఁగానేల ? బల్
ప్రపవృట్టున్ స్మరియించుమాత్ర : “ననీధారాచేహన” మ్మంచుమున్
ప్యపదేశింపరె ? వండితుల్, సుఖము త్వర్పాదార్చకత్వంబె ? యే
యపరార్ముసులేదు దీనఁ, బరమో ? ప్రాప్తిండు మల్లేశ్వరా॥ 39

మ. ఇక భిక్షునవృత్తి : దోషమొకడే నీ వృత్తిలో లేద పొ
టకునప్రప్పటి కంతో యంతో సమరూడన్ గల్గు నిద్దాన : ని
లకు సంపాదన గాపురబృదిదియున్ భావత్కపాద ద్వయా
ర్చకు వృత్తిన్ గడవంగ నేర దతనిస్వంబాట మల్లేశ్వరా॥ 40

మ. కలవింకన్ బలువృత్తులెయ్యవియు సీ కైంకర్యముం బోల వీ
ఫలవంతమ్మగు స్మత్తి పాల్పడియుఁ బాపవ్యాప్తుతింబోవు ని
ష్పలులం జూచి విచారమందపలెనో? సంశోషముం బొందఁగా
పలెనో? యందెది యుక్తమో? నుడువుమప్పా? చూచు మల్లేశ్వరా॥

మ. సుకృతమ్మున్ దురితమ్మునల్పెడి మనుష్యున్ జూచి యామోదమున్
బ్రకిటింపన్ బ్రకిటించువాని కచటన్ భాగమ్ము చేకూఱు. స
ర్పః. నుత్యేకము మాకటుండ నది దుస్సాధమ్ము నీరేని, యం
దుకు నామోదిములేమి తెచ్చుటకె యీ దుఃఖమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 42

శా. గ్రామార్థమ్యైకాదె : నీకిట గుడిన్ గట్టించినాబ్బాశ్వరో
స్వామీ : పీరినిమి త్తమర్చకుఁడు నేర్పబయ్యెఁదల్లోపమి
గ్రామమ్మున్ ఘటియించుఁ, గాపుర నుపేక్షన్ జూపఁగారాద స
కో : మా యూరననేల ? గుళ్లె కఱవా ? కోట్లండు మల్లేశ్వరా॥ 43

శా. మా కోసమ్మిట నివు కట్టువడి గ్రామస్తుల్ విచారింపమిన్
“గాకల్లోక” పు టర్థమున్ గుడుచుచుఁ గట్టించుచున్నావు నీ
కో : రాశీముఖదివ్యతీర్థ ములు పెక్కుల్ మాకు నీవేఁబదో
నీ కుగ్రామనివాసమో ? భరము గాదే దేవ మల్లేశ్వరా॥ 44

శా. నీ కప్పుల్ గడుఁ బీరితిపాత్రములగు న్నీయర్చకుం డెట్టులో
నీ కవానిని గట్టి పెట్టెఁగద ? వీనిం బట్టి యేనిన్ సదా
యీ కుగ్రామ నివాసమర్హ మగునీ కిందెందు కేనుండినన్
మా కామాత్రమచాలు నయ్యదియ కామ్యంబయ్య మల్లేశ్వరా॥ 45

మ. సకలంకుండగు చంద్రుని నంకమును నిష్కాసించి తల్లేఖహే
లకునై శీర్షమునఁ ధరించెడి భవల్లాలిత్వ మీ నీడున
ర్చకు నెట్లో లలితుం బొనర్చి తగునర్చల్ పొందఁగాలేదె ? దు
శ్శకమే ? నీ, కిటుచెందుకో గద ! యుపేక్షబుద్ధి మల్లేశ్వరా 46

శా. కాలన్ బోయెడి దాని నెత్తి నిడుకోఁ గానేల ? యద్దానిచేఁ
బాలంబోయిటలానకు న్నులు పనల్పం బూస్సఁగానేల ? యీ
గోలం జిక్కి పవిత్రులన్ జెఱుప దుష్కోపానమ శ్వేల పుం
బారై దాగఁజేల ? నీదెఱుఁగుచో వాక్రుచ్చు మల్లేశ్వరా 47

మ. కలికాల మ్మిది దేవరా మహిమమే కానన్య మేకాదుదు
ర్బల మిప్పట్టున నట్టిచో స్వకుల మర్యాదల్ చ్యుతిం దాల్చుదు
ర్మలినత్వప్రతిపాదకములగు కర్ణముల్ పృథాఽహంకృతిన్
బలవంతముగ నెల్పి నిన్నచటఁ గల్పన్మేరె ? మల్లేశ్వరా॥ 48

మ. కుల భేదములు లేని నీకుఁ గుల సంకోచము బ్రహ్మజ్ఞ ప
ర్యురై కల్పించిరి సమ్మతించితివి దుర్దోషము సీరిప్పుడే
లలి నంగీకృతమయ్యె ? నీవా కయెడన్ లక్షింపకున్నన్ విధి
జ్ఞులు విద్వాంసులు నెన్ను నొప్పెదిరె పూజ్యుండంచు మల్లేశ్వరా॥ 49

శా. తొళావార పురస్కరముగను సంస్కారుల్ నినున్ నిల్పిరే
నీ లోపమ్మది కొంత సహ్యమగుఁ గానీ యట్లు సీయున్కి సం
బాళింపంబవ దాగమోత్త విధి నీపాణి ప్రతిష్ఠాది కం
బోలింఁగాయిట మాకు నీకు నొకటే యోగము మల్లేశ్వరా 50

శా. సారా చారులు గేస్తురెట్లో అటులేసర్వము నీవెందునా
చారమున్ గయికోఁదగున్ మిగుల విస్తారముతో నేమి ? సం

సారం బేగతి విప్రదీక్షనా ప్రియమైన నేమమ్ముతో
నారీతిన్ గయికోని నీకు నగు బ్రాయశ్చిత్తి మల్లేశ్వరా॥ 51

మ. అదె సంప్రోక్షణ మండ్రు పెద్ద లిపు డయ్యాచారమున్ పలుకు
ప్పించు న్నీదగు నర్పకుండు సినుగడెన్ దానికి న్నీకు స
మ్మదమో? కాదో? యొకింత తెల్పెదగు నమ్మాలిన్యమున్ పైఁతువే
నెదియు న్నియెవళక్తి లేమి విదితంచేయొను మల్లేశ్వరా॥ 52

మ. ఎదియుం డెల్పక మిన్నకున్నయెడ నీవీ యర్చనన్ రోసి యీ
పదమున్ వీడి మతోక్తచోటి కిటుమున్ బ్రస్థానమున్ జేసిన
యైన నూహించెద మట్టున వరుగు మాపేనిక్కమే యైననీ
తెనురై నీటుణదాత లడ్డికొని పోసీరయ్య? మల్లేశ్వరా 53

కా. మాలినన్యమ్మున కొప్పఁజాలని యెడన్ మాజోకిన్ రాక నీ
రీతాత్త్వ మహత్త్వ మర్చకున కోలిన్ డెల్పి శుద్ధాత్మఁగా
జాలింపఁ బ్రయతింపు మూరక యెబో పాటంగుం కింపనిన్
జాలన్ రోయుదు రుత్తమర్జులు దెసల్ బాఁచించిమల్లేశ్వరా 54

మ. భవదీ యార్చకునండ నొందొకఁడు పాప వ్యాపృతుండుండిడు
ర్వ్యవసాయమ్మునకున్ గడంగు కతనన్ గ్రామస్థితుల్ నేయు స
ద్యవసాయమ్ము ఫలింపకున్నయది యైక్యా వాసమేదేవ నీ?
యసయోగమ్మునకు నిమిత్త మిదిసీదాలింపు మల్లేశ్వరా 55

కా. ఈ దుష్టాత్మనకున్ గురుండనినఁ గానీ దేవుఁడంచున్నఁగా
నీ దోషంబుని కాని యన్యమని కానీలేదు దుష్టాత్మంబు
చేదోలోఁగాని గ్రామమున్ జెలుపఁ దానెల్లప్పుడున్ దుష్కృతుల్
రావన్నన్ వినకే యొనర్పఁ గడంగున్ గట్టించి మల్లేశ్వరా 56

మ. గత మందిచ్చిన భూమి దానమునకున్ గర్వించు నభ్యంతర
స్థితి గ్రామమ్మున నున్న పంతులపయిన్ దేవించుటఁబై శున్యమున్
వితగాఁ గైకొని దిమ్మలన్ బుధులపై దేవించుఁగాఁ జేయును
ర్మతి యివ్వఁదె త్వదర్చకున్ జెఱిచఁ జేరకాదీని మల్లేశ్వరా 57

శా. గ్రామమ్మందలి మాల మాదిగలనున్ గష్టాత్ముఁ డీతం డటం
చేమేనిన్ దనుఁ జెప్పకోదగిన దుష్కృత్యములన్ నిత్యమున్
భీమందుం డలవాఁడొనర్పు గురువున్ దేవుండు లేడల్లడు
శ్రీమూర్త్యున కీతఁ దేయడఁచె నీశ్రేయమ్ము మల్లేశ్వరా 58

మ. ఉపకారుల్ నృపుతోడఁ జెప్పియొ మఱెట్లో నీకు దీపాదికం
బుపపన్నం బొసరింప నెంచునెడ నీయోగ్యే తరుం దెట్టులో
యపసాక్ష్యమ్మున కాత్తిభృత్య సహితుండై సిద్ధ మౌనంచు గ్రా
మపుఁ బెద్దల్ వెను నీయచుండి రెటురో మన్నింపుమల్లేశ్వరా 59

మ. కల విప్రసింగు నొజ్జకన్యులెవరో గోదాన మీయంగనీ
చలచిత్తుండల భూమి లాగి కొను నిచ్చల్ పుట్టఁగాఁ జేసెదీ
మలినుం డిట్టిడు నీదుసర్పకున కుంబట్టొటచే నూరిపె .
ద్రులు నీదుర్గతిఁ దాపలేరయిరి తథ్యంబింత మల్లేశ్వరా 60

మ. హరిపుత్రి గ్రహణంబె విపులకుఁ దానపత్తునన్ ధర్మమై
వెలయన్ దానిన రాక యిచ్చెనఁటి నిర్వీడాత్ముఁడైనాతిగు
ట్టలు కూలింగొని తోలఁగా దొడఁగెఁ గట్టా ? సీమ వాహమ్ములం
గలయంగట్టిన బండితో నెఱుంగుదేకా ? నీవు మల్లేశ్వరా 61

మ. ఓ మర్యాద నడంచు పాపమనకున్ నోపమ్ముమైఁబోయి బొం
కులు నోరాజుగఁ గూసి వంశ గురు నెగ్గెల్ పల్కిపై నెన్ని యో
కలుషమ్మున్ పొసరించు కారణము నంగకున్న నివ్వానికిన్
వెలమొమై కళతప్ప నేమిటిరయో ? విశ్వేశ ? మల్లేశ్వరా 62

శా. వేదద్వేషము విప్రవైరము దయావిద్వేషమున్ నిత్యమ
ర్వాద ప్రితి దురుద్య మాదృతియు దుష్ప్రారంభ సంసక్తి దు
ర్థి దౌర్జన్యములోను గాఁగలుగు నిర్వీడుండు నీలంకకున్
దా దైవమ్ము నీకుఁ దెచ్చెనయయో దైవ్యమ్ము మల్లేశ్వరా 63

శా. వాఁడున్ వీడును నిర్భుగేఁడుగుటన్ వాయుగ్ని సంయోగమై
మూడెన్ ముప్పుత్వదాలయమ్మునకు, నిమ్మూర్థాగ్రణుల్ నిత్యమున్

గూడన్ గోడ్డులయందె మగ్గెనరు నీకున్ వంట పూటంటినే
కూడిపై ఘటించు నేమొ యని నాకుందోచు మల్లేశ్వరా॥ 64

మ. గురువున్ దైవము లేని శుంక హతభాగ్యుండిప్పుడో యింకనో
నరకంపుం దెరువంటి పోడిగిన యున్నట్లుండు నీ వెంకటన్
బరమాప్తుం డలవాని పిమ్మటను నీ పాచార్యకత్వంబొగిన్
జరుగున్నీ తెఱుంగంగఁ జెప్పితినిదే సత్యమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 65

మ. అలవాదెప్పుడు వోయి నాకొదవుని య్యార్తిన్ దొలంగించునో?
యెలమిఁ జెప్పుమటందువేని వినుమో యీశాన ? సర్వజ్ఞతా
కలనంబుండియు నన్నుఁగోరితివిగా ? కానిమ్ము పాపమ్ములన్
సలుపనినబూదేదె కుండునె ? భవిష్యత్సత్త మల్లేశ్వరా॥ 66

మ. ఎవఁడున్ దానొసరించు కర్మముచే నే పొందుటల్ సుగ్రీభుటల్
భ్రమింపెనెన్ మనశుంకనేయు పనులెందున్ దుంటరున్ నేయు స
ట్టివిగా నున్నవి వీనినెల్లరును దిట్లీతిట్టుచున్నార స
ర్వ విధాలఁ జిడుకాలమే దరికొగిన్ రాఁబోలు మల్లేశ్వరా॥ 67

శా. వాచిన్ జూడని వర్తనంబు కులవిప్రద్వేషమున్ దేశికున్
భూవందున్ దురితమ్ములాడుటయు దుర్బోధల్ దురాచారులన్
సావాసమ్మునఁ జేరఁదీయుట మొదల్ చండాల దుర్వృత్తియున్
దేవా ? నీకువకారమున్ సలుపకున్నే? తెల్పు మల్లేశ్వరా॥ 68

మ. టలవిద్యల్ నశించుచున్నవని పొగ్గిల్చి వానికై నేయు స
ల్లలితంపుంగృషీ నడ్డుపెట్టుటకు నిర్లజ్జుండు దుశ్శీలుఁడై
“కలికాల”మ్ముని యెల్లరుందెగడ దుష్కర్మమొకండునె ని
ప్పులుగానీ జెడఁదీయు నీవుని యెసర్పంబొచు మల్లేశ్వరా॥ 69

శా. నీయాంతర్యమెఱుంగునో ? యెఱుంగదో ? సీమంతమాచరింకయున్
మాయావ్యాపృతిఁ దప్పు “కేసు” నొకఁడున్ మామీదస్పృష్టించిర
త్యాచారమున సత్యమి వ్యభిక్తుతి వ్యాపారిం దెల్పి నీ
వీయుదిగ్విక్తులఁ గూలఁదోయవ మదిమ్మేదంగ మల్లేశ్వరా 70

మ. అటుకావించవయేని యీచెనఁటు లన్యాయంపు దుష్కల్పనర్
 ఘటనానైపుణి నెట్టులోపొలిపి యేకరానకున్బోక చూ
 రటకుల్గొక మెలంగు గేస్తులను మేరన్మీటి బాధింతు రె
 ప్పటికిన్; దేవరచిత్తమాపయి విధింపన్జాల మల్లేశ్వరా॥ 71

శా. దొంగల్ బాధకులో గృహస్థతతికిన్ దుష్కల్పనానల్ప వా
 గ్భంగున్ బాధకులో గణించినయెవన్ స్పష్టమగున్, మేక వ
 న్నొంగన్నట్టు పున్ కుకల్పకులు నీనేర్పెల్ల నిద్రోహాలన్
 గుంగు జేసెడి పట్లనే నెఱపి మొక్కున్గొచ్చు మల్లేశ్వరా॥ 72

శా. పూజార్హున్ వృథగా గురున్దెగడి తాఁబూజారి నర్పించుటన్
 తేజశ్శూన్యతకాక యేమగునొ? మాదేబన్నగుర్తింపఁబోఁ
 డీజాడ్యమ్మది వెంటనేయెవరె నిందేమానొ? మాజాల్మడు
 శ్రీజాత్యుత్త కానవీయదుయో? శ్రీకంఠ మల్లేశ్వరా॥ 73

మ. పగటన్ దర్లియు రాత్రి భార్యయుగ నిప్పాపుండు వర్తించుచు
 ర్భగుఁడివ్వానికి భార్యయేమి కతమో? ప్రాప్తించె సచ్చీల యా
 చుగుణఁపుం గని కార్తి గల్గుననినీచున్ వీని భక్షింపఁగాఁ
 దెగఁ డక్కాటుడు గూడ సత్యమిదివో దేవేశ మల్లేశ్వరా 74

శా. భార్యయోగ్యత గల్గియుఁ జెడిన దుష్ప్రార్థంభులన్ మున్నుదు
 శ్చర్యా ధుర్యుల నెండఱఁ గనము దోస్సారమ్మ మైఁబాపపుం
 గార్యమ్మన్ పొనరింప భార్య తెటలాఁ గన్నేర్తు రుచ్చిత్రదు
 ర్మర్యాదాకలనంబులేరినయినన్ మృందించు మల్లేశ్వరా 75

శా. కాఁ యిద్దెనియఁ దినన్ మరిగి యీకష్ట ప్రివారుండు దు
 ర్లాపుండెట్టులో పిల్లనెల్కపయినెల్కన్ బిల్లిపైఁబెట్టి తా
 నేపాట్లోఁ పడుచుండు వీని కుదరంబేసర్వమున్ భార్యకుల్
 కాపాస్తుల్ గని వీనిపైఁప రెవరో శాసంతుర్ మల్లేశ్వరా॥ 76

శా. నేనే సల్కవినేని వాఁడు ఖలుఁడేనిఁ నేను దక్షేమనం
 నానం బెంతునయేని వాఁడు ననుఁ దద్దన్ చిక్కులం బెట్టఁగా

లో నూహించునయేని నీ పఖిల మాలోకింతువేనిన్ దద
జ్ఞాన మెల్లను బట్టబైటఁబడు నిక్క మ్మింత మల్లేశ్వరా॥ 77

శా. దేవాగరపుమేలు గోరి మది యత్నింతున్ ద్విజన్మాగ్ర్యవి
ద్యావిర్భూతికినై యతింతు సుభయ మ్మవ్వఁడు ద్వేషించు నీ
ద్వైవిధ్యమున నేరికిన్ ఆయము సంప్రాప్తించునో? చూత మో
దేవా? ధర్మమెరా జయంపవరె నెందే గాని మల్లేశ్వరా॥ 78

మ. గురులన్ హేశననేత సత్కృతుల కెగ్గుల్ పన్ను నారోత త
స్కరులన్ లాలననేత పిట్ట కతిరిక్తం బైన పెన్మోత యీ
కొఱకున్ మాలినప్రేతకున్ సహజ మై భూర్జిల్లు నీ శుంత దే
వరయుచ్చైర్గతి కంతరాయ మిది సంబాళింపు మల్లేశ్వరా॥ 79

మ. ఎఱతోలున్ మిడిగ్రుడ్లు పెల్లమొగ మై యే తెర్వియున్ లేక న
ల్వరలోనన్ సగుణాటుగా మెలఁగుచున్ లో నైన శంకింపరే
పరిభాషమ్మున కేని చాల్పడు ఎఱవాయుండు నీ రెంకకున్
బరమాప్తుండఁట? యేమి లోప మింక నస్సా? నీచ మల్లేశ్వరా॥ 80

శా. నీకున్ మిత్రుఁడు గుహ్యకేళుఁడు గదా? నీరెంకకున్ దత్పద
ప్రాకట్యమున కర్హుఁడైన యతఁడే ప్రాప్తించె మిత్రుండు మీ
యేకత్వ మ్మిటఁపంటి దౌ కతన నీ క్షిప్తంఁడె నీ రెంక; వాఁ
డేకాఁబ్యము వెట్టినన్ సయిచె దీ విట్లొక మల్లేశ్వరా॥ 81

శా. నా యత్నంబు త్వచ్ఛర్థ మిక్కొత్తికి విఘ్న మ్మెట్టులో కూర్చ ని
మూయాపుల్ ప్రయతించుచో చోరజనులన్ మర్చింతు రెంతేని నీ
శ్రేయం దే గతి నిల్చునో? యెఱుగనీ చిత్తమ్ము దుర్జ్ఞేయ మా
మ్నాయధ్యేయ? యుపేక్ష కూడదు సుమీ నాపట్ల మల్లేశ్వరా॥ 82

శా. దొంగల్ వంచకులన్ బృథగ్విధగతిన్ ద్రోహమ్ము నూర్తొల్పు చో
భంగమ్మంతగ నుండ దొండొరులు ప్రాపై ద్రోహముల్ నేయుచో
భంగ మ్మెట్టిదో నీ వెఱుంగ పె? పెఱా పాల్కాటబల్ కూడునే?
పొంగఱింపఁగదవయ్య? పీఠ్రదురహమ్మండ్రుంచిమల్లేశ్వరా॥ 83

మ. కుజసున్ బొంగడఁ గించునట్టిపని నీకున్ గష్ట మేపాటి ద
య్య ? జడత్వమున వాడు ద్రవికొను గర్తానీక మం దొక్కటన్
వృజినాత్మున్ వెనబూడ్చిపెట్టుపనియున్ వేఁగొచ్చా సీమాన్యమూ
ర్యజనుల్ మెచ్చరు నిద్రమేల్చొనుముశీఘ్రమింక మల్లేశ్వరా॥ 84

మ. ఒకచోఁ జిక్కియె యుండె నింక నొకచో నున్నాడు చిక్కింగ నీ
ఏకలాత్ముం డధికారిచేత నిజమున్ వీక్షింపఁగా జేయు మీ
చకితుడంతటఁ గొంత చక్కఁబడు నీ చండాలుఁ బ్రేరేచుపా
తకునున్మత్తత నే నడంతు నటుమీదన్ దేవ మల్లేశ్వరా॥ 85

శా. నీ వం తీదురితాత్ముఁ డా హతకుఁడో నీ భార్య యార్థమహా
దేవీభాగము , దున్నరక్కనున కావృప్తుండు దీ టాను నా
త్తై విశ్వేశ్వరి వానిగోత నిడు నే నాయమ్మహార్యక్షమం
చీ వే చక్క నెఱుంగు దింకఁ గొద వేమీ ? తండ్రి మల్లేశ్వరా॥ 86

మ. అధికారస్థులయందు నెందు భవదీయాంశమ్ము వర్తిల్లు స
త్పుటదూరుల్ పొనరించుల్పన లసత్యం బెల్ల నల్లంతఁ ద
ద్బుధసన్మానసదర్పణమ్ములయెడన్ చోఁచున్ భ్రువం బన్న య
వ్విధ మిప్పట్టునఁ దేల్పఁగావలయు నో విశ్వేశ మల్లేశ్వరా॥ 87

శా॥ నీ యున్నిన్ మఱి పాఠశాలయునికి న్ని లెంక మాకుంకయున్
రోయంబూనుట తెల్లమయ్యె నయయో ? రుద్రుండవై దుర్మద
స్పాయద్దుష్కృతుల నివారణ మొనర్పన్ గొంతుచున్నాడ వి
శ్లేయైనన్ గృహమేధిసర్గమున కేదీ ? దారి మల్లేశ్వరా॥ 88

మ. జముఁ డున్నాడని యీ నృశంసకులు లేక మేనియున్ గొంక ర
కృమమార్గమ్ములు పెల్లు ద్రొక్కెదరు సిగ్గా ? లేదు నిష్ఠివముల్
తమ మోరక బదిమందియున్ గురియ ఫేదం బన్నదా? లేద యీ
కుమతుల్ పుట్టినపుట్టు వెట్టిదియో? కన్గోవయ్య మల్లేశ్వరా॥ 89

మ. కొమరున్ రోగవిముక్తుఁ జేయుమని మ్రొక్తుల్ మ్రొక్కితిన్నీదుపెం
డ్లము కామేశ్వరి కా జగజ్జననియున్ నాకోర్కి పూరించె గా

మమహారోగము వాపు మం చివుడు నింబ్రాధించెన న్నీడు చి
'త్తము నాభాగ్యము పిమ్మటన్ దగదు మాండ్య మ్మిందు మల్లేశ్వరా.

మ. కలరా గాని మహాది గాని మఱి రోగా లేవియే గాని యీ
ఖలచిత్తుల్ బలె గ్రామమున్ జెలుప వీ కర్మశ్చపాకద్యయిన్
జలమాటింపఁగదయ్య ? గేస్తులకు నాపత్కారు లీ తుంటరుల్
నిలు వెల్లన్ విషపుంజముల్ నెఱపుమీ ? నీ చూపు మల్లేశ్వరా॥ 91

శా. గ్రామక్షేమముఁ గోరి తేని ఖలులన్ గావింపుమీ శక్ష నీ
తేమాత్రమును దాన రక్తి యది లేనేలేనిచో లేకమున్
మా మొట్టల్ పనినేయ వట్లని యెబో మాంవ్యమ్ము మే మానరా
దేమో నీ దయ గ్రామరక్షణము నీదే తండ్రి మల్లేశ్వరా॥ 92

మ. ఎపుడు న్నాకుసికొల్పె దేమి కితమో ? యీలాటినిచాత్తులన్
గపటస్వాంతులు వాండ్రు స్వీయ మగుతత్కరమ్ములం బట్టి ని
ప్పువయిన్ దూఁకెడిపుర్వులట్ల వృథగాఁ బొంగాటి నిష్కారణ
పిప్పకీర్తిన్ ఘటియింతు జాతకఫలంబా యిద్ది మల్లేశ్వరా॥ 93

మ. కలహంబే ఘటియింపఁబోకు మది శక్యం బానె ? నా కన్న నీ
చులఁతోఁ గూర్చకు మయ్యఁ మ్రొక్కెదను సంకుద్ధాత్ములౌవారితోఁ
గలహం బబ్బిన నబ్బుఁ గా కదియుఁ దాఁ గల్పింపఁగా నేర్చుని
ఓలకీర్తిన్ నిను వేఁడు టీయొకటి సుమ్మా ? దేవ ? మల్లేశ్వరా॥ 94

శా. నీచంబో మనమో మఱెట్టి దయనన్ నీయూర జన్మించె నీ
కాచమ్మెల్లరు దీని వజ్రపుని రేకర్మాననోబోట. లీ
పేచీకోరు లసూయకున్ గడఁగుచుం బెంపాటుబల్ పూర్తిగాఁ
బోఁచెన్దీనికి మానసంబు మిగులన్ దుఃఖించు మల్లేశ్వరా॥ 95

శా. గవ్వన్ జేయని వాండ్రితోడ నట ? వెంకన్నంట ? తానంట ? యీ
చివ్వన్ జేసెడి నంట ? పొజ్జలకు నీ చెయ్యుల్ రుచిం గొల్పునే ?
నవ్వున్ జల్పెడుఁ గాక పిండ్రినెటులో నాపైకి రప్పించి యీ
అవ్వన్ అబ్బును గూర్చుదేవరది నేరం బయ్య మల్లేశ్వరా॥ 96

- మ. అనిమి త్రమ్ముగ నాపయిన్ దెగి యనేరాన్యాయముల్ సేయునీ
యకయుండున్న సదస్సున న్నిలవ నే నన్నమ్మ వీర డున్నపం
క్తిని బోసేయను దీనిఁ దప్పనెడలన్ దిందున్ శ్వపాకాన్న మీ
జననంబంతకు నిద్రియే ప్రతిన సాక్షిద్రష్ట మల్లేశ్వరా॥ 97
- మ. అరియై నా కభివృద్ధిఁ జెందిన నటం తన్నన్ భువిన్ సున్న తెం
పరి పీఁడెట్టులొ మచ్చిపుత్వమును సంపాదించుకొన్నాఁడు తుం
టరి రానై కొఱవిన్ దనంత శరమటంటన్ గోరికొన్నట్టు లి
మ్మొకరామూలము సుక్రిన్ నా కపశభమున్ దెచ్చు మల్లేశ్వరా. 98
- శా. ఏవాఁ డుండెడి గామి మం దునికియే యేపమ్ముగాఁదోచునో ?
అవాఁడుండెడి వీధిఁ గాక మఱినా రావై పునందే గృహం
బీ వేర్పాటెటు చేసితో యెఱుఁగరా దీ కీలకం బిందు కో
దేవా ? కారణ ముండితీరవలె నేదే నొండు మల్లేశ్వరా॥ 99
- శా. ఏ నెంతో వెనుదీయుచున్నకొలఁదిన్ దృష్టండు వీర జేటికో
తా నాపై వెనఁ గాలు చ్చిప్పెడు పృథాదర్శానఁ గాలం బిటుల్
వీనిన్ ముందుకు దొర్లుచున్నదియొ యావృత్తాంతర త్వమ్ము నీ
వే నేఁడెల్లజనకున్ దెలుపు డెయ్యా తండ్రి మల్లేశ్వరా॥ 100
- శా. దేవాగారిపు డాగు రోసి గురువిద్వేషమ్ము రెట్టించి గో
దావర్యంబువులందుఁ గోటిఫలిలో చానమ్మునం బోవు పా
పావిహృతికి మూలకంద మయి వీరత్యల్పకాలమ్ములోఁ
జాపున్ బొందునో ? లేక యేమియగునో? చర్చింపు మల్లేశ్వరా॥ 101
- శా. గోచీపాత యటంచుఁ జే రిడి గురున్ గూర్చొక్కలన్ బ్రేలు నీ
నీచాత్ముం డతిశీఘ్రకాలముననే నేలం బడున్ గానిచో
గోచీపాతకుఁ గూడ చిక్కటి కడున్ గో దండు వాచాదతల్
సూచించున్ జామి భావికాలపుగలిన్ శోధించి మల్లేశ్వరా॥ 102
- మ. అపవాదల్ గురుపై పృథా గిలికి ము న్నాలోకమున్ జేరె వీ
నిపరోక్షమ్మునఁ గార యెట్లయెనుటన్ దృష్టం దొకం డిం తెఱిం

గి పశుపాఠ్యత నేమియుం దెలియలేకే వాని యువ్యోగ మీ
చనులుం దూని చరిందు నే మగుటకో చర్చింపు మల్లేశ్వరా॥ 103

శా. పూజారిన్ భజియించుకారణమునన్ బూజారి భావమ్ము తా
నీ జొల్తుండు వహించి పూజ కరి యై యిట్లే గురుద్రోహియై
బేజారై కృశియించి రూపతీ చెడుకా విజ్ఞాల్ దురంతమ్ములా
యా జాడన్ ఫలియించె నందు రపు డీవే విందు మల్లేశ్వరా॥ 104

మ. కళకున్ బాసెను విదైకున్ జెడియె దుఃఖప్రాప్తికిన్ సిద్ధమై
కులమర్యాద సతికృమించెఁ గడు బొంకుల్ అంకులున్ గూసె బం
ధులమోముల్ నగఁజేసెఁ దుల్యయయి యీ దుష్టుండు వీడింక నెం
దుల కుండన్ వలె జీవలోకమున యందున్ దెల్పు మల్లేశ్వరా॥ 105

శా. పశ్చాత్తాప మటన్న మా దెఱుఁగఁ డీ పాపాత్ముఁ డీలాటి యీ
దుశ్చిత్తున్ జీమియించె దేనియు మహాదోషమ్ము నీ కబ్బుఁ జే
తశ్చండాలతకల్మి వీ డఱచు వాతస్పుల్ గణింపం గదే ?
వాశ్చారేభ్యజధగ్గలాటనయన వ్యాపార ? మల్లేశ్వరా॥ 106

శా. ఈనిర్భాగ్యుని శిక్షచేసి రని కాదేతల్లి పెండ్లింటిలోఁ
దా నీమధ్యను గోఁగోలు మని సంతప్తాత్మయై యేడ్చెదే
వా ? నా నిశ్చయ మాలకింపు మొకచో వంధ్యాత్వమే యిట్టిసం
తానం బబ్బుటకన్నఁ జాల మెఱుఁగొఁ దధ్యమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 107

మ. తెలవారన్ “రవిగుండునే” యనియునుకా దీపమ్మిడన్ బిమ్మట లె
“దెలవారన్ గలదే” యటం చనియు నీదృక్కుంతలన్ గన్న త
ల్లలకుం బెల్లుడిగుల్ గదా ? యిదియ మేలో ? వంధ్యయైయుంటయే
యిల మేలో ? వివరింపు మయ్యోయభయమ్మివెంచి మల్లేశ్వరా. 108

మ. కొమరుం దేదియొ తప్పు నేయనదియున్ గోర్చెక్క శిక్షింతురం
చమలుల్ నెప్పికొసంగ నయ్యదియుఁదానైన నెట్లె టోవార్త రా
భగ్నిమ ప్రేరేపఁగఁ చల్లి యేడ్చె నిది యాపత్సూచకం బొనొ ? సి
ద్ధముగానుండిన శిక్షింపుటకె యర్థం బొనొ ? మల్లేశ్వరా॥ 109

మ. మొదలన్ దొంగితెఁ దోటకూర యది పోవుల్ వెట్టి వడ్డించెఁ ద
ల్లి దనూజన్మున కంతటన్ గొమరుఁ దోలిఁ దొంగయై వీపు నె
మ్మవరన్ దెబ్బల నొందునాఁడు గతవృత్తాంతజ్ఞయై మోది కొం
చెదవ్రయ్యంగను నేడ్చె నం తెలుఁగవే యీగాధ మల్లేశ్వరా॥ 119

చా. తల్లిన్ తండ్రిని దిట్టఁ జేయు కొమరుల్ తా మేల పుట్టినవరెన్
బిల్లిన్ బెంచినఁ దీరదే ? శునకమున్ బేగ్గించినన్ బోవదే ?
కల్లల్ కల్పనఁజేసి కోర్టులరడన్ గాపుండ వీ కుక్కలుం
బిల్లుల్: కొంపకుముప్పు దేవుగృహ మొర్మిన్ బ్రోచు మల్లేశ్వరా॥ 120

మ. తనపుత్రున్ జిననాఁటనుండియును వ్యర్థం బైన రాట్లాటలన్
ఘనుఁగా దిద్ది యొకంట నిప్పు దొక శిక్షన్ బొంద గోర్గొలునన్
జను లేమందురు మున్నెఱుంగదె ? యిసీ ? సాక్షుల్ తనూజన్ములన్
మనుపంగావలె నీతికిన్నిలుచు సమ్మానాన మల్లేశ్వరా॥ 121

చా. ఈ నేమమ్మునఁ గాక యాతృజుల నెంతేఁ గాట్లకుక్కల్ బరెన్
దానేయమ్మ యపోహమైఁ బెనుచు నా తల్లిన్ వృథాదుఃఖముల్
పూనున్ తెప్పినయట్టు లెల్లయపుడున్ బోబో దొకప్లేదియో
హానన్ గంతము నొక్కు నేడ్వ విడునొక్కో ? కోర్టు మల్లేశ్వరా॥ 122

చా. ఈపై నేని స్వయంవృతాఘమునకై యీ యమ్మ లోఁగుంది యీ
రాఫీ యిడ్డైన ప్లేడరీకిఁ గొమరుం గానీక యున్నంతలో
నే పొట్టో తిని కూచుండు మనుడో నీయేడ్పు త న్నంటఁబో
దీ పాడిన్ మనపన్న నే డ్బుడుగఁబో దీ తల్లి మల్లేశ్వరా॥ 123

మ. అదియుం గాక శ్వపారులున్ దినని యా యన్నమ్మ నీకున్ సుమ
ర్తమఁడై పెట్టిన యర్పకున్ ద్వీజులు దూరమ్మం దిడన్ వానితో
డిదిగాసర్వము వీఁడు వర్తిలుట నీ డెంద మ్మొఱుంగుఁ శివా ?
మొసలఁ వీని నడంపు మీద నొడుగుం బూజారి మల్లేశ్వరా॥ 124

చా. అస్మాప్యగ్గురువిగ్రహిగ్రహణమం చ త్యంత మాసక్తితో
విస్తృతవ్యము గాని తప్పుడు కృతుల్ వీఁ డిట్లు కావించుటల్

భస్మం బొబ్బా ? లేక యేమగుటకో ? వాక్రచ్చు మోదేప శ్రా
తస్మాత్తైకనిధిన్ గురున్ దెగడునే ? తజ్ఞుండు మల్లేశ్వరా॥ 116

మ. మనుషన్ జాలు పురోహితున్ దెగడి యీ మందార్మకుం డేటికో
తనకున్ మారకుఁ దౌ పురోహితు నెడన్ దాత్పర్యపర్యాప్తుఁడై
జననింద్యములు గూయఁబూనె నల దుశ్చర్యుండు ప్రేరేప పీఠ
దనయమ్మున్ జెడిపోక యేమియగు నప్పా ? చెప్పు మల్లేశ్వరా॥ 117

కా. కూడున్ గుడ్డయు రేని వంశముననీ క్రూరుండు తాఁ బుట్టె ని
క్రీడుండమృమ కారణమ్మున నెటో రే పిత మా పితయున్
గూ డేర్పాటయి యంతకున్ ముదిరె నీ కూశన్ యథాపూర్వపుం
గోడున్ గుడ్డినఁ గాని గ్రామము వృథా గూపెట్టు మల్లేశ్వరా॥ 118

మ. బడికిన్ బంతులు గాఁగ నేగియచటన్ బాపంబు కాపించి య
క్కడిగేస్తుల్ లిర ముత్తరింపఁగఁ గడంగన్ రాత్రికిన్ రాత్రి యి
క్కడి కెట్లో తనుమాత్రుడై డిగియె నీ కంకోఘ్నఁ గన్నయ్య పం
గడ మీలాటిది యొగ్గుఁ డిం దెటులు గల్గన్మేర్పు మల్లేశ్వరా॥ 119

కా. దానీదాసులు దూతకృత్పనిపుణుల్ దారిద్యపుంజమ్ము లే
బ్రాసుల్ నిత్యపలాండుభక్షకులు విశ్వస్తాంగనాగర్భని
ష్కానపక్రమవికృమకృమలు దుష్కాపబ్యవృత్తుల్ దుర
భ్యాసుల్ పుట్టిన వంశ మం దనఘ్నఁ డేలా ? పుట్టు మల్లేశ్వరా॥ 120

కా. ఆనన్ గానిలి యార్పి చచ్చినను దా నన్నమ్ము పెల్లుండియున్
వ్యాసుండంతటివానికే నతిధికిన్ బట్టెండు పెట్టెండు పైఁ
గా పత్రిమ్మొరు లేయఁగాఁ జెటిచె నీ కంకోఘ్నఁ గన్నయ్య యీ
దోషంపుంగని బద్ధవింతురె సుపుత్రుల్ : తండ్రి మల్లేశ్వరా॥ 121

మ. పదిగంటల్ చనటండ భోజన మొనర్పంగల్గటే మేటి భా
గ్యవిశాసూచక మంచుఁ దండిరితిథినఁ దాలోగడన్ రానిభో
క్షి దిగఁబ్రాపి స్వరుక్షిపూరణ మొగిలై నేని యవ్వని త
ప్పదముఁ దెప్పు నపాత్రుఁ డీ తులుపరున్ జెం పెట్టు మల్లేశ్వరా॥ 122

మ. కులమం దెన్నఁడు గాని పాజ్ఞఁ డని యేకోశమ్మునన్ లేనికుం
కలకున్ సత్సహవాస మబ్బినను సౌఖ్యం బీను మత్స్యకృయ,
బలవాఁడై మను శాబరాంగనలు ము న్నగర్భసౌరభ్యసం
కుల మౌ నింట వసింపఁగాఁ గలిగి రొక్కోఁ రంఁద్రీమల్లేశ్వరా. 123

శా. రః చండాలుని వంశ మిట్టిదిది తా నేనఁడు దుర్వృత్తియు
స్త్రిచత్వమ్మును నేర్చికొన్నయదియో నేఁ జెప్పఁగాఁ జాల సం
కొచం బించుక లేక చౌర్యము మొనల్ క్రూరత్వముల్ గాక దు
ర్వాచారత్వముగూడ దీనికిఁ జిరాభ్యుప్తమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 124

మ. కల రిక్కాళకు బండుగుల్ పలువు రిక్కఱ్ఱఁడు దుష్టుం డటం
చల వా రాత్రి నెఱింగియున్ విసఁడు వీఁ డంచున్ గడున్ రోసి యీ
ఖలిచిత్తున్ దగ మందలింపక యుపేక్షన్ జూపు చున్నారు దు
ర్బలు లవాఱ రని యెంచి వీఁడు జడుఁడై వర్తించు మల్లేశ్వరా॥ 125

శా. వీఁ కొండున్ దిలఘాతకుండొకరుఁ డుద్వృత్తుండుపూజారియు న్
గూడన్ మూఁగురు తుంట రుల్ మఱియు నీ క్రూరాత్మికుల్ గాక ని
స్త్వీడుం డింకొకఁ డిందుఁ జేరె నిపు డివ్వీరుండు గేహోదులం
దోడం డగ్గి దగుల్పు, నీ వెఱుగవొక్కో మున్ను మల్లేశ్వరా॥ 126

మ. మునువీఁడున్ దిలఘాతకుండును వెసన్ బోరాడినస్థిఖలుం
డనుమానింపక వాని యింట నొకరేయగ్గిం దగిల్పించె న
ప్పనికిన్ గ్రామము రోయఁ బోయి మరలన్ పకించె నేఁడూరు దు
ర్జనమాన్యం బగు టాత్మలోనెఱిగి దైర్యంబుని మల్లేశ్వరా॥ 127

మ. అనదన్ బాప్తాణిఁగొట్టు, టింకనొక డీనాత్మున్ బడన్ మోఁచు బొ
య్యన దేవాలయమందు దూఱి హరినేత్రాద్యంకముల్ దుష్ప్రవ
ర్తనకై కైకొను టాదిగాఁగలుగు సత్కార్యమ్ములి ప్థారిలో
విసఁగానయ్యెడి వీనులన్ గొఱపులై విశ్వేశ మల్లేశ్వరా॥ 128

శా. ఆ యీ దుష్కృతు లంచొకం దొకటి యన్యంబన్యఁడై క్రూరతన్
జేయఁ దుష్టచతుష్టయంబు నల దుష్కితాశ్రయాలంబియో

హేయంపున్ జనమున్; యథార్థగతి నీ కే జెప్పఁగా నేల? దు
ర్జ్ఞేయంబే కనిపెట్టి పాపఁగదె యీ చీకాకు మల్లేశ్వరా॥ 129

మ. ఆయయో ? దుష్టచతుష్టయమ్మునెడ నీకావంతయున్ శ్రీధ రే
మియె నిక్కమ్ముగు నేని గామము చెడున్ మిన్నంటి దుర్మార్గు లె
న్నియొ దుశ్చేష్టలు నేయఁగాఁగలరు దుర్నీతి నివారింపవే
నియు నీ దైవతభావ మేమిటికిఁ దందీర్చి తెల్పు మల్లేశ్వరా॥ 130

శా. ఆ నీ మెత్తఁదనమ్ము లో నెఱిగియే యర్చాకృతి న్మాని దు
ర్మానమ్మాని దురుద్యమప్రభముఁడై మాలిన్య మోలి నినున్
దా నంటించెఁ ద్వదర్చకుం డదిమొదల్ ధర్మ మ్మధర్మమ్ము లే
కీ నీ యూ రదుగంటఁగాఁ దొడఁగె నీదే తప్పు మల్లేశ్వరా॥ 131

శా. ఆ యీ దుష్టచతుష్టయాపశదదుర్వ్యాపారముల్ రోసి నీ
వేయారేనియు నేగఁగాఁదలఁచుచో నీమాట యాలింపు నీ
సాయంబిండుక యున్న మత్కవనపుంజండాని యా యీ యపాం
జ్ఞేయాసాయముఁ బాయఁ జేయును జుమి ? దీక్షించి మల్లేశ్వరా 132

శా. ఈ ఏ యూర్విడనాడి పోవునెడనాకే చేతగాదొక్కొ ? నీ
కేవై పేగిన నర్చయున్నయెడ నాకే యర్చ ఁదొక్కొ యీ
త్రోపల్ త్రోక్కక దుర్మదాంధుల దురుద్యోగమ్ము మాయించ మో
దేవా ? గామము బాగునేయుదము కీర్తిన్ గోరి మల్లేశ్వరా 133

మ. నినుఁ బీఁకం గల రంచు నీవు నను దుర్నీతిన్ బ్రయోగించి చి
క్కున దింపం గల రంచు నేనును మదిన్ గొంకూని యూ ర్వీడిపో
యినచో సజ్జనుకొప్పుకొందు రనుకొ మ్మెట్లైన యిచ్చోటి దు
ర్జనులన్ మాపి సుఖమ్ముగా మనుటయే సత్కీర్తి మల్లేశ్వరా 134

మ. మడిమాన్యమ్ములు మంచి యాలయమసామాన్యపగతీర మం
దెడలేనట్టి నివాస మిన్ని గల నీవే దుర్విదగ్ధాత్ములఁ
జుడులన్ మాపఁగ లేక యేగు నెడ నీ చండాలుదుర్వాటో
నడు గెవ్వానికి నిల్చుఁ బోదముపదప్పా ! వేగ మల్లేశ్వరా॥ 135

- మ. “చనఁగా నేటికి : దుష్టులన్ గెవరి సత్సంఘము రక్షింత” మం
చనె దే నిష్ఠమ మాంద్యమున్ విడచి ఫాలాభీలవహ్నిచ్చటల్
వినియోగింపుము దోషదూషితులపై విజ్ఞానురూల్యము నీ
పనుమోచింపుము కీర్తిగైకొనుము నీ కామేలు మల్లేశ్వరా 136
- మ. కలిపాపమున కాలవాల మయినం గానిమ్ము దేవాలయా
దులు తచ్చాంతిఁ గొంత తోడ్పడుట యెందున్ విందుమోదేవః యీ
తులువల్ క్రిందును మీదునుం దెలియకే ద్రోహములేనిన్ దొరిన్
జలుపన్ నిద్ద ముద్ధబుద్ధుల నెటో శాసింపు మల్లేశ్వరా 137
- శా. ఈ యూరన్ జనియించు వాఁడుస్విజఁడై యేర్పాటు గారామ తా
హీయుల్తుం డగునేని యిట్టి గతి మాన్పువుండు లోనా నపాం
త్తేయుల్ తెచ్చిరి నెట్టపంటగ, భవ త్రీవ్రాక్షిపాతముగా
కీ యల్పాత్ముల కేవినిష్కృతియులేనే లేదు మల్లేశ్వరా 138
- శా. శూచ్యుల్ రోసినకూడు బ్రాహ్మణుఁడు శోచ్యుం డేని భక్షించునే ?
భద్రేచ్చుం డటుమీఁదఁ బాపము భవదృవ్యాభిషేకమునన్
నిదిగింపింప యతింప లోఁబడక చుర్నీతిన్ బ్రవేశించి గా
మద్రోహమొడిఁగట్టునే ? యదియునేమంటానె మల్లేశ్వరా 139
- మ. నిగమముల్ గలవేని సత్కవివచోనిష్ఠాతముల్ తప్పవే
ని గురువ్యాగము ద్రోహమేనిఁగడు చుర్నీతిన్ బ్రవిర్తించువాం
డగిగచాట్లం బడు టర్లమేని మన యీ యల్పాత్మకుండింతలోఁ
బొగులున్ వందురుఁగందుఁ గుండు నొగులున్ బొంగారుమల్లేశ్వరా 140
- మ. ధర సత్కుత్కుటపుణ్యపాపములకున్ దాక్కాలికం బొ ఫల
స్ఫురణం బుండుట నిక్కమేని మన యి మూర్ఖుండుతన్మిత్రులున్
ద్వారలోఁ దావకఫాలనేత్రమున దుర్వైదగ్ధితోపాటు ము
ష్కరతన్ వీడి సహంద్రితక్షకగతిన్ గైకొందుని మల్లేశ్వరా 141
- మ. గురు వన్నన్ భయభక్తిసంభ్రమము లేకోశమునన్ లేని తుం
టరి కివానికి నెత్తి మొట్టఁగల గుండం డన్న బల్ భక్తి త

చ్చరణారాచన తండ్రితద్దినముగా సాగించు సాక్షిత్వకు
స్ఫురణం బెల్లను వీని వర్తనమునన్ జూపట్టు మల్లేశ్వరా॥ 112

శా. నాపై నీపయిఁ బాతశాలపయి నిన్నాగమ్మ “నల్లేరుపై
నే షాఱన్ జనుబండి వోరె” నడచున్ వేటొక్కటన్ బోడు దా
నీపుత్రుండడఁగించె వీని పొగచున్ చెప్పొందు చేఁ బూని, వీఁ
డాపై వానికి దాసుఁ డయ్యెఁ గను మప్పా ? తెల్వి మల్లేశ్వరా॥ 113

మ. కలఁపుం దీచుని చేనుభాతి, బలసంఘ మ్మున్న గ్రామమ్ము ప
ర్తిలఁగానేర చటంచు నీ వెఱిఁగి నీ తేజమ్ము మత్పొండితీ
బలమున్ గూడఁ దృణమ్ముగాఁగొనని యిప్పాపాత్ము నైరించు నీ
యలనత్వమ్మును దేవతల్ నగుదు రప్పా ? తప్పు మల్లేశ్వరా॥ 114

శా. డీవింపంగలఁదేని ద్వేష్యుఁడని నిష్ఠీవించునే : విపురై
నేవాఁదేనియు బుద్ధిపూర్వకముగా నేవంవిధోత్సాహు డు
ర్భావం బీపు సహింతు గాక కడుఁ దీవ్రం బొ భవత్పాలదృ
గ్దావాగ్నిస్ఫుట నైఁప దే నెఱుఁగుదున్ తచ్చక్తి మల్లేశ్వరా॥ 115

మ. తన మాలన్ బనిపట్టి బ్రాహ్మణ గృహద్వారావనీసార్వమం
దనయమ్ముఁ జననిచ్చు టార్పజనవిద్యన్నేర్చు శాస్త్రుల
మ్మున శంకావినివృత్తి యాబడిని నిర్మూలించు యత్నమ్ములి
మ్మునుజన్మాపశదవ్రయుక్తము లెదో మాన్పింపు మల్లేశ్వరా ॥ 116

మ. అనఁచుల్ లే రని కాదు గ్రామమున వా రంతంతగాఁ జెప్పి చూ
చిన నిఘ్నార్థుడు లక్ష్యపెట్టఁడు భవచ్చిజ్ఞానినోదమ్మునన్
గనులఁ గప్పిన కావి కొం తడిగి వక్రత్వమ్ము తగ్గింప జ
చ్చును లేదా : చన వచ్చు నొండుకడ కిచ్చోఁబాసి మల్లేశ్వరా॥ 117

శా. అత్యాశ్చర్య మగున్ దురుద్యముఁడు వీఁ డప్పాతశాలాగురు
న్నిత్యమ్మున్ గుఱి నేసి కూనెడినుడుల్ నీ వెల్లు నైరించె చో?
మృత్యుప్రాపక మైన మష్కృతులు వీఁ దేమంచుఁ గావించునో ?
ప్రత్యక్షం బగు సజ్జ్ఞానస్ఫుటకు నిన్ బ్రార్థింతు మల్లేశ్వరా॥ 118

- శా. అన్యగ్రామమునుండి వచ్చి యిట విద్యావ్యాప్తుతీన్ జిక్కి సా
జన్య మూఁతగఁ గాలమున్ గడపుపాఞ్జశ్రేణిపై వీని కీ
యన్యాయం బొడిఁగట్టఁగాఁ గతి మదే మై యుండునో ? దైవమూ
ర్ధన్య ? తెల్పఁగదయ్య ? నీ వెఱుఁగుచోఁ దత్త్వమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 149
- మ. ఇతరగ్రామమునుండి యిమ్మొడకు నే రేతించినన్ గాని వా
రతిఘట్ గా ? మన కట్టివారియెడఁ జేయన్ గల్గుచోఁ గొంచె మే
నితికర్తవ్యము సాయ మట్టి పని కాదే నూరకే యుంట యీ
హతకుం డేదియు లేక వారిఁ జెనకన్ యత్నించు మల్లేశ్వరా॥ 150
- శా. రామున్ గొల్వఁగఁ జావడి న్నిలిపి నిర్లజ్జుండు గాఁడేని త
త్వామిప్రాంతమునందుఁ గట్టునె ? యనడ్వాహమ్ములన్ ; గట్టు గా
కేమీ ? మాలని కందుఁ దా వొనఁగునే ? యే బ్రాసి నీ ! వీనిమో
మేమాలండును జూచెనే నఘము గాదే ? దేవ ! మల్లేశ్వరా॥ 151
- శా. శ్రీరామున్ భజియించుచావడిని నిస్సీ ? శ్రేయమున్ గోరునే
క్రూరుండున్ దనమాలనిన్ పిడిదిగాఁ గూర్పుండఁగాఁ బెట్టునే
ధారాశమ్ముగ బ్రహ్మజాతి గృహరధ్యామథ్యమం దిట్టిదు
ష్పార్శ్వరంభుల్ క్షమియింప గ్రామము వృథా పాడెను మల్లేశ్వరా॥ 152
- శా. రామా : నీదగు పేరితో స్థల మెచో రాఁబట్టి నీ నెత్తిపై
రోమం బొక్కటి తెగించి పెట్టి పయి నార్యుల్ రోయఁజండాలుఁద
ద్ధమమ్మందునఁ గాపువెట్టె” నని తదాగ్రజేందుగ్రతోఁ జెప్పికోఁ
గా మాకాజ్ఞ నొసంగు నీ కిది యశక్యమేని మల్లేశ్వరా॥ 153
- శా. దూరాలోచన లేక దుర్మదుల నెందుం బెంతు వీ వల్ల దు
ష్పార్శ్వరంభుల్ ప్రజి కాచరింతు రపచారంబుల్ పయిన్ విష్ణు వా
గోరంబున్ గని వారి పొం గడఁచుఁ బాఞ్జుల్ మొట్టవెట్టంగ” నం
చారూఢిన్ వినవచ్చు గ్రంధములయం దందందు మల్లేశ్వరా॥ 154
- మ. వెలిలో నుండిన వాండ్రు కూడు దిని రీ విప్రాధముల్, వీరితోఁ
గలయన్ రోసిన సత్కుటుంబులపయిన్ గారాలు మిర్కాబు ని

చ్చలు నూరంగఁ దొడంగి రే మడిగె దీనందర్ప మో దేవరా ?
శలకున్ మించిన క్రొవ్వు వీండ్రఁ జెఱిచెన్ దత్తంబు మల్లేశ్వరా॥ 155

మ. కొఱవి న్నెత్తిని గోకినాన్న యటు లీరూశర్ కళాభ్యాసత
త్పరుఁడో మామకళియ్యఁ బట్టుక యిదే వ్యాజమునన్ దిట్టఁ బూ
నిరి పాశ్చాత్యుఁడు వాఁడు కొంతసర కెంతే నైఁచి పం ద్లిప్పుడే
విఱుగన్ దన్నెద నంచుఁబై కురికె నావేశాన మల్లేశ్వరా॥ 156

కా. వీమంచున్ వివరింతు వీండగతి నాఁ దే మూదురో ? నాకెటో
రఃమందాత్ములు శిష్యుఁడున్ బెనఁగు చొ ప్పేమాత్రమొకర్ణపీ
ఢీమార్గాన ద్వనించెవేగ చని యంతేవాని వారింబితిన్
మా మూఢాత్ముల సీకునై నిలిపితిన్ మన్నింపు మల్లేశ్వరా॥ 157

కా. ఆనాఁ డాతని వైఖరిన్ గనిన నీ యావేశ మున్నట్లులే
నే నూహించితిఁ గానిచోఁ బరమశాంతిం బొచ్చు విద్యార్థియున్
దా నారీతిగ సుగ్రుఁ డౌట కలదే ? తత్త్వం బిదే యయు్యునే
వాని నిల్పితి దండనాధిక్పతి నీపైఁ బెట్టి మల్లేశ్వరా॥ 158

కా. నీ వేరితినొ శిక్ష వాండగి కిడు మంతేనాని నే నేనియున్
నా విద్యాఘట నాదు బందుగులు నై నం గాని శిశింబుచో
దై వోద్దిష్టమయయు్యు లోకులకు నీ తత్త్వము బోధిఁపచో
దేవా ? ధర్మ మెఱింగి దుష్టులకు బుద్ధిన్ జెప్పు మల్లేశ్వరా॥ 159

కా. శ్రీరామాలయమందు మూలనిఁబ్రతిష్ఠింపంగఁ గొంహనఁగా
నేరం దెవ్వఁడు వాఁడు దీప మిడ కుండెన్ నీకుఁ బూజారి కు
ప్రార్థనంబుం డని చింత నొందెడినె : తత్రాగల్భముహించి మేల్
పూరత్వ మ్మని వాని బౌద్ధ్యమును మెచ్చుం గాని మల్లేశ్వరా॥ 160

మ. చము రుండనోవకె నంట : యాపంబు మహేశా : దాని రావశ్యక
త్వము సుండనోవకె నంట : యప్పు డంట సంధ్యాకాలికం బైన దీ
పము వెగ్గించెడి నంట : యిర్పకుఁ డిటుల్ వాగుంగ నీ పున్న గ్రా
మము నో ర్నొక్కమి కేను కింతిలవ సాంబా దేవ మల్లేశ్వరా॥ 161

- శా. వే లాదాయము వచ్చు నీకుఁ జమురే విశ్వేశ ? తేనెలు ? మ
స్కాల మ్మట్టులు వాగఁ జేసెడి నొకఁ : కాకున్న నీలాటి వా
చాలత్వ మ్మది యర్చకుం డెచట నిచ్చల్ నేయుఁ ? గావించుఁబో ?
కాలన్ గేలను మట్టరే ? ప్రియులు లాకంకోష్ఠ మల్లేశ్వరా॥ 162
- మ. ప్రితి సంద్యాసమయమ్ము దీపకృతికిం బాత్రమ్ము గాచొక్కొ ? దు
గ్గతుఁ డారీతిగ వాగు నర్చకుఁడు తత్కాలుష్యమే పూర్తిగా
దొఁ తటిన్ వేచెదొ ? శక్తి తక్కువయ్యె ? నీ వొక్కంత గల్పించుకో
వితికర్తవ్యము దోష నిందు గతి నీవే చూడు మల్లేశ్వరా॥ 163
- మ. మతి రే కుంటివా ? మాయలోఁ బడితివో ? మ్రాన్పాటు చేరూరెనో ?
శ్రుతికి న్నా మొలకెక్కవో ? యకట ? ఊద్రుం డర్చకుం డట్లునిన్
మితరామున్ గణించుంపఁ డంట ? పయిగా సుగ్లోకుల న్నెట్టి ప్ర
స్తుతచర్చన్ బడఁదిట్లు నంట ? యిది నీ దోషమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 164
- మ. పరమాపాత్రుఁడు గ్రామపాచకుఁడు మా బంధుండు పూర్వోక్తము
బ్బులుఁడుం దోడట ? నీదునర్చకున కీగ్రామ మ్ముపేక్షాప్రికిన్
శరణం బర్చకుఁడో ? దురుద్యముఁడుసంసారమ్ము రే చిల్ల తుం
చరి రే భీతియుఁ గాని వాని మనిరంటన్ బోదు మల్లేశ్వరా॥ 165
- మ. కౌమరుం డున్నను వాని శ్రేయ మయినన్ గోరండు ఘోషండు ర
న్నములన్ వైచెడి చోరు రి హతిట చెంచన్ లెంక లామీస మా
పిమసుం దొక్కఁడుఁ బాచరాజకుఁడు విశ్వేశ ? ప్రోర్వాహకుర్
చిము రె బ్రబ్బెడి నీమ దీపమునకున్ జర్పింపు మల్లేశ్వరా 166
- శా. ఏకాంత్యమురల్లి నీ మెడలఁ గాని నా మెడం గాని యీ
లోకమృంశునఁ గాని వీడు భయ మారోపింపఁ డాపంచయున్
తోట ల్కారులు గొమ్ము నచ్చ బచచన్ సుగ్లోకుండ్ ; వీని మ
ష్టాన మేగతి నీవు నైచెదవా ? లర్రేశ : మల్లేశ్వరా॥ 167
- మ. పరపాత్రుఁడు పాచకుం డనుచు నే వాత్రుచ్చితిన్ దాని వి
స్తర మాలింపము దీడు ఊద్రుల కౌగిన్ వ్రాద్ధమ్ము చేయించుచున్

చొరి నాలోకనె చుట్టకాల్పుపనికిం బూనె న్నివారిందితిన్
బెరిగెన్ వీనికి నాటంగోరె మదిలో ద్వేషమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 168

కా॥ మా చండాలుడు సర్పకుండు నొకటై మాత్సర్యపర్యాప్తి చు
ర్యాచాలత్వ ముపకరిమించు నెడ నీ వ్రాత్ముం డుపాంగమ్ముగా
లేచున్ బాపుడు వీడు సర్వగతులన్ లేశమ్మునీ తుంటరిన్
పైచెన్ గూడదు వీని మారణ మవశ్యం భావి మల్లేశ్వరా॥ 169

మ. ఇపు డీ గ్రామము కశ్మల మృగుల కే యేదాగినితా హేతు వా
చపలస్థాంతకు వీడు మొట్టమొదలన్ జారుండు తద్భర్తని
ష్కపటుండీ యథమున్ స్వగేహమునెడన్ గా లూడిగా నిచ్చె ని
వ్విపరీతుం డం గేస్తు నిల్లు చెటిచెన్ విశ్వేశ మల్లేశ్వరా॥ 170

మ. ఆటు తెన్నాకులొ వాని కొంపకు శటం డగ్గిన్ రగుల్కొల్పి పై
నెటులో గేస్తుయి దాని పొత్తు విడిచెన్ హేయమ్మహేయమ్ము లే
కటుపై నా హతభాగ్యురాలి వృషలుపై నానక్తిమై జాలఁ జె
న్నటియై గ్రామపుగారవమ్ము చెటిచె న్నానాట మల్లేశ్వరా 171

మ. విచియింపం బని లేదు పాదకుని దుష్పాకమ్ము మా జాల్ముడు
ర్వచసీయత్వము కన్న నెక్కుడు భవత్పాదార్పరాభా మృని
ర్వచసీయ ద్విటువంటి చూఁగెరిను మా గ్రామమ్మునం గూర్పు నీ
దు చమత్కారము చిర్ఛసీయ మనుకొందున్ దేవ మల్లేశ్వరా॥ 172

మ. నినుఁబూజింపఁగ సర్పకుం డొకరుఁ డెందే నుండు నవ్వానిఁ దా
సనయిం దై చెడి "తొత్తుక్కింద పడువొత్తై" కొల్పు జాయ్కన్ గనన్
జనదెచ్చో; నడువంటి తుమ్ము చొరదన్మచ్చాభ జన్మించి నం
ధ్రును నీ కుంచెడి దీప మాఁగ నిమిత్తం బయ్యె మల్లేశ్వరా॥ 173

కా. ఈ దుష్టాతుని పెద్దతండ్రి కొడు తెంతే పర్జనీయుండు త
ద్వైదుష్య మృది చుట్టరాల్పికొని పద్వైదిగ్గికిన్ మెచ్చికొం
చోదేవా ? నడిపిది నేను అట నీ వొక్కంత చూడకపడెన్
మీద నిల్వఁడు త్రింద నిల్వఁ డిది యేమి ? తీవి మల్లేశ్వరా॥ 174

శా. చుట్టల్ కాల్పెడి వారలున్ గలరు, బల్ షోకుల్ గనం జేయుమేల్
 ఓట్టల్ గూడఁ గూరుగాని మన యీ దద్దమ్మ చందమ్మునన్
 మెట్టం బల్లము రెండునుంగనక మ్మిట్టల్ వెళారించు నీ
 రాట్టం దాపని మాత్ర మింకొకటఁ గన్గో బోవు మల్లేశ్వరా॥ 175

మ. తనకుం బూటకు దిక్కు లేదు రన దద్దర్పాంధ్యమో ? పట్టుకోఁ
 గను బగ్గమ్ములు లేక యున్న యది యీ కంకోష్ఠ నీ వింతకున్
 మునుపే చంపితి రత్తపీఱని గతిన్ మోమెత్తిడిన్ పీని కెం
 రను గావించెడి శాస్త్ర వేటాకటి పర్కాజొవు మల్లేశ్వరా॥ 176

మ. పరిశీలించిన పీని వర్తన సురాధాండేశ్వరగ్రంథ మీ
 విరుగుంబాటులపాడగట్టకు దురావేశమ్ము బల్ మెండు కూ
 కరయం బూర్తిగఁ గల్గుచో నిలుచు వీఁ దావాకమార్గాన నీ
 కెటుఁగన్ రానిది లేదు పీని నిటులే యింకింపు మల్లేశ్వరా॥ 177

శా. పొట్టఁ బట్టుక చింపి చూచినను నే పొంతేవియున్ ముక్క లే
 చెట్టో తప్పడు లెక్కలన్ గిలుకు వీఁ డీలాటి దుర్బుద్ధి యీ
 కట్టున్దొంగకు సిగ్గు లే దొరులపైఁ గాల్ దగ్గిప్పుఁ గూడున్నచోఁ
 బట్టఁ బగ్గములున్నె ? పీని ; కిప్పుడే బర్మోఁగు మల్లేశ్వరా॥ 178

మ. పరిశీలించియె పీని కెచ్చితివి దౌర్భాగ్యమ్ము వీఁ డంతలో
 సలమోమై బ్రదికంగ నే రక పృథా యస్మాదృగవ్యాజకాం
 తింశోద్రిక్తుల సారెకున్ తెనకుచున్ ధిక్కరముల్ నేయు నీ
 పరిపంథిన్ మఱియున్ వర్మినిగ సంజాశింపు మల్లేశ్వరా॥ 179

మ. ఇప్పుడే వీఁడు ఎరిఁడుఁ డింక నెటులే నీవ్వాని దారిద్ర్య దో
 పపరీతుం దాసరింప నేర్తు ననుచున్ శంకింతుదో ? సత్కమే
 చపలుం డీ జడుఁ డింత మాత్రానిరి గాంచన్ గాఁచు పాత్రుండు క
 ట్టిపకన్ వైచినఁ గాని వీఁ డుడుగఁ దుడ్డినంబు మల్లేశ్వరా॥ 180

మ. అల సత్రమ్ముని పీని కొక్కపది యన్యత్ర నివచారింప నా
 తెలమిన్ మానము ముట్టు నిట్లు పదియాళ్ళిరీతి ; నీ రెంటి రో

పల సత్యమ్మున వీని కిచ్చు భక్తి యాపన్ మేలు వీర డా భక్తిన్
గలయన్ మెక్కుచు వచ్చునయ్యతినులన్ గారించు మల్లేశ్వరా॥ 181

మ. అతిథిన్ వచ్చినవానిఁ గాంచి పసరమ్మట్టుర్ బుసర్ గొట్టు ప
కృత చూపించుఁ బ్రభుత్వము నైతిపుఁ బైఁ గాతన్యము న్నించు ని
ర్గుఁ గామించు నదేమి పాపమొకొ ? యీ కంకోపుఁ డా సొమ్మెబో
పితృవర్త మ్మని మెక్కు జీతపుమిషన్ బెంపేది మల్లేశ్వరా॥ 182

మ. తగునే : నీ కిటువంటి దుష్టుని గుమాస్తాగా నియోగించి యి
ప్పగిదిన్ సత్రము పొడుచేయువని ; పాపవ్యాప్తుకుం దైన యి
ప్పొగకుంటోకు వృధాగ మేపు బదియుం బున్నెబె ? మేర్మేలు? నీ
నగుబాటుంబని చేవతల్, నగరాలో ? నానాన మల్లేశ్వరా ॥ 183

మ. కడఁ కీ యూరున సత్రముండుట కయో ? గర్భంబునం బడ్డ యా
గడెకుం బూర్వమె రిట్టుడై వృధగ దుర్గర్వాంధుడై కూటికెన్
మడిమాన్యమ్ములు లేని దద్దమకు నన్నప్రాశనం బబ్బుచే
కడు దొడ్డై పురుషార్థమొక్కొ ? యిది దుష్కార్యమ్ము మల్లేశ్వరా॥

మ. గుడిఁ గట్టించుట యర్చకార్థమయి తిక్కుంగల్లు సత్రాదు లి
క్కడ వర్తించెడి హాలివాండ్ర కగుచో గర్హమ్ము లైపోవె ? యీ
గుడుబాన్ సత్రములుఁ భవత్ప్రభుత యీకుగ్రామమం దెట్టులో
చెడి పాపమ్మును పృథ్విచేయఁదొడఁగెన్ శ్రీకంఠ మల్లేశ్వరా॥ 185

మ. ఎఱుగు స్నేమది యర్చకుండు గుడి కీ యే జాగ్రసి సత్రానకుం
గరముం ద్రోహ మొనర్చు దొంగ లని; యీ కష్టాత్ములొ నై చి యీ
దురితమ్మందునఁ బాలు పందిరొను నీతోనెంతగా నే నిటుల్
మొఱపెట్టంగల? దొంగలొ గుఱిచియా? మోమోట మల్లేశ్వరా॥ 186

కా. సత్ర మ్మంచును బాప మే యతిథియో సాదమ్ము నాసించుచున్
గాత్ర మ్మెల్ల శ్రమాంబులన్ దొరఁగి రాఁ గష్టాత్ముఁ డీ తుల్వ యే
మాత్రమ్మున్ దయ లేక కాలు లఱచున్ మర్యాదకున్ దక్కి; యీ
సత్రమ్మక్కట ? వీని యబ్బి ధనమే దర్పించు మల్లేశ్వరా॥ 187

మ. కనరాఁ దొక్కటఁ గానవచ్చినను దుర్గర్వాంధాముం జూపు ని
స్వనముల్ నించును చుప్ప తీయఁ డదియన్ సంభూత మౌచోఁబదా
ర్థనిరాయమ్మిడ కేడిపించు నిఁగ సత్ర మ్మొందు కీ యూర దు
ర్మసినుం డీ చెడు గాహరించు పని కేర్పాటొనె ? మల్లేశ్వరా॥ 188

కా. ఎట్టెటుల్ తలక్రిందునేనెడి దివా స్త్రీమంతులన్ దిద్దు ను
త్కృష్టుల్ మేటికేరీటము ల్గలరు గాసీవారియం దెందు నీ
కష్టాత్మం దొనరించు పెక్కొకటియున్ గన్పట్టఁబో దీ కుల
భృష్టుం దెందుల కింత మిట్టిపడునో ? వాక్రుచ్చు మల్లేశ్వరా॥ 189

మ. ఒకలేశమ్మును సత్రముంగుటిది వీఁ దొప్పండు కష్టింప వే
తొరచోఁ గుక్కయుఁబోరఁ బాటుపడు నే యొక్కంతయో తెచ్చుచో
సకటాఁదీనికి నిచ్చు జీత మిది యేలా జీర్ణమౌచున్నదో?
సకలజ్ఞుండవు నీ వెఱుంగవలె విశ్వత్రాణ ? మల్లేశ్వరా॥ 190

కా. ఏతాదృక్కుజనాగ్రణుల్ గలరు మాయీ యూర నీ లెంకయా
యీ తుంటర్లకు నేత నిన్ గుఱిఁచి యేరే నింత మాటాడనీ
కోతుల్ బూతులకుం గడంగెదరు కన్నోపీవు దుష్టాలపుం
జాతుర్య మ్మునుకోవలెన్ భవమిపేక్షబుద్ధి మల్లేశ్వరా॥ 191

మ. తన దుస్తంత్రము సాగుపొంచె నొక బృందం బుంట యావశ్యకం
బని హేయాన్నము గుడ్చె నర్చకుఁడు మా యజ్ఞాత్మ ద్రేరేచి య
ప్పనిచే వీఁడు గళంతి యయ్యెనివు డప్పాపమ్మునన్ వీని ప
ర్తన సర్వమ్మును పాదువారినది తత్త్వంబింత మల్లేశ్వరా॥ 192

మ. సరిగా దేవునిఁ బూజనేయు మిపసాక్ష్యప్రక్రియల్ మూని పూ
జరిపై గౌరవపునమ్మతిం గొనుము దుశ్చారిత్రముల్ లోకులె
న్వరికిం గూడవు నాఁగ నాపయి వృథావైరమ్ము వీఁ డూన దే
వరచిత్తమ్మున కంతయున్ విరచమే వా దేలఁ మల్లేశ్వరా॥ 193

కా. సెప్పె నీ కవనంబు చెప్పువనికి స్మరెంకొనైరంప కా
లాపింపకా దొడఁగెన్ దురుర్తుల ననున్ లక్ష్మిమ్ముగాఁ జేసి సం

తాపింపం బనిలేదు దీనికయి నీ తత్త్వం బెఱుంగున్ మహా
పాపాత్ముం డల వాడునే నెఱుంగమిన్ జార్జింతు మల్లేశ్వరా॥ 194

మ. పొలమందుండినయిట్టి నావయి నెటో పొల్పెం గదా ? కేను, దు
ర్బలచిత్తుండు త్వదర్చకుం డది యథార్థం బొనొ కాదో ? విని
ర్మలచిత్తుం డధికారి నేర్పె నిరియే ప్రామాదికత్వముమై
దెలియం జాలక యున్నఁ జి క్కగునుగాదే! తండ్రి మల్లేశ్వరా॥ 195

మ. ఎవఁడో డ బ్బిడి తద్దినమ్ము గొనె., నం చే విందు నప్పొల్కి నీ
యవివేకుల్ చవి గాని వ్యాజ్యముల ద్రవ్యం బిచ్చి కైకొంచు దు
ర్వ్యవసాయమునకున్ గడంగి దురుపాయవ్యాపృతిన్ జక్కిని
న్నవమానింపఁగడంగినా రెఱుగు మయ్యా ? దేవ మల్లేశ్వరా॥ 196

మ. తన గిన్నెం బరమాన్న మొక్కఁడు దినం దా నల్ల యవ్వని పా
త్రును భక్షించె నఁ దెచ్చియో యొకఁ డమేధ్యం బైన దుర్వస్తువా
ఘనునిన్ బోలిన బ్రహ్మబంధు వాకఁ డీ గామానకున్ ముప్పు చె
చ్చెను దావృక్కృతి చేసి వీడడచె నీ శ్రేయము మల్లేశ్వరా॥ 197

చా. దీపం బేటికి రాత్రి రాతి కని వాదింపన్ మొదల్ వెట్టు దు
ర్ధీహృత్తుల యాజమాన్యములు నీ దీనస్థితిన్ బాపఁగా
నోపం జాలవ; యా స్థికస్రభుని వేటాం చొక్కరుం బట్టి యీ
లోపమ్మున్ నివరించుకోఁగ మది నారోచింపు మల్లేశ్వరా॥ 198

మ. తనపైఁ గాళ్ళను సాచు సాహెబు నెఱుగ్ దాఁగొట్టఁగా లేక త
న్ననిశమ్మున్ గడు భక్తితోఁ గొలుచు నయ్యాసాదిఁగొట్టెన్, భవ
వ్వనితారత్నము సివు సట్టులనె యిప్పట్లన్, బ్రవర్తించినీ
పనికై యా స్థితి నాశ్రయించుటె మహాపాపముమల్లేశ్వరా॥ 199

మ. ఉదరమ్మున్ మఱి యొంచు రెంటికొఱకే యుత్పత్తి, యీ రెంటికిన్
సదుపాయము ఘటించు టన్నదియెమోక్షం” బంచు వాదించు శో
చ్యదశోపేతుల యాజమాన్యములు నీ యైశ్వర్యము నిల్పుఁగా
నెద నూహింపవ, యా స్థితిన్ పెదకిరా మీపైని మల్లేశ్వరా॥ 200

మ. భగవంతున్ యజియించు పెల్లరకు సంపన్నంబ, యట్లావరిం
చి గడింపం దగు భాగ్యమే ? మది జరగేయ స్పటల్, సేయకుం
డఁగఁ దిన్నన్ బెఱవారు దూఱ, రిక నిన్ దక్కంగ నీ యర్పకుం
డొగి మెక్కన్ బరు రాప్ప రియ్యది మహాయోగంబు మల్లేశ్వరా॥ 201

శా. ఈనీచాతి వినీచవర్తనుఁడు మా హీనాత్ముఁడుం గూడి యె
ఱ్ఱేని న్నా కవరారమున్ సలుప నెన్నేనాళ్ళు యోజించి యే
యోనిం గూడ జనింపరాని యొక దుర్యోగున్ జడున్ రా యనం
గా నొప్పందగు వానిఁ గైకొనిరి కుక్కంబోలె మల్లేశ్వరా॥ 202

శా. ఈ నిర్భాగ్యున కస్మదీయ గృహసామీప్యమ్మనందున్న దం
గానీక మ్మఖిలమ్మును సడిలి పాడై యున్న యిట్లాక్కఁ డ
ద్దానిన్ వీనికతానఁ గైకొని స్వదుస్తంత్రముమై రాగి యే
గానిం గాని వృధావివాదము లకున్ గాంక్షింతు మల్లేశ్వరా॥ 203

శా. జాతీన్ మాలలుగా జనించియును విశ్వాస్యుల్ గలా రెండు చూ
యీ తుచ్చుల్ ద్విజు లయ్యు పర్తనమునం దే మాలలుం బోని టు
ర్మీతిన్ జూపుట వీండ్రు పట్ల మదిలో నే నెంతు వవ్వై చనన్
జాతుర్యమ్మున వీండ్లు డగ్గలుం బాసన్ గొండ్లు మల్లేశ్వరా॥ 204

మ. ఒకచో వీండిరిటు డగ్గఱంగ మది కెంతో యేవమై యా పొలం
బొక సచ్చూర్చిన కమ్ము టీ వెఱిగియే యున్నావు నేఁ దింటి పగి
క్కకు రాఁగాఁ బ్రయతించు వీండ్రికపట్టాఘమెట్టిచో చూచు మీ
యెకసక్కెమ్ములె వీండ్రు పొం గడఁచుఁ జూమ్మి నమ్ము మల్లేశ్వరా

మ. దరిగా రా వెనుకంజ వేయ చరికే తా వచ్చు చందాలు మీ
దిరిగా దై వహతాయతుల్ రిపులు మధ్దేహాంతికస్థలం
బరుమన్ బొచ్చిరి సత్కవిద్విషులు పీఠాధిపాలముఁ బ్రుక్కియు
క్కటి మద్యాణికి వన్నెపెట్టుటచే కావచ్చు మల్లేశ్వరా॥ 206

శా. అందుం చూలుపుణాగ మొక్కసది యన్యం బన్యదీయంబు దా
నం దూర్చేమన మందభాగ్యులు గొనిన్ యత్నింతు రీ భాగమే

చెందున్నాడుగృహాన కక్కతననే చీవాల్లమారుల్ వృధా
చిందుల్ దొక్కికొనున్ దలంచుచి యే చేటాల్తా మల్లేశ్వరా॥207

మ. తమకుం దగ్గఱయందుఁ బడమరది యద్దానిన్ దిగన్ ద్రావి నూ
రమునందున్న ప్రదేశమున్ గొని ననున్ వాత్సుల్ మఱేమేని జే
య మదిన్ బొంగెన రంబః గ్రామమఖిలమృత్యోఃపృథావీంధ్రువ
స్థముగాఁ బోయెదరంచుఁ దిట్టినను లోజు కేది మల్లేశ్వరా॥ 208

శా. “ ఈ కుంకవృక్షులు చెళ్ళపిళ్ళకవి నెంతేఁ గుర్తింఁ గావించి త
త్రాకట్యప్రతిమాన వాగనిహతిన్ భగిష్టాయతిశ్రీకులై
దేకన్ జూచ్చి” రటంచు లోకులనుచో డీర్పాటు వాటింపు మో
శ్రీకంఠాః యది గూర్చు గామమునకున్ సేమమ్ము మల్లేశ్వరా॥209

శా. చెప్పల్ కాళ్ళను దాల్చి లెల్లరును వానిన్ గోచరాఁబోయి మా
మొప్పెల్ వానినినోబఁదాల్చెనరు నో యూయింప నీకర్మ మా
యప్పావే తొర రేరి? వీండ్రన నమేవ్యంబంచు లో నెంచువా
రి పూర్వానులు నీకుఁ దప్ప దింక నీ యేవంబు మల్లేశ్వరా॥ 210

మ. వెలి య న్నారకమందు గూలిరి పృథావేశమ్ముమై మీఱుచి త
త్కలుషాసన్ బడి మగ్గు పీఠలఘున్ గామింబు చేపింపె న
వ్వల నీ యయ్యల కంకురిచినది నాపై నీను తచ్చేష్టతే
కలికే నాకరి గొల్చి వీండ్ర నడఁపంగాఁ జొచ్చె మల్లేశ్వరా॥ 211

శా. పాపాపకరణాభ్యరోగమునెడన్ బాపవ్య ముండెన్ గవి
బాపవంబుండెను వీం డ్రదంగుటకు నీ సాహాయ్య మింకేల? ద
వ్వైపో నుండిరి కూడు గుడ్డలరు తథ్యం బింత నీ సాయమున్
బాగిపోచో నది శీఘ్రికాలముననే పారిప్తించు మల్లేశ్వరా॥ 212

మ. ఒకచోఁ దప్పిరఁ దప్పు నీ యశికదృగ్యోగంబు వేతొక్కచో
వికలం బై చనుఁ గైటభద్విడరి యావేశంబు సత్కావ్యకృ
త్రకటానర్గళశాపచాపగళిత బ్రహ్మత్రుమంత్రాక్షరం
బెకనక్కెమ్ము లడచి చెంపలను వాయింపించు మల్లేశ్వరా॥ 213

- శా. పంచత్వమ్మును వీండ్ర కి మ్మనుచు నిన్ బ్రార్థింప నేమంటివా ?
 పంచత్వ మ్మని వీర లేపు రగుటన్ బ్రాప్తించె జన్మాననే
 పంచత్వ మ్మనఁ జాపు నౌ నదియు సంపన్నుంబ యెట్లెన్ను : బల్
 కించం గూర్చువెలిన్ జలింపకయె యున్కించెసి మల్లేశ్వరా॥ 214
- శా. ఎంచన్ బంచత గూర్చునీతి యొకయింతేనిన్ గనన్ రాదు య
 త్కించిన్ జ్ఞానము లేని శుంథలకు నాకించన్యమే జ్ఞానమున్
 గాంచన్ సాధన మద్దియే ప్రకృత మీ కంతోష్ఠులన్ జేర్చి దు
 శ్శంచవ్వర్తన మాఁగఁ గోర్కె యిదియున్ సాధ్యంబ మల్లేశ్వరా 215
- మ. ఒక గవ్వేని గడింపఁగాఁ దగిల వాఁ యొక్కందు సోదర్యపం
 చరమందున్ గనుపట్టఁ దున్నధిర మాఁజన్మంబు దుర్వంచనా
 పకృతిప్రాప్తము గాన నట్టై సునిఁగెన్ భావ్యంబు దారిద్ర్యమే
 యొక నీ కీకృతియందుఁ గట్ట మని లేనేలేదు మల్లేశ్వరా॥ 216
- మ. గరువంబున్ నడలిందుఁ గామము నడంగన్జేయు వాచాటతా
 భరమున్ దించు విధేయతాగరిమమున్ బ్రాపించు నాత్మీయను
 శ్చరితంబున్ గనఁజేయు జాడ్యము నశంచన్నేర్చు దారిద్ర్య ము
 ర్వర నీ యొషభ మెల్లరోగములు వాపం జాలు మల్లేశ్వరా॥ 217
- శా. దారిద్ర్యమ్మునఁ గాని చక్కఁబడ రీ దర్పాంఘ వీ యోగమున్
 బ్రారంభించియె యున్న దిందుకుఁ గృషిప్రకాంతియే సాక్షి మ
 ద్వైరోదారకవిత్వమున్ ద్యదురుతోపస్ఫూర్తియున్ రెండిటన్
 జేరంగఁ బని లేదు చూచెదు మదాశీశ్శక్తి మల్లేశ్వరా॥ 218
- మ. కృషి దుర్భిక్షమడంచు నంటయు నిజంబే కాని యీ శుంథలీ
 కృషిపల్లం చెడి బిచ్చమెత్తికొను మాటే నిక్క మేనాఁడు ఏ
 ర్కృషి కిం బూనిరొ నాఁడె బోదెకలహం బేర్పడ్డ దామీర నీ
 భిషకంబుల్ వెనఁ గూయుకూఁత లవి చెప్పన్ రోఁత మల్లేశ్వరా. 219
- శా. బాగుం గోరిన కార్య మెయ్యదియు దుష్ప్రారంభి గాఁగూడ దే
 యోగో య ట్లగు నేని దాన నగు నీ యోగ్యేతరుల్ దుర్వచః

ప్రాగల్భ్యమున బోదె కట్టవడి మద్వాగస్త్రపై శ్వానర
శ్రీ గగ్గోల్వడి బెండువారి రవి యే చేబొక్కా మల్లేశ్వరా॥ 220

శా. కాడిన్ పీండు బుడానఁ దాల్చిపపుడే గర్వాంభరముమ్మే
గానం గూరిరి బోదె కట్టవడి నన్ గారుల్ పృథా దానిచే
మాడెన్ మోరలు దానిపిమ్మట మహామాస్వర్గపర్యాప్తికృ
ద్విదాతారకపంక్తిబాహ్యకత చేరెన్ వీరి మల్లేశ్వరా॥ 221

మ. పరమామేధ్యకదన్నభక్షణము సల్పంబోపుటన్ పీండు బా
హు రైరిప్పడు పీండ్రకౌంప కెనఁదో హీనుఁడు దక్కంగఁ బో
పరు కుట్టల్, న్నకృతాప మి యైదురఁగా వైరముఁడు నన్నెదో
చెబుపంజాతురు తమ్ము నెల్లరును నిష్ఠేమింప మల్లేశ్వరా॥ 222

శా. దారిద్ర్యం బన వేతె యున్నదియె నింద్యం బైన మిర్వత్తియన్
గారాగరముఁ జేర్చఁగాఁ దగిన దుష్కార్యములున్ దుష్టులు
స్ఫూరోదారత దుర్వచఃప్రకృతి దుస్తంత్రములుం గార దు
ర్భీరమున్వర పీండ్ర నిల్లకఁచె నుద్రేకించి మల్లేశ్వరా॥ 223

శా. దారిద్ర్యమున వేతె యున్నదియె వివ్వద్వేషవిద్యాబహి
ష్కారప్రాప్తినికృష్టదేవలకనిస్సూరోక్తిసంకైరో
రాధ్యాత్మగురూత్తమాం ఘ్రిముగళస్వార్థముల్ తర్క దు
ర్వారం బయ్యది మున్న పైఁబడియె నిర్వర్ణింపు మల్లేశ్వరా॥ 224

శా. రుకష్టాత్మల భావికాలగతి కీ వే మందుదో రాని నీ
వేకాలమున నెన్నడుం గనఁగఁబో పీలాటి దుర్మాటలం
బాకీదొడ్డిగ పీండు గైకొనిరి సూ ? మాపాపశాలాగృహం
వీ వార్యంబును నైఁదు నీ సహనమే హేయంబు మల్లేశ్వరా॥ 225

శా. ఆయుర్దాయము నాకు దీర్ఘముగ నీ ఎర్పించియే యుందు రే
దా యీమాత్రమి చాలు నెక్కడికి నీయాశాపిశాచము లి
ట్లే యుండున్. బని యొక్కఁ డుండి నిను నే నిప్పట్లఁ బార్థింతు దీ
ర్ఘాయుర్దాయము దానిఁ దెచ్చెదను నీ వాలింపు మల్లేశ్వరా॥ 226

- మ. వృథగా సత్కవిపైఁ గాను తమకెంతే శ్రీయమున్ సారెఁ గూర్చు
ధరాదేవతపైనిఁ గాను గురుపై జువ్రకియిన్ సల్పుదు
వృథగాముల్ గను దుర్గతుల్ సకలమున్ సాక్షాత్కృతిన్ జేసికో
నభమద్విద్వధితుండు వీఁ డడిగె దీప్తాయుస్సు మల్లేశ్వరా॥ 227
- శా. ముఁడాకొడుకులు తీరి కూరుచుని తమ్ముం దామ పెళ్ళాసపుం
గుండానన్ బత నెట్టుకోఁ నుంచి రీ కుంకల్ స్యకా ముమ్మిటుల్
పండ్లన్ బాటఁగ నన్నవస్త్రములకుం బర్చివపుగా నూరి కొ
క్కండై పోఁగల రీపు నేనును గనంగా నమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 228
- శా. “అహ్మోః బువ్వయు సయ్యోః బువ్వయును”నై యాత్మీయ పాపప్రవా
రమ్ముల్ సారెకు జ్ఞప్తి రా నవయు దువ్వ్యాకారముల్ వీంప్రు క
ర్ణమ్ముల్ సూడఁగ సాఫలర్ గురిచి మీఱుం బిల్కుచున్నారు దౌ
ప్త్య మీ వే మని చూచి నైఁచెరవో? యన్యాయంబు మల్లేశ్వరా॥ 229
- మ. గురువుల్ లెక్కయె లేదుసాధ్యు లనినన్ గోచర్ వెనన్ మీఱుచు ర్
పరిశీలించుట లేదు ధర్మపరులన్ బాపమై యర్పమ్ముగా
నరకంటే పర మంచు చున్నఱకమై నానాటి కీ దున్న లే
డైతి పర్తింతురు వీడ్ర కేగతియొ? తండ్రీ? తెచ్చి మల్లేశ్వరా॥ 230
- శా. ఈ రండాకొడుకుల్ మదీయధరమై యేర్పడ్డసద్విమ్మునం
దారూఢ మృగు వస్తుజాతమును వీడ్రబ్రేము యార్జించిన
ట్లారంభించిరి యాత్మసాత్కృతికినై యాయుస్సు క్షీణించియే
యీ కాడి లొసరింపఁ బూని రిటు చుష్కృత్యంబు మల్లేశ్వరా॥ 231
- శా. ద్రవ్యం బిచ్చితిఁ బత్రమున్ జరిగెఁ దత్సన్మంబు నావయ్యె నీ
కవ్యగ్నిప్రవిలుప్తనావిగతు లే కరాననో వానిలో
సువ్యక్తమ్ముగఁ జొచ్చి వస్తుతతిఁ గొంచుం బోవుచున్నారు హం
తవ్యుల్ కాక మ తెట్టిదో? నొడువుమా? తద్ధ్యమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 232
- శా. హంతవ్యత్వము వీండ్రకర్మముల సిద్ధాంతమ్ము గావించి పై
గొంతుల్ నొక్కెదో? యన్నవస్త్రములకున్ గో శౌండఁగాఁ జేసెదో?

చింతన్ దోసెనా ? రుక్మలన్ సలిపెదో చేట్టాడె వాటించెదో ?
యంతమ్మే ఘటియించెదో సలపు నీకైనటు మల్లేశ్వరా॥ 233

శా. రాముగ చొక్కఁడు భీముఁ చొక్కఁడు సూరుఁచొక్కఁడు వాగని
ప్రామాణ్యముగలట్టి సర్వపులు తత్ప్రాగల్భు మిప్పట్ల ను
ర్దీముద్ధావిపదోవ్యమప్రసణమై దీపించు మహావక్కునం
దేమాత్రమ్మై ప్రవిష్టమై సలుపుఁగా కీతప్పు మల్లేశ్వరా॥ 234

శా. పందిం దింటివి నీవు పంచలను నే భక్షింప నున్నాఁడ నీ
కందు బయ్యెను బందిఁ దిన్నతన మాయాభిల్లగట్ట మొగిన్
బందిన్ మెక్కెడి నాకు వ్రాత్యతయు నస్వర్థముగాఁ జెల్ల దే
మందున్ నైతము పందిలన్ దిన కెవో ముందింతు మల్లేశ్వరా॥ 235

శా. “దుర్మార్గుల్ విన రేమి నేకు” మని శూద్రుల్ బ్రాహ్మణుల్ సర్వులున్
మర్కం బుచ్చిపడంగ నాడగ నొగిన్ మూయిం టికిన్ బందులన్
దుర్బోదమునఁ దోలు వ్రాత్యుల నెటుం ద్రుంగింప లేకున్న నా
పే ర్మాచ్చే రిడికొందుఁ జూచెదపు నాపేర్వాని మల్లేశ్వరా॥ 236

శా. పందిన్ మధ్యహసీమకుం జొనిపి యే పంచన్ బ్రయత్నించు న
ప్పందిన్ మత్కవిశాస్త్రసాతమున ము ప్పందింప నుండింతు నీ
విందున్ సాక్షివి నే నిమిత్తము కృతాంతేచ్ఛావకుం దొచు న
మ్మిందుండే యిటు మ్రిందుచుండె హతదుర్మానాన మల్లేశ్వరా॥ 237

శా. పందుల్ సర్తవిగేహమున్ జొరఁగఁ దోరివన్ నీసి పెల్లుబ్బున
ప్పందిన్ దైవముపేక్ష నేయునె? తదావాసమ్ము గోమాయు గో
వింద ధ్యానపరీతమున్ సలుపదే? విశ్వేశ ? నీవందు నా
నందమ్మొప్పఁగ నాట్యముల్ సలుపవే? నానాట మల్లేశ్వరా॥ 238

శా. పందిన్ మత్పరిపంది మధ్యహ సమీప స్వైరసంచారిగా
మందాత్ముండొసరించె గోడయిడికో మానున్ దొసంగిది ము
న్ముందీ పంచగృహంగణమ్ము నెడకుందోతెంచు గోమాయురా
ద్భృందాక్రందన మీయాఁగవలెఁజుమ్మి ? వచ్చి మల్లేశ్వరా॥ 239

- శా. పందిన్ దోలియుఁ గుక్కలన్ దరిమియుం బాపాన్నముందిన్నయా
నిందొబాసి మదీయ పంక్తికడకీ నీచుండు రా నేర్చునే ?
పందిన్ జేర్చిన నొప్పినన్, సుజను లిప్పందన్ దరిఁజేర్చఁగా
సందీబోరిది నీచునంబు నెఱుంగున్ సర్వము మల్లేశ్వరా॥ 240
- మ. అమరల్ పందికిఁ బందకుం గలుగు నీ యాభేదిమున్ సర్వముం
దమడెందముల గురైఱుంగుమరు. పందన్ బందికన్న స్మిక్త
ప్రముగాఁ జూతురు తద్విసీతియును దచ్చాంతిప్రకారము త
త్క్రమవర్తిత్వముపంద కెట్లలవడంగా నేర్చు ? మల్లేశ్వరా॥ 241
- మ. బలసంపన్నత ఛాతలమ్మఖిలముఁ భస్మమ్మ గాపింపఁగాఁ
గలదయ్యున్ బసిబిడ్డ బెడ్డవిసరన్ గంపించి ఎవ్వేగుఁ, ద
ల్పులు గొణ్ణెమ్ములుసుగునేయఁ గలదై లోఁగాంకియట్లేగ దే
యలఁతుల్ పందిని బందగాఁదలఁతురయ్యా ? దేవ ? మల్లేశ్వరా 242
- మ. విరుగుంబాటుదనమ్ములే కొదిగియే వీధీప్రదేశమ్ము సం
దిగుగున్ దేవుఁదొసంగినట్టి నడకేదికై ప్రపర్తించు, పం
కరగాఁడింకరగాఁజరింప దెఱుంగంగానేర్చు నాత్మీయ దు
శ్చరితం బెల్లను బంది బందికిది పూజ్యంబయ్య ? మల్లేశ్వరా॥ 243
- మ. వెలినుండందగునాత్మ మశ్చరిత మేవిజ్ఞుండెఱింగించెనో
కలరాలమ్మది యదై యుండెడి బహిష్కారమ్మునందుండి యు
దెలియంజాలక మేరమీటి కడు నుద్రేకించెడిఁ బంద, పం
దులకుం బందల కెంతయంతరము ? కన్గోవయ్య మల్లేశ్వరా॥ 244
- శా. మ్లేచ్ఛుల్ పందినభాకరించెదరు, తన్మేదోపసా మాంసముల్
స్వచ్ఛందమ్ముగ బాహుజుల్ మొగలు భోజ్యంబంచు భక్షింతుబల్
తుచ్చుల్ పందల మాంసమా ? తినరు వ్రాత్యుల్ సావ, నేనున్న నే
తచ్ఛీలంబతినింద్యమౌటయె నిమిర్తంబిందు మల్లేశ్వరా॥ 245
- మ. ఇక భక్యత్వైతదన్యతా విషయ మందేమాత్రమునలేదు పం
దికి సందేహము, పందకన్న ; నదిమున్నే సర్వత భూస్యమీ

యెకనక్కెమ్మల మొప్పెక్కి నియతి లేకే పంక్తిబాహ్యత్వ నా
రక కూపస్థితి దద్దునార్పటులు సంప్రాప్తిచె మల్లేశ్వరా॥ 246

శా. శ్రీరామాధవునంతవాఁడు జనియించెన్ బందిగాఁ బందగా
నేరామాధవుఁడేనిఁ బుట్టెనొకొ ? యాయీకారణమై మహా
దారంటొగద ? పంది? దానినటు మధ్వామాంతికస్థమ్ముగా
నారందోలిన పందకే నతులి వే యర్పింతు మల్లేశ్వరా॥ 247

మ. చదువున్ సందెయులేని దుర్బగులునిచ్చల్ పండులన్ వోం గా
డిదలన్ గాచి కుటుంబ రక్షణమెటో డేకింతురీ కుంక లీ -
వదరుంబోతులు భావిదుర్గతికి నై వక్రించుచున్నారు, త
ప్పదు కర్మంబునుబట్టి బుద్ధియిటులే వక్రించు మల్లేశ్వరా॥ 248

శా. కాకున్నన్ చెడువృత్తిలోదిగి కడుంగంకోష్ఠమై గర్భ వా
సీరాముండయి బ్రాహ్మణస్వహరుఁడై జీవచ్ఛపంబైన యే
కాకిన్ బూజరివాని నూత్రగొని తత్కాపట్యమున్ గానఁగా
లేకీ లేకపరుల్ పొనర్తురటె బాళిన్ మాలి మల్లేశ్వరా॥ 249

శా. “దేవస్థానపు హాలుసున్న”దని ముందే చెప్పితిఁ పీనిదు
ర్భావంబున్ గని యొక్కొ యయ్యది యెటో బల్ మి త్తిగామాటి రే
పేపీనిఁ గబళింప నున్నదట ? నీకేమిఁద దీపాది స
ద్భావం బబ్బఁగవచ్చునంచు మదిలో భావింతు మల్లేశ్వరా॥ 250

శా. దేవస్థానపురాలు నెందులరయా ? దేవేశ : నీవీ చెడుం
ద్రోవల్ ద్రొక్కెడి నీమ సర్పకుని దుర్దోషమ్ము సర్వమ్ము నీ
భావంబందు నెఱింగి యుంటివిగదా : పండ్లుఁడఁగాఁదన్ను చో
నేపంపుం బసులాఁగితిన్నఁ బడఁడే ? యీకూళ మల్లేశ్వరా॥ 251

శా. విప్రస్వాపహృతిం పొనర్చెను గదా : వీఁ, డిట్టిదుర్మార్గు నీ
యప్రాశ్మ్యన్ జడు శిక్షచేసితివె ? యన్యాయమ్ముపేక్షింతువే ?
“విప్రస్వం పిషముచ్యతే” యనునుడిన్ వెఱ్ఱుల్ ప్రసంగించిరే ?
క్షిప్రంబీ చెడుగున్ హరించి నుడి వానిన్నిల్పు మల్లేశ్వరా॥ 252

మ. తనమితుగ్రిండగు నీదు లెంక ద్విజవిత్తమ్మున్ హరించెంగదా ?
యని మా కుంకయు నట్టి పున్నెమునకై ద్యానించి తావెట్టి బా
పని సాద్విన్ విధవన్ స్వశక్తి నెటులో వంచిచె నీ యర్జునన్
గనుచుయ్యా ? యనలాక్ష ? కన్ దెలుచి వేగంజాగ మల్లేశ్వరా॥ 253

శా. నేఁ దిన్నట్టి పదార్థ మర్చకున కెందేధోజ్ఞమౌనంచు నీ
వాచం దొక్కొ ? భుజించితీపు విసమున్ భర్జించె బ్రహ్మస్వ పుం
జేసున్ మెక్కితివాక్కొ ? యియ్యది యెటుంటిర్జింప దిల్లంతటన్
బోదామూలము శుద్ధిచేసి విడుచున్ బో ? చూడు మల్లేశ్వరా॥ 254

శా. గోవుల్ పూజ్యములంపు రొగవ ! మహాకూరాత్మకుల్ వీండ్లు చ
ర్పా వేశమ్మునఁజేసి మామక గవిన్ వ్యాజమైచో పొయ్యచున్
భావిస్వీయగతి పగిబోధముగా బాధించి నోరెండి వా
పోవన్ జేసిరి చేటుకాల మిదియేపో ? చూడు మల్లేశ్వరా॥ 255

శా. చేటుంగలమెరకయున్న వృథగాఁ జియ్యెక్కి చండాల పుం
గూటిన్ మెక్కి బహిష్కరింపఁ బడి సద్గుర్వాగ్రహగ్నిచ్ఛుట
ద్వాటిన్ మ్రగ్గడి దుష్ప్రయత్నములుసల్పంగాఁ బనేచుయ్య ? నీ
నోటంబబ్బుము హేతువున్న విని సంతోషింతు మల్లేశ్వరా॥ 256

మ. పరమాపాత్రులపల్ల గ్రామము వృధాపాడెచునుండంగ నీ
పరరే యెందు కుపేక్షచేసెదవా ? దేవా ? సుంతవాకొమ్ము సుం
సరణఁబెట్టులొయ్యాది కొంచును దురాశాచూషితుల్ రాని స
చ్చరితుల్ వీరల గోల కోర్వగలరే ? చర్చింపు మల్లేశ్వరా॥ 257

శా. దాసీరండకుఁ గొంపఁ గట్టుటకునై తానీమ పూజారి ని
శ్వాసమ్ముల్ బిగఁబట్టి తప్పుసుడులన్ సంతానవంతున్ దుర
భ్యాసం బెందునులేని గేస్తునెటులో వంచిచి యన్యాయపున్
దాసున్ జేసి మదాగ్రహగ్నిదరికిఁ బిప్పించె మల్లేశ్వరా॥ 258

మ. చెడుబోధల్ పొనరించుఁ గాక యలదాసీభర్త, సంపూర్తిగాఁ
జెడియేయుండె స్వయంకృత ఘములచే శేషంబు చుచ్చాపపు

స్నుడులం దీరెడిఁగాక. గేన్తితఁడు మందుండొచు మచ్చాపపున్
బడబాగ్నిం బడనెంచ నేమిటి కయా భావింపు మల్లేశ్వరా॥ 259

శా. పిల్లలన్ జెల్లలు బోలఁడుండి రెటులో బీదయ్యు సంసారమున్
జల్లనైట్టుచునుండె బందుగులలోఁ జాలన్ దలన్వంపు సం
ధిల్లన్ వంశము పొల్లుగాఁ దుదకు నంతే వాసులున్ మోరపైఁ
జల్లన్ దానెటబీ గృహస్థు చెడు కర్తంబునె మల్లేశ్వరా॥ 260

మ. ఇదిరో ? యే మొగమొచు బందుగులమో మీతండు వీక్షించునో ?
పసివాడో ? పసరందొ ? లేకునికేదాఁ బాషాణమో ? కాడు చూ
నినియై సత్కవితేతి సొమ్ముఁ గొని దుర్మీతిన్ బ్రవేశించి యె
ట్లు మరుల్ వాయకనిల్చి యుండఁగలఁదొడ్తో? పీఁడు మల్లేశ్వరా 261

శా. అన్నమ్మున్నను లేరయున్న మునుపే యన్యాయపుం గల్పనన్
పన్నన్నేర్చిన దుర్బగుల్ ఆసులలోఁ బ్రాదుర్బంబుబందరి
ప్రన్నన్ తెన్నటి మూఁక పెచ్చుపెరిగెన్ హా ? గాగ్రిమిమిల్లాడి యే
తెన్నుంగానక నిన్నుఁదూతెడిఁ జామి ! దేవే! మల్లేశ్వరా॥ 262

మ. పచటన్ జూచినఁ గూట సాక్షిగణ మెందీక్షించినన్ దుర్మచ
ప్రచురాహంకృతు, రెండు గల్గొనిన నుద్రావరంభు, రెంచాయున్
నుచరిత్రద్విధు రెండుఁగన్న గరుణాబాన్ధాత్మరై గ్రామమే
పుచెడన్ గేస్తురెటుల్ వసెంతురిచటన్ భూతేశ మల్లేశ్వరా॥ 263

శా. నోటం బుర్వులురాలు హాతలనుమందుండొచు మాకుంరయే
లోటున్ లేనిమహాత్ములం గుఱిచి చేర్చిలున్ చేర్చిలఁగాఁజేయు బల్
పేదెత్తెంజుమి పీనిపోతరము స్వప్రీయమ్మనం జోలమ
చ్చాటింపన్ దటియయ్యె నేమిటి పపేజెబుద్ధి మల్లేశ్వరా॥ 264

మ. పతితుండొ నలపాచ రాధముఁడు సంభాషించు నాయాయనం
గతపుంగూతలు వింటిదేకవిః తదాచారమ్ముఁ దద్దోషపున్
గతులు స్త్రీవెఱుంగంగ నేరమఁ బరాత్కారమ్ము గాదానెన
హుతిగా నీయనలాక్షి రై కానపదేమో? తెల్పు మల్లేశ్వరా॥ 265

- శా. సీయాలెంకయు మాదు కుంకయును వానింగుక్తగాఁజేసి మే
మే యున్నారము పైనగూయు" మననాయీ సారమేయుండు స్వ
ల్పాయుష్కృత్యము కల్మిఁగూనెడిని మిర్యాహారముల్ వీనికే
పొయియిచ్చిము చేసెదో? యెఱిఁగి సంభాళింపు మల్లేశ్వరా॥ 266
- శా. కేలన్ దర్భయమ్రొల నుప్పుయనుజక్కిన్ మూటనోటన్ మహా
ద్వేలంటొ పొగచుట్ట ఘామము పయిన్ ప్రేలంగఁ బొరోహితన్
గ్రాయన్ వీఁ "చనిచాచ" దంటిఁగనినేఁ గారాను రూల్యమ్మురే
కొలిన్నాఁ దొదిగెన్ గడున్ మిగిత నేఁడో? రేఁగి మల్లేశ్వరా॥ 267
- మ. తగు కూడ్రుర్ గలగ్రామమే యగునెశం చద్వైఖిన్ గాంచి "యా
నగుఁబాటున్నదకేఁడు నీకుఁగలపె న్నాయుంటిన్ రాకు నీ
తెగులెతే ముదిరెంజుమీ" యనుచునే దీమంతుఁడో మారవా
యఁగఁ దిట్టుంగద? యట్లుగామి నిటువీఁడల్లాడు మల్లేశ్వరా॥ 268
- మ. "మనకాతింగల దోసమున్ మనమె సంభాళించుకో యుక్త" మం
చును నేనించుక మంకులింప నది యాకుంతన్నకున్ ద్వేషముం
బెఱచెన్ మున్దటిగామి నోరుడిగి మాప్రేతిన్న లిఘాఁతగా
నను వీఁడూరక తిట్టు వింటివిదా? నాసామి మల్లేశ్వరా॥ 269
- మ. కలికీలాటి యధాగ్యులుండుటె యులవారమ్మటం చెంచితో?
యలతి స్త్రీచు జతున్ గణించుచుది సర్వాసమ్మామంచెంచితో
చలచుంగాక చెతున్ దినంతటనె యాకుంకంచు రోనెంచితో?
తెలియన్తాల భవన్మనోగతము నోచేవేళ మల్లేశ్వరా॥ 270
- మ. బలుగున్ గాడిచి యర్చకుండిచుచు దీపమేని నాకంచులో
నలచిన్ బూని మబొర్కచోఁ జనుట నిందావంతయున్ నాను న
క్రిఁకేటనిచ్చిన రణ్యరోహిణము త్విత్కాఁగ్యమృటం చంచుదో?
శిల శేషించెఁగదా? యదేయచు సేచేపెల్ల మల్లేశ్వరా॥ 271
- మ. మును బెల్లమును పండినట్టి పొలువమ్ముంగాని చందానని
చనయమ్మున్ పనియందినట్టి పలయున్ పృథ్విమ్ముగాఁ దోపదో

యనఘా? యియ్యోక భూతపూర్వ పరిభాషార్థంబుతోడను జ
య్యన నీమంతగులన్ హరింపుమిక మాంవ్యమ్మేల మల్లేశ్వరా॥ 272

మ. స్థల మెవ్వనిది యేని స్వీయమనియే తాత్పర్యమా వీడగ్రతే
పొలమేనిన్ ఏమదేయబుండు మదిలోఁబుట్టున్ సురాశాధరం
బిలసీలాటి దురాత్ములున్నయెక గేష్టేలాగు వాఁగఁపురం
బెలమిన్ జేయగఁలాడు; తోర్దాకటి దిక్కే-మాకు మల్లేశ్వరా॥ 273

శా. ఉండెన్ గోర్జను కాండమీఞడులకే యుచ్చిత్వ నీచత్వపున్
గొఁదాటమ్ములు లేమి నయ్యెడల బొంటల్ బొంటి చిన్నేతచే
దఁడింపం బడకెట్లా తప్పికొనుటే చిత్తము రాదేని యీ
బండల్ శిక్షితులయ్యు మానకు దురభ్యాసమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 274

శా. నాపై పీండ్రాకతప్పుఁ గేసిదిరిమున్ న్యాయంబె చేకూఱె నం
దీపాపుల్ చెడిపోయియున్ షరల నాయీపాఠశాలా గృహం
బూఁపన్ భొచ్చిరి దొడ్డికడ్డపడి యీ యుచ్చిష్టులన్ దోలఁగో
ర్తేపాటిం బనిగే యదియ్యెడల నీవేకోర్టు మల్లేశ్వరా॥ 275

మ. “ఇలమొండిన్ మగఁదేమి నేనెడిఁ” దగ్గిపాహీనున్ శివుండేమి దా
నలుపున్, నాపినియుంటిసామెత భవచ్ఛాంతి పరారమ్ము చూ
ఖలు నిర్లజ్జుర దాసిన్ మిగులఁ దార్కాణమ్ముగాఁ దోఁచె ను
ర్లలితుస్విని నుచేక్ష నేయుట యనర్థంబయ్య మల్లేశ్వరా॥ 276

శా. ఏమాచ్రిమ్మును సిగ్గులేదనియె మా యీగ్రామ మిన్నిమితో
నే మాటేనియుఁ జెప్పఁగొండెడిని నీపీహేతు వేచూపె దో
స్వామీ? పీనికి బుద్ధివచ్చుటెటులో వాక్రంబు రాకున్నచో
నేమన్నన్ గృహ మేధివర్గమున కేదీవారి మల్లేశ్వరా॥ 277

శా. నీదొక్కండవె శక్తియింపియింపి పీనిం గోర్తుకొనింపమిన్
జా? పిడిట్టులు నీపయిన్ దుముకు “నీచుల” డంచు లోనంచు నీ
చేయెంటన్ జనునన్ సహించుబది నీచేకప్పు” నా నొప్పితిన్
చేవా? నామనవాలంబు ముద్రేసం బేర్చి మల్లేశ్వరా॥ 278

శా. ఊరుం బేరును లేనికుంతఁ బరమాయోగ్యున్ జడున్ వీనినేఁ
గారాగరమునేర్చు పొంటెఁగడకున్ గడమ్ము నందున్రికా
ర్థాన్ బెట్టుక కోర్టు కెక్కునెడ మర్నాదాపటల్ నూచి “నీ
నీ” రావమ్మలొనర్తు” రంచు మదిలోఁ జింతింతు మల్లేశ్వరా॥ 279

మ. ఆయయో? నిత్యము గంగరావులె గృహంబై పంటపూటిండులే
శయ నీయస్థలు లన్న శాలలును నై సాక్ష్యంబై కూడో దురా
శయుఁడేమేని యొనర్చుఁగాక తనకున్ శాంతంబై కర్తవ్య మం
చు యశోధుల్ విధియింతురంచు మదిఁదోచున్నాకు మల్లేశ్వరా॥

శా. నాదే నిన్నునుఁగూర్చి వీఁడు చెడుగుంగర్జమ్ములం జేసినన్
చామల్ వైచినఁ జేమమేసినను దుర్వ్యాహారముల్ గిల్కినన్
బోడెన్ బూడ్చిన నేమిచేసిన “నదేపోని” మ్రొవించేను చు
ర్వామన్ వీనిక్షమింతునే? యడఁపనే వైరమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 281

శా. ఏఁగోర్వెక్కుట యొక్కటే కడమనాని యొక్కచో వెంటనే
యీ గర్వాంఘని బూడ్చివైచుఁ ద్రుటితోనే కోర్టు దుర్వాదముల్
సాగంబోవట “వీఁడసాత్రుఁ” డని నిచ్చల్ గోర్వెఱుంగుంజుమి?
నాగంధీరత నీవెఱుంగుచుదియే నాకోర్కి మల్లేశ్వరా॥ 282

మ. అకలంకుండగు స్రెడ్డిశిష్యునికనిన్ వ్యాజమొదోపొల్చి యీ
సకలంకుండును వీనితమ్ములును నిచ్చల్ గొట్టఁగా నేఁడు పూ
నికమైనుండిరి యిప్పుడేనియు మది స్నివీదురాచారులన్
బెకలింతో? యిరిలింతో? వీండ్రదొసఁగుల్ ప్రేమించి మల్లేశ్వరా॥ 283

శా. అవిద్యార్థికి దిక్కునేనుగద? నాకన్నన్ మఱిన్నీవు, నీ
తో విజ్ఞాపననెయుచుంటి, నెటులో దుర్మార్గులం దోలు మ
య్యా! వేయండును నీకుఁగర్జములు లేపంచేననన్గాని యో
దేవా? యందిది ముఖ్యకార్యమని నిర్దేశింతు మల్లేశ్వరా॥ 284

శా. “గోవు” గర్భిణిఁ గట్టిపెట్టుటచి యాగోమూల మీచేత స
ద్భావుల్ చెప్పరటంచు ఛాతురిఁడనుటల్ తప్పంట? నేనించు నా

చీవృద్ధున్ వెన మందలింపనియెడన్ దేజమ్ము చూపింతురం
టీవిడ్డూర మెఱుంగుమమ్ము ? పయినింకేమైన మల్లేశ్వరా 285

చా. నన్నున్ లోగంగఁజేసి సంతరపుటన్నంబున్ దినన్ జేయఁగా
నెన్నోపాటుల కగ్గమైతునకు నామల్లంబు దొడ్డిన్ గొనఁ
గొన్నన్ యత్తుముచేసి నేగొనినపైఁ గాలందులోఁ బెట్టి యీ
కన్నుల్ గానని చేష్టలన్ సలుపుటల్ గన్గొంటు మల్లేశ్వరా॥ 286

చా. నాతోడఁ గలహించుటే తమకు నానందప్రదంబంట ? నే
సీతువృత్తులతోడ నేమొగముతోహీర్షి వీడివాదిండుఁ నీ
బూతుంబుంగలతోడనే మని గృహంబుంహూరి కూర్చున్న నీ
ప్రేతల్ రాతరుఁగాఁ దలంచి మఱియున్ ప్రేరఁగైరి మల్లేశ్వరా 287

మ. “వెనుకన్నూయియు ముందుగోయియుఁ, గదా? విశ్వేశ? నీవిందులోఁ
బనిసేయన్ వలె వీండ్రడంగవలె, నాపాండిత్య మిప్పట్లనెం
దునకుం దాఁ గొఱుగాను, మండగుల దుర్దోహమ్ముం న్ మాన్యునే
ర్పును సీకేవివరింపఁగా పలయునే ? భూతేశ మల్లేశ్వరా॥ 288

మ. అనయమ్మున్ దనచేయు దుండగము లాద్యంతమ్ము సితోడ నే
మనవిన్ పల్పుటఁగూడఁగూడ” దఱు ? నామాటీపు మన్నింప వం
తెనుఁ బోతీగతి మావరియి, డనెడిన్ హేలాగతిన్ గారణం
బును గూడన్ పచియించె వింటివిగదా ? మూర్ఖుండు మల్లేశ్వరా॥ 289

మ. “వెలిలోనుంటి” పటన్న హేతుపుననిన్ విశ్వేశ ? పూజింప క
వ్వలనెందోకల సీమలింగమును సంభావించి నానంటఁ యీ
ష్టలసవ్యాజము గారణమ్ముగ భవత్స్వాంతమ్ము నావిన్నప
మ్ముల నాలింప, దటంచు వాకొనెడిఁజూ? ముగ్ధుండు మల్లేశ్వరా॥ 290

మ. ఇటులబొంగునెకాని “యాయనముతోనే” మంచు సీపూరకుం
డుట, నేనట్టులె దోషియౌతనకుఁ గోర్టున్ జూపకే మిన్నకుం
డుట, భావింపఁ, డశక్తిహేతుపుగ రెండుం గూడ లోనెంచు దూ
రటనంబున్ బచరించు వీనిమధగర్వంబుబుచ్చు మల్లేశ్వరా॥ 291

- శా. కొంప నిప్పిడుబొక్కలే కడమగాఁ గూళల్ దురంభముల్
పెంపున్ దెంపునులేక సల్పుచుఁ గడున్ బేదెత్తి యున్నారు నీ
జుంపెందున్ దెగఁదెంపులేనిగతిగా సాగించుచున్నావు నీ
చుంపున్ దెంపునకే కవిర్వమిది సాంబా ? చేప ? మల్లేశ్వరా॥ 292
- శా. రాచంబేనియుఁ జేయఁజాలని మహాకంకోష్ఠపు బీస్సులే
యేచండాలమునేని మెక్కుదురుగా కేనెట్లు భక్షింకు నీ
సీచుల్ దానికి నాపయిన్ దెగుటకున్నేవందిరన్ గాని, నీ
చూచీచూడమిలేరు జింతిలెదనో శుద్ధార్థ ? మల్లేశ్వరా॥ 293
- శా. మొండిన్ భూపునికన్న గండనిగఁ జెప్పన్ లోకముల్ వానినె
వ్వండాఁగంగల డంటివేని నిజమే ఫాలాక్ష ? సీచూపురా
కుండెన్ గాని తరగ్గిమందున దురుహ్యుక్తిన్ బ్రసక్తించునే
మొండుల్ నిత్తురు బండలుందెవరు ? వమ్ముంగాక మల్లేశ్వరా॥ 294
- మ. “ఇటుపై శాస్త్రులవారి జోలికొగి జోనేపోము తప్పొక్క టి
ప్పటికిఁ నైపుఁ” డబంబు “వెంబడిగనే బండావారంభమే
మిటఁ జక్కంబడఁజోచురీ జడులు ? సామీ? నీమహోత్కృష్ట దు
ష్టు నిర్భూషున్ గగ్గిరుఘ్టుబలఁ దక్కన్ దెల్పు మల్లేశ్వరా॥ 295
- మ. అపవిత్రాన్నిము మెక్కనేల? “యదిహేయం” బన్నమాత్రాస స
స్నుపరోధింపఁగనేల? మర్కవన విద్యోపాస్తికిన్ దొక్కినేఁ
డవలాపమ్ములుగూని దుర్గతికి దాపైమృగ్గఁగానేల? య
గ్గిపయిందూఁకెడి పుష్పలద్ల యిదివో ? గీడన్న మల్లేశ్వరా॥ 296
- మ. సురుపున్ దిట్టిన, గ్రామపాదకునిచే గుర్వగ్గి మందేహిం
దొరిఘామమ్మెగయంగఁ జుట్టలనిశమ్మున్ గాల్పఁగాఁ జేసినన్
సరిహస్తంఁగాని వానిగోవులకు నిచ్చల్ కస్తీ గల్పించినన్
బరమామేవ్యముదిన్న పాపము శమింపంబోడు మల్లేశ్వరా॥ 297
- మ. ఎవఁడియన్నము గుచ్చెనో? అమరు వాఁడే చాచనీ చాచిరో
చవులె యీతెపులూఁది చొడఁబడు నీదడముచే చాచనీ

పొసరుంజోతగు గామసావకుడు ముక్కుందే వెసంజావనీ
యసమానాన్నముదిన్న యావోసగు పోచారార : మల్లేశ్వరా॥ 298

చ. పామిమిత్త మొకింతచేసుక యెబోపంక్తిన్ బడరాదె? యీ
చేయనాని యకార్యముల్ సలిపి? 'సీ సీ' రాందగనేల? యీ
కూయనాని యవాద్యముల్ పలికి గగ్గోల్పాలుగానేల? యి
ట్లాయాసంపది పంక్తికర్హతను పించా? గొండుగి మల్లేశ్వరా 299

చ. పరమాపాత్రులతో విరోధమచి సంభాష్యంబు గాదన్నచోఁ
బరమాపాత్రులతోడి మైత్రియును సంభాష్యంబు గాకుండుగా?
పరిశీలించగఁ వాండ్రమిత్తడను నావాగ్యము కన్నన్ గడున్
మెఱుఁగవాండ్ర క్రితండు శత్రువనుటే మేలెంచు మల్లేశ్వరా॥ 300

చ. ఈయుద్విష్టులతోడనేమని జవాబేయిక సుంతెప్పదే
నీయిత్తున్, రుచితప్పనన్నమున నాయావెంటనే, యేటికొ
క్కో? యీశాన? యిహాట నీయెకవరో నూహింపుమేనో? యపాం
స్త్రేయావాషణ దోషహేతువుగ నిచ్చెడును మల్లేశ్వరా॥ 301

చ. లేరంచున్ బలుకన్ దుష్టములు దుర్లేపుల్ జగమ్మందు మా
కాటుందున్నలవంటి చుక్కలులు పాక్కాలమ్మునన్ లేరయీ
చారాచారులు నోరువిప్పుటమొదల్ సత్కృత్తి దూరమ్ముగా
జాటున్నార. పిండగిడెట్టిదొకదా? జగ్గంబు మల్లేశ్వరా॥ 302

చ. సోదయ్యల్ పలుమందిలో నొకఁడెబో శుంతన్నయానేని మ మ
ర్యావాసప్తఁడు వేటొకండగుట సర్వత్రానుభూతమ్మగున్
మానుజాతుల పుట్టువెట్టిదియో? సామాన్యమ్ముగా నెల్లరున్
సోదయ్యల్ సమశీలరై రిదిగదా? చోద్యమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 303

చ. మూఁడేతుల్ చనవచ్చె సీకలహముల్ మోనెత్తినాఁడాదినన్
గాడన్ గూనెడిహార లేమిచెడుగుం గర్జమ్ములే మేను నీ
తోడంజెప్పుచునుంటెచాని, పృతియెంచుండెయఁగాబూన, నీ
పీడల్ నీచెవికంటచేము? చుని యుత్పేక్షింతు మల్లేశ్వరా 304

- చా. ఈపద్యాలఁబ ? అచ్చువేయునెడ. నన్నీకుంక తాఁగొట్టునం
టీపొత్తమ్మది పూర్తియౌచనుకదా నీదున్నయున్నంగదా ?
కోపమ్మూని ననున్ మధించుటిదియున్ గొండొక్క మేరేయగున్
సాపాట్రాయలకిట్టి బుద్ధులెచుమీ ? జన్మించు మల్లేశ్వరా॥ 305
- చా. ఈయూరెట్టి యశాగ్యపుం గడియలో నేర్పడ్డదోకాని యిం
దేయైశ్వర్యములేను బాహ్మణులలో నేమాత్రమున్ విద్య లే
దేయౌదార్యములేదు, నైచ్యమునకా యీయూరుపుట్టిల్లు నీ
నీ ? యిందుండు మేటికింతగదనూ ? శ్రీకంఠ మల్లేశ్వరా॥ 306
- చా. గామమిమ్మిమ్మది యాగ్యవంతమయినం గాకున్న నీయూరులో
నేమాత్రమును గౌరవార్హుఁడగువాడే పుట్టగాలేదహో ?
ఓమాంద్యమిటుపొచ్చు, విద్యయెడ బాధిర్యము పైపెచ్చి నీ ?
“గామేష్ట” న్ననుశ్లోక మిందలిదియేకావచ్చు మల్లేశ్వరా॥ 307
- చా. ఈయూరేవిశనాడి బాగుపడి లోకేజ్యుండనై సర్వత
స్థాయత్కిర్తి ల రాజవాలమగుచున్ ధానిల్లితిన్ “జన్మభూ
మియం” యన్నుటూహ నెల్లయిననేమీ యీశకేతెంచి నీ
నీ ? యన్నించి పరిత్యజింతు నిదిగో? శ్రీకంఠ ? మల్లేశ్వరా॥ 308
- మ. “వివహర్ వారలతోడనేమి” యనుచున్ బేరెత్తినాముండు మా
యభమారాతులఁదిట్టియున్ మరల వాండ్రాయుః కలాదూరురై
ఐశమున్దప్పి యొసర్పు చుష్కృతులలోఁ బాల్గొండు మా యూరిస
త్పథగామిత్యమిమఁడె యోగ్యుఁడివటన్ బాహ్మండు మల్లేశ్వరా॥ 309
- మ. “మడిమాన్మమ్ములు మంచియాలయ మసామాన్య పగాతీరమం
దెడలేనట్టి నివాస” మిన్నియును నీకేకాచనూ ? నాకునుం
చెడి, నిట్లుండియు నొక్కఁడేనియును చుర్చీతిన్ని వారించు గం
డమ లేకుండుట దీనివీడవలనె న్నాన్తిపు మల్లేశ్వరా॥ 310
- చా. “ఉండన్ గొంపముఁ బండఁ బాసువునులే”కొండొక్క దుర్బలత్తిచేఁ
బిండంబుబుగఁ బొట్టనించికొను నీప్రేతస్వరూపమునీ

బండల్ పండెడి దుర్గతింగనక దుష్ప్రాగల్భముల్ సూపివా
ద్దండాఘాతమునన్ బడల్పడుటయే తత్త్వమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 311

శా. “ఊరిన్ వీడెద నన్నమాత్రమున నేయూర్చిడి నేబోదు” నం
చారూఢిన్ గనఁబోకుమయ్యః వెం నీయన్యాయపుంబీష్టులీ
కూరారంభణులింక నెందనుకలోకుల్ దిట్టఁదాల్చురో?
యారన్ జూచుట కిందయుండుటయె కార్యంబయ్య మల్లేశ్వరా॥ 312

శా. “తాసున్ మానిసి తోడు రొట్టె” యుచుం దత్త్వజ్ఞులంద్రట్టురే
యీ నిర్భాగ్యుఁడు నంచరించుఁ దనకా యీరోకులందెవ్వఁడున్
గానేరాఁడు సముండటం చటులె యీకంఠోష్ఠ తమ్ముల్ సుడు
ర్మానుల్ పేరెలుదు రిట్టి దుష్టుల నడంపన్ తెల్లు మల్లేశ్వరా॥ 313

శా. గ్రామస్థుల్ పలుసార్లు మోరలపయిన్ గళ్ళావులన్ జల్లినన్
మా మాఢాత్ములు లక్ష్యపెట్టరు త్రపామందాత్తురై సారెకున్
సామీః కయ్యముఁ చెంచుచుండెదరు నన్ గాతీంపఁగా నెంచియే
నేమం బూనుకొలందిః వీండ్ర నెటులేనీ మాపు మల్లేశ్వరా॥ 314

శా. కవి శాపమ్ములు దేవతాగ్రహము లిక్కాలమ్మునన్ లేశమున్
దవులన్నేర” వటంచు వాగెడిని మాదద్దమ్మ యీనమ్మికన్
మివులన్ బొంగెడి బోరగిల్లఁ బడెడిన్ మిన్ మన్నుగానంచు బర్
పొవరోక్కండె శరణ్యమై మెలంగు రేపున్ మాపు మల్లేశ్వరా॥ 315

శా. పొవరుంటోతు తనమ్ము సర్వమును నాపొలతన్ వెలరించుచే
తెవరేనైనను సాగదం చెడిగియే యీ మూర్ఖులన్ రోగియే
శవమున్ బోలెనడంగుఁ గాంచితిని నే సాక్షాత్తుగా వీనితో
నవు గాదంచెట వాడులాడుదును నేనయ్యయ్యో! మల్లేశ్వరా॥ 316

శా. ఈ యూరన్ గల శూద్రుఁ తొక్కరుఁడు మొన్ని బుద్ధిహీనున్ గడున్
దాయంబోయి యవాకులన్ వడరనోటన్ చూచరాలేద య
ష్టియల్పాత్ముని తమ్ములుంగలరు నోరెత్తన్ ద్రియత్తింపగా
యీ యావద్విషయమ్ము నెపుకనరేడే? నాఁడు మల్లేశ్వరా॥ 317

- శా. మేమే కూటిని మెక్కి యిక్కరిణి భస్మభూతమై పంక్తికిన్
గ్రామమ్మందు బహిష్కరింపఁబడి దూరమైతిమో? యీపయిన్
బో మా జోలికిఁ జేర్చికొ" మృనెదరో భూతేశ? మున్ మెక్కు నా
యామాలిన్దము నూడ్చ నెయ్యిదియొ ప్రాయశ్చిత్తి మల్లేశ్వరా॥ 318
- శా. ఈ యుచ్చిష్టున కుచ్చనీచతలు లేనేలేమి హీ ఏడి గో
మాయుప్రజ్ఞ శరణ్యమై మెలగెడిన్ మాయావియోపినిమా
తే యెవ్వఁడు వినండ. యందులకు నేనే హేతు వం చీ యస
ప్రేయుం దేదియొ నాయెడన్ సలిపెడిన్ జీకాకు మల్లేశ్వరా॥ 319
- శా. ఈ మా కుంకననన్ననీదయినలెంకే కొంత యోగ్యుండు, పీఁ
డే మాత్రమొక్క పురోహితార్థమున మున్నిచ్చెన్ ధరన్, దానిని
ప్లీ మా తుచ్చుఁడు లాగికొ మృనిన పీఁ డీకొన్నటుల్ లే దయో
సామీ? దీనినిఁబట్టి యల్లారిగె నా స్వాంతమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 320
- శా. నాచే "మీ" రనిపించుకొన్నఁ దనకున్ వాటిల్లుఁ జావంచు భీ
ప్రాచుర్యంబు వెలార్చి వెంబడిగ నన్ బల్ కాలులన్ గూయు మా
నీచుం, డియ్యదిమాత్ర మాయువు గడున్ దీర్ఘమ్ముగాఁ బెంచునే?
యీ చండాలు ప్రవృత్తి కర్థ మది లేనేలేదు మల్లేశ్వరా॥ 321
- శా. "ఏ పాపాత్మకు నైన మోనెదనుగానీ మోయఁగాఁజాల కు
ర్దాపాతుం డగుటన్ ఋతేతరవచోవ్యాహర్తనం చాడదే ?
భూపద్మానన తొల్లి తాదృకుని మా మూఢాత్ము నెట్లీపు దాఁ
బాపం బాపె భరించుచున్నదో? మహాభారంబు మల్లేశ్వరా॥ 322
- శా. శాపం బిచ్చె నిషాదిపీఠలకు బిచ్చం బడ్గి దండాహతిన్
గోపింపంబడి రోపనంబునఁగడున్ గూపెట్టుచున్; మాసమే
చూపెన్ బోయత తా నటన్ వ్యవధి; యిచ్చో నైన సత్యంబు సం
స్థాపింపన్ బ్రయతించి సాయపడు మో సర్వేశ మల్లేశ్వరా॥ 323
- మ. కృమదురుం డయి మాదు కుంకన ననున్ గారించినన్ "వాఁడె పో
సమనెన్ దాన" నటంచు నేను మిగులన్ శాంతుండ నైయుంటి మా

సముగూఢన్ జన రేద వీర దడగె దృష్టాంతమ్ము “కాచగ్గ కా
ర్యము గంధర్వులుతీర్చి” రంట కిదియే యోనాక్తాః మల్లేశ్వరా॥ 324

శా. సుబ్బారాయని పట్టినాడు మన యీ శుంతన్న కెట్టెట్టులో
దెబ్బల్ తప్పెనుఁ దిట్టతోఁ దెచలె, నీ దీనుండు సోదర్యులున్
దట్టిత్తై యిలు నేరి రింక నయినన్ దార్జ్యమృలకా మాని మే
లబ్బన్ వర్తిలున బ్లోనరప్ప దగుఁగాదాః నీకు మల్లేశ్వరా॥ 325

శా. చావే కొందొకమంచి నాఁ దగిన నైచ్చం బట్లు నాఁ దందియున్
జీవం బుండియు లేనియట్లు లగుటన్ జీవచ్చపం బొచు చు
ర్భావుల్ సోదరు లూతగాఁగ నిలు నేరన్ గల్గె శుంతన్న నీ
వేపంఠీతి ఘటించి తంచు మదిలో నే నెంతు మల్లేశ్వరా॥ 326

మ. పొగరుంబోతుతననకున్ ఫలము సంపూర్ణమ్ముగాఁ గాంచియున్
దొగరున్ మానఁడ శుంత చెండియును దప్పందోవలే త్రొక్కుచున్
దెగసిల్లున్ గడు విజ్ఞవీఁగుఁ దెగడున్ భీమంతులన్ వీని కీ
తెగు లూడంగల పాచిత మ్మొకటి నిర్దేశింపు మల్లేశ్వరా॥ 327

శా. చాలు॥ బాచిత మింతతో నని మదిన్ జరిపించి నాఁడంతతో
నీ యంటాకు ననుగ్రహించితివా ? నీ వెంతేని సర్వజ్ఞతం
గ్రాలిన్ జాలిన వేల్పు పయ్యు నిట సజ్జిత్వమ్మునం బురింగి తో
పాలాజి ? కను పిప్పి చూడు మరలన్ బ్రభృష్టు మల్లేశ్వరా॥ 328

మ. పరమాపాత్రిఁడు గ్రామపాదపఁడు తద్విక్రమ్మునందే పొరిం
దొరి నా పంచమహాభుజుల్ స్థిరగృహమ్ముం గట్టి వేలొడుఁ దుం
టరి నీ రెంకయు మాను చుంకయును నీ టాటోటు వాచాటు కిం
కరు తై కయ్యము రేపుచుండెచు శంకల్ దిక్కి మల్లేశ్వరా॥ 329

మ. అరయన్ గయ్యుచు కూడ పయ్యుదియు నీచాత్మంత నీచాత్మరా
దురితంపుం జెడుపాడుగట్టు లగు శత్రువ్రాతపుఁదల్ల నె
వ్వరికిం గూడ ఉమేచ్చపర్జు మహాపాపాత్ము నీ పాపకున్
బలిమార్పంగదవయ్య ? గ్రామశుభమున్ పొంపించి మల్లేశ్వరా॥ 330

- శా. ఈ మధ్యాహ్నపు మాలబ్రాహ్మణశవమ్మే యొందు లేకున్నచో
నేమాత్రమొ ఖవత్సపర్యయెడఁ దానే లెంక వర్తించెడిన్
సామీ ? వీఁ డొక సత్రికాయగఁ దనున్ జాల్ముండు సేవించుటన్
నీ మో మెన్నఁడొ కాని చూడఁడు సుమీ? నీ లెంక మల్లేశ్వరా॥ 331
- శా. ఈ చండాలుని కారణమ్ముననె యా యీ గ్రామ మిక్కట్లచేఁ
బ్రాచీనోన్నతిఁ గోఁ పోయి చెడియెన్ బాపస్వరూపుండు వీఁ
డో చండీశ్వర ? నీకుఁదా నిచెడి నయ్యో ? నిత్యనైవేద్య మ
ప్పేచీకోరు భవత్పదార్పకుఁ డొగిన్ బెట్టింప మల్లేశ్వరా॥ 332
- శా॥ ఆ కంకోఘండు కోర్పులన్ దిరుగు చీ యప్రాశ్మ్యచే నీ కెటో
“కాక” శ్లోకపుటన్నమున్ గుడిపెడిన్ గారుణ్యమో ? యేమో? నీ
వీ కహ్మూరితికూడె మెక్కెదవు నీ కాద్యంతముల్ వీని దు
ష్పాకం బే నెఱిఁగించి యేమి ఫల మో సర్వజ్ఞ మల్లేశ్వరా॥ 333
- శా. నైవారిణ్యగ్రాణి కారణమ్ము నఁగదా ? చండాలమై గ్రామపున్
గారా మెల్లను బొల్లుగాఁదొడఁగె నీ కంకోఘఁడే దానికిన్
జాసుండై పెదతల్లియిల్లు చెరిచెన్ జాల్ముం డటం చెంచ కి
చ్చోరున్ జేరెను గొంప కాపెఱితి చిచ్చుంబోలె మల్లేశ్వరా॥ 334
- మ. ఇలు సేరెన్ మఱి యింటనే కుడిచెఁ బైనిల్లాలిఁ జేరెన్ గడున్
ఘలుఁడై యింటికి యాజమాన్యపదవిన్ గై సేనె నెన్నేడులో
మెలఁగెన్ దద్దుహమంద దుర్బగుఁడు సామీ? యామెకున్ దాసుఁడై
సలిపెన్ పంటయునీళ్ళమోఁతయు మొదల్సర్వమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 335
- మ. పయి నానైవారిణి వీనికన్మాటఁగి “వాన్ బ్రామిన్సు” తోఁబొత్తొగిన్
గయికోఁ జొచ్చెను వీఁడు నక్కతన దుఃఖం బంది యెట్లైనీ యా
ప్రియురాలిన్ బెడఁ బాసి ద్రవ్యమిడి తాఁబెండ్లాడి గే ప్తయ్యెడు
ర్నయుఁడిట్టిం దని నీ వెఱింగి గుడికిన్ రాఁతై మల్లేశ్వరా॥ 336
- మ. అనయుం దెప్పుడుఁ “దొత్తు కిందపడు తొత్తై” నీడులెంకన్ గడున్
విసయ మొప్పుగఁ గొల్చువీని నొగి నై వేద్యానకున్ జూపి యా

జననియ్యం దనిశమ్ముఁ గోర్తుకదనే చచ్చున్ సమస్తమ్ము నీ
మనమే దీని నెఱుంగు నీ ఖలు నెదో మాయంపు మల్లేశ్వరా॥ 337

శా. స్నానం బాదగ నేటిలో దిగియు మానఁ, లేడుతాఁ జుట్టూ
వీ నిర్బాగ్యుఁడు వీని నర్చనకు నీ వేలాగు హర్షించితో?
“పోనీ! తెఱకయు నిట్టిఁడే యగుఁగదా? పోరాటమే” లందువా?
ఈ నీచాత్మనికన్న వాఁడెఱుఁగొ నెంచంగ మల్లేశ్వరా॥ 338

శా. వాఁడున్ వావియు ఁర్తనంబుడిగియే వర్తించు వీఁ డట్టిఁడే
వాఁడున్ జుట్టలు గుప్పతెప్పలుగఁ గాల్చున్ మిన్న వీఁ డట్టిఁడే
వీరీధాలేశము వానికిం గలను నిర్వీరుండు వీఁ డిట్టి యీ
జాడన్ దెల్పితి వీని నింక నయినన్ జాజూఁడు మల్లేశ్వరా॥ 339

మ. కడు దుర్మాధులు వీం దొనర్చుచెడుగుల్ గాంవంగలేకేను నీ
యడుగుల్ మొక్కి విధేయభావమున నభ్యర్థించుటే కాఁ నీ
యెడఁదఁ సుంతయు నామొఱల్ నిలిపినట్లే తోఁప దయ్యయ్యో? యీ
చిడుపుల్ పోయెడిపోక లాఁగవు గదా శ్రీకంఠ మల్లేశ్వరా॥ 340

మ. నిజ మిన్నాళ్ళ కెఱుంగ నయ్యె నభవా? నీతోడ నేఁజెప్పితిఁ
భజనాగారము మాలపల్లెగఁ గులభృష్టుండు మా కుంక యీ
రజ మాటంగ రచించె నంచుఁ గట? యీ రాండేయు నా దుష్టునా
కుజనున్ శిక్షితుఁ జేయవైతి విది నీకుం డెల్ల మల్లేశ్వరా॥ 341

మ. శ్వపచుల్ నైతము “దైవ” మంచు నొకచో సదృష్టు నేర్పర్చి యం
దపవిత్రంపుగతిన్ బ్రవర్తిలుటకై యత్యంతమున్ జంకుదుర్
గృపణాగ్ర్యం దగు మాచు కుంఠ తెడఁదఁ గోరంతయున్ జంకులే
మపమాతీతుఁడు వీఁడు నాదు మొఱ నీకో? రాదు మల్లేశ్వరా॥ 342

మ. వ్యవసాయ మొనరించు జీవికకునై యద్దానిచే వీధి పా
డపునే? రాముని యాలయమ్ము పశునిత్యస్థాన మై మాలవాం
దుగ్ర వసింపం గల తావుగా నగునె? యీ రోతల్ మ తెందేని యు
న్నవియే? కన్నవియే? యిదెక్కడి దురన్యాయమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 343

- మ. సరిపో? నేర్పితి మేటిదైవమవు నీశాంతిసృరారమ్ము ని
ర్జడులే కా దెవరేని నప్పుదురు దుశ్చారితులన్ బెంపు నే
తురె? సన్మాట్లల కక్కతమ్మునఁ గడున్ దోహమ్ము గావించురే?
యెఱుఁగన్నేరనివాడవా? తెలుపఁగా నే లయ్య మల్లేశ్వరా॥ 344
- మ. మును తాఁ గుక్కినపేనువోలె నొకటన్ బొ ల్పేది బల్పేడ చ
చ్చినయ ట్లుండియు లెంకకుంకలు గడున్ జే యూతగా నిష్ఠ నన్
జెనకన్ జొచ్చెడిఁ బాచకాధముఁ డహో! శ్రీకంఠ? నీవీ జడున్
గనలేవే? యనలాక్షి విప్పి పొగ రింకన్ గుంక మల్లేశ్వరా॥ 345
- కా. పాపం బన్నము పాప మాయుపు మహాపాపంబు రూపంబు దు
ర్లేపంబుం గొని పెద్దపెద్దలను గేలిం గొట్టు నిష్కారణం
బీ పీ; నే పురి యొక్కా? వీనిఁ దురిటిలో నింకింపకున్నావు? దు
ర్వ్యాపారం బిది నీ మనమ్మునకు సహ్యం దానె? మల్లేశ్వరా॥ 346
- మ. కరణమ్మన్ మఱిఁ గొందరున్ దగవరుల్ కాపించినార్ కాన్తి తుం
టరికిన్ బాచకసారమేయునకు గాఢ మ్రొన చీవాట్లతో
''నఱపుల్ మానుము చెప్పుదెబ్బలను నీ వానించి నట్లున్న దం
తరముల్ గానక పొంగి కుంగఁబడుటల్ తప్పంబు మల్లేశ్వరా॥ 347
- కా. విద్యల్ సీవలనం గదా? మొదల నావిరూపముల్ వానిపై
నిద్యోహిత్రమి కాక యెల్లపుడు నిచ్చన్ నిల్చి వర్తించు న
య్యుద్యోగస్థులఁ గుంకలెంక లకటా? యుద్ధానకుం బిల్తు రీ
మాడ్చిన్వెట్టల రూపు మాపు టది ధర్మం బయ్య మల్లేశ్వరా॥ 348
- మ. లగు పెద్దల్ బదిమందిలో మొగ మటల్ దగ్గమ్ము గావింప నో
రిగురన్ మోరయు వెల్లఁబాట శవమై యేసారి పాల్కుడు కా
నెగురుల్ గట్టెను గాని మా చవట లా యీ సారమేయుమ్ము నో
రెగయంగా నుసికొల్పఁబూని రిది నీ వీక్షింపు మల్లేశ్వరా॥ 349
- కా. ఈ యుచ్చిష్టుల పీని నీచతను దా మీక్షించుచే కాని యీ
త్మీయ మ్మా సతినీచభావము లవ మ్మేనికా గనన్ జాల రి

ట్లాయుర్హీ సతః దస్పదోవలకు నత్యంతమ్ము చాల్ సాచుచున్
 “సీ” యంచున్ జనులాడుటల్ గనరహో? శ్రీకృత మల్లేశ్వరా॥ 350

శా. నీ వేమో కలుగంగఁ జేసికొని యీ నీచాత్ములన్ బూర్తిగా
 జావం జూతు వంటంచు నమ్మికొని నే శాతుండ నైయుంటి రే
 దా? పీండ్రన్ బడఁదన్నఁగాఁగలరు విద్యార్థుల్ సమర్థుల్ మదా
 జ్ఞావర్తుల్ నెలవిమ్ము చూచెదవు మత్సైన్యమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 351

శా. పం ధ్నూడం బడఁదన్ను మందురొ? తలన్ వక్షమ్మున్నం గుక్కిబర్
 ముండ్రన్ బొర్పెడికంచెరో? జొనిపిరామో? యేమిమీయాజ్ఞ యీ
 బెండ్రంగూటిచి, యంచు శిష్యులు కడున్ వేధించుచున్నా రిఁకె
 న్నేండ్రీరీతిఁ బ్రశాంతిఁ జూపు మనెదో యీశాన మల్లేశ్వరా॥ 352

మ. తమకాయుస్సులు మూడి దుర్బదపుఁ గృత్యమ్ముల్ పెరించుమా
 త్రిమ కబ్బంబిది వోపు నంచు సఁట? యీదద్దమ్ము రీసారమే
 యము నాపై కునికొల్పి పెంటఁబడి తామాడించుటల్ పాప మం
 తము నొందింపకపోవ దియ్యది యధార్థం బింత మల్లేశ్వరా॥ 353

శా. పాపం బింకను బండఁగావలసి దుష్ప్రారంభముల్ పీండ్రీ కీ
 వీ పాటన్ ఘటియించుచుంటి వని నే నెంతున్ బురాణమ్ములన్
 రూపున్ మానిన రండకొమ్మ లిటు లాచూఢిన్ బ్రవర్తించిన
 శ్లే పెద్దల్ లిఖియించి రట్టి గతి నేఁ డీక్షింతు మల్లేశ్వరా॥ 354

మ. పరమోచ్చిష్టులు మా యనామతరువుల్ పాపాశ్రియత్వమ్ము చే
 కుటె దీనన్ దరియింపవచ్చు నని ముగ్ధుల్ పొంగుచున్నారు, రూ
 పఱుటే కాని తదాశ్రియమ్మున ఆసుల్ పర్థిల్ల రెచ్చో దురు
 ధగదుర్లేపు లిటే యవంగుదురు తత్త్వం బింత మల్లేశ్వరా॥ 355

శా. పాపాలంబన మూతగాఁ గొని కవిన్ బాండిత్యపాదోనిధిన్
 శాపానుగ్రహదక్షి నీఁడుటకు మా చండాలశాభామృగా
 బోవుల్ పూపసనుల్ పొనర్తురట చేటున్ గాలమే కాక యీ
 లోపమ్ముల్ పొడఁచూపునే? యెవరు నారోచింపు మల్లేశ్వరా॥ 356

- మ. సకుటుంబమ్ముగ మృగ్గుక్కోర్కి యెటులో సంభూత మోగక యీ
వికలాత్ముల్ నను హేతుభూతునిగఁ గల్పింపన్ బనే మయ్య? యూ
రక బండల్ మెడఁ గట్టు కేటను దిగన్ రా దొక్కో? చారాదో? యెం
దు కటుల్ చాక యశేషగర్వ మగు నీ చుచ్చుడ్డి మల్లేశ్వరా॥ 357
- మ. తృణ మన్నట్టి యభిఖ్య గల్గు జరతశ్రీ యీ మహాదుర్జనా
గృణులన్ గాంచి “యి దేమి మీ చెడు పనుల్ కాచుదురే కాని బ్రా
హ్మణులే కాదు తదన్యమానవులె కా దొ నన్నవా రుండ రం
కణఁగుం డీ” రని గడ్డి వెట్టె నట? నీ వాలింతె మల్లేశ్వరా॥ 358
- మ. అది కూదాంగన బ్రహ్మచారిణి మహావ్హవార కొం తెందు లే
నిది త ప్పొప్పు తెఱింగినట్టిది మఱి స్త్రీ లెంక దుచ్చేష్టలన్
వదరుంబో తల పాచరాపశదు పాపంబున్ సమస్తమ్ము తా
నెద నీకన్నను మిన్నగా నెఱుఁగుఁ జమ్మితండ్రి? మల్లేశ్వరా॥ 359
- మ. ప్రతివా “రిద్ది వినాశహేతు” వనుచున్ వాగ్గుచ్చుచే కాని యీ
రుతి యేమాత్రమొ కాక పూర్తిగ ఫలారూఢమ్ము గాలే దెటుల్
వితయో లోకుల వాక్కు? లట్టులయినన్ వేదములున్ శాస్త్రముల్
విత గావే? గమనింపు మీవు చుదిలో విశ్లేష మల్లేశ్వరా॥ 360
- మ. జనవాక్యమ్మున దైవ ముండు నను విశ్వాసమ్ము లోకమ్మునం
దనుభూత మ్మగు నేని యీ జడులఁ బ్రిత్యక్షమ్మునన్ జాటునన్
జను లెల్లన్ శపియించుచుండుట భవత్సాక్షాంత మ్మెఱుంగుం గదా?
కని తద్వాక్యము సార్థకం బొసఁగుపంగారాదె? మల్లేశ్వరా॥ 361
- మ. ఎకరమ్ముల్ పదియొఱు మున్న సురిఁగెన్ దృపుండు మారుంకకున్
సుకరం బంటకు వీలు గాక చవుడల్ శోధింపఁగాఁ జాలు మా
రకపైరం బొకఁ డలకురించె నిది దుర్వారంబు పం దెల్ల డు
ల్పక మైమైజన దింత నిక్కడ మగుక పాలాక్ష మల్లేశ్వరా॥ 362
- మ. ఏగు ర్ముంకలు లెంత యొక్కఁడు కడున్ హీనుండు పాపాత్మరుం
డా గోలోలుండు పాచరాపశదుఁ డీ యల్పాయుషుల్ గాగిమపుం

- బాగుం గోరిన నీకు వఘ్న లవుడే పాపంబుఁ బుణ్యంబు తా
నోగున్ బాగును గూర్చు నంచును జగం బూహించు మల్లేశ్వరా॥ 363
- మ. ఎవఁ డిందుకై బ్రహ్మము పఘ్నేడని నీ వీక్షింతువో? దుర్జన
ప్రవరత్వమున నేడ్చుట బ్రహ్మములే పాలాక్షః ప్రబుద్ధులైన దూ
రవునిన్ బాచకు మంగళార్థము పద పార్శ్వరంభమం చేర్చి న
త్రవరుల్ తిట్టెడితిట్ల కర్థమును సంపాదించు మల్లేశ్వరా॥ 364
- శా. కుక్కల్ నక్కలుఁ బందులున్ మఱియుఁ గాకుల్ భారముల్ పెక్కురి
యిక్కన్ గాపుర ముండు నీ యభము లట్లే యుండుగా కందువో?
నిక్కంబారయు మూల గాచిది కడుస్సెదాత్మల్ తుంటున్
కుక్కల్లోనగు వానిఁ జోలఁ గల రొక్కఁ సిగ్గు మల్లేశ్వరా॥ 365
- మ. శునకాదుల్ కడు సేవజీవములుగాఁ జూపట్లుఁగా కుక్కల్లోఁ
బనికిన్ వచ్చుట చూచుచుందు మిఁక మోచింతువ్వపర్యాప్తులై?
బనికిన్ మాలినవెట్టిపిన్లులనుచున్ వాదించు నీ మోగిఁ గా
దనుసామర్థ్యము నీకు నున్న యెడ నోరాడింపు మల్లేశ్వరా॥ 366
- మ. తనయాయుస్సు జయించు నన్నయెడ శ్రద్ధన్ జూపకే యున్న సిం
దనుపట్లన్ సహజమృత్యుపట్ల నటు శ్రద్ధన్ జూపకున్నట్టి కుం
కను మాళాఖను చక్క వే తొకటఁ నేఁ గగ్గోను నీ వేనియున్
గనవ ట్లాటను వెట్టిపిన్లు లని నక్కాణించు మల్లేశ్వరా॥ 367
- మ. తనకున్ శా యెడఁ గల్గు క్రోధమున మా దద్దము నన్ గూర్చి తా
ఘనపాపము లొనర్చుఁగాక తువకున్ గగ్గోయగా జచ్చుఁగా
కనుజుల్ గుఱుని రేపి తప్పుఁబను లయ్యల్పాత్మచేఁ జేయఁజే
యునె తక్రేయము గోరువాఁ డయిన నీ పూహించు మల్లేశ్వరా॥ 368
- శా. జ్ఞాతుల్ వీనికిఁ బెక్కుమంది గల రీ చందాలు నోరోరిఁ దు
ర్జాతా? తప్పుదుఁ జేష్ట లొప్ప వని నిచ్చల్ మంచలంపఁగఁ దా
నీతుచ్చుండు వినం డటం బుడిగిరేనీ యుక్తమే రాని చే
యూఁతై తా నుసికొల్పువాఁ డొకరుఁ డిం దున్నాఁడు మల్లేశ్వరా॥ 369

ఐ. తనకుం బందికిఁ బోలే బోలే డటఁ నంతానఁబు కూ డక్కత
మున్ననే పూర్తిగ లేమ కష్టము సుఖమున్ జిన్నినఁ దాచిగా
ననుభూతములుగాఁగ నెత్తి పలితం బై కూడ దుర్మార్గప
ర్తన కూత మ్మగు నంటఁ యెంతటి దురంత మ్మెవ్వు? మల్లేశ్వరా॥ 370

ఐ. తల పూర్తి న్నరయఁగనిమ్ము తనకున్ దంతమ్ము లూడంగ ని
మ్ముల మా కుంకలపాదునంశ మచి తా నేనో మెటుల్ నోఁచెనో?
కలుగం దింతకు దీన నించుక వివేకంచేని యున్నట్టిఁ డీ
ఖలులన్ బెంచెన వేటితో కదఁమెటుంగన్ చెప్పు మల్లేశ్వరా॥ 371

ఐ. కలుషంబై రసహీన మై వికల మై కంకోష్ఠ మై స్రుక్తుఁ గుం
కలలోనేనడపిండుమోర, మఱిఁ దక్కింజాక్షి “యీ తప్పుఁ జే
ష్టులు ము” ప్పంచు వచించె నంటఁ పయి నా సాద్విన్ మగం డత్త బా
వలు వేధించెన రంటఁ సారెకును జల్పాదించి మల్లేశ్వరా॥ 372

ఐ. తన కొ ముప్పు గనంగనేరఁ డటఁ తా థా దా థ నా గాండ్రలో
మొనగాఁ తొ నటఁ మోరిపై సుమినినన్ మూర్ఖత్వమున్ వీడికో
ని నికృష్టుం డటఁ కుంక! తమ్ము లనినన్ నీచత్వమందింతకున్
ఘను లౌ వాండ్రటఁ గ్రామ మీ జమలచేఁగంపించు మల్లేశ్వరా॥ 373

ఐ. బలసంపన్నుల నా ప్తి బుద్ధిబలసంపన్నత్వమా? సున్న యీ
ఖలదుర్జాతుల కున్నదొక్కటియె చొంగల్ మిత్రముల్, వార లీ
తులుపల్ నేనెడి తప్పుకుంబనులంబుం దో డొదు రీ హేతుపై
కలఁగున్ గ్రామము పీండ్రదాటి కని వక్కాణింతు మల్లేశ్వరా॥ 374

కా. వ్యాధిగగ్నిస్తుల వెక్కిరించు చెనఁటిన్ బంగుత్వ కాణత్వ యి
ర్వాధిర్యాదికదైవలోపముల నవ్వన్ బూను మర్జాతు, న
త్సామ్యద్వేషిని గాల్చి హరక రమపేక్షన్ జేయుచో నింక నీ
క్రోధాగ్నిబుద్ధి కే స్థుల మ్ముచిత ముద్ధోషింపు మల్లేశ్వరా॥ 375

ఐ. ఒక పిద్యార్థికిఁ బుట్టువాదిగను జూ పొక్కింత తాఁడకుం వా
నికలాక్షిన్ గని గ్రుడ్డి గ్రుడ్డి” యనుచున్ వేధించుచే దోసమున్

చక్రికటించున్ గదః లంజకొడ్కు పద మాపైఁ జేర్చి దూషించు పా
తకు నక్షల్ కడు శీఘ్రకాలమున బొత్తుల్ వోపె మల్లేశ్వరా॥ 376

మ. కనులం దించుక లోప మున్న కామసున్ గన్నంతనే లంజయై
జననిందున్ దనుకాతుఁ గన్న నపలా సాధ్యశిరోభూషయై
చను నంచున్ మును పెర్చుడున్ వినము మా చండాలశాభామృగి
తనుజుల్ పేర్చెడిపేర్లు డీ వినికి సంచానించె మల్లేశ్వరా॥ 377

మ. నను మా బండుగు వీధి నేగుతటి మొన్నన్ “వెత్తివెంతయ్య” యు
చును బిచ్చెన్ బాగరో? వినోదమొ? మనశ్శౌకంబొ? పిత్రాంతియొ?
కునుకో? మూర్ఖయొ? సన్నిపాతమొ? పరాకో? లేక షోకో? నిజం
బున కే నట్టిఁడనో? వినాశగమకంబో? తెచ్చు మల్లేశ్వరా॥ 378

మ. పొరి సూరెల్లరు మోరపై నుమినెఁ జెప్పల్ సూపి శీఠించె దా
మెర శ్రీ వెంకటరావు పాచకుని “మెమ్మేతెత్తె” యందోలిశో
కరసంబూనఁ జివాట్లు పెట్టె మునుపే గ్రామాధికారుల్ శిరో
భరమున్ మాన్చిరి బుద్ధిమాత్రము జనింపన్ లేదు మల్లేశ్వరా॥ 379

మ. క్రమ మొక్కింతయుఁ దప్పకుండఁగ ననేకమ్ముల్ చికిత్సల్ మన
శ్రమమున్ జూడక నల్పుచున్నను భవత్సాహాయ్యసంపత్తిలో
పముచే గ్రామ మనామయత్వమునకున్ బాత్రమ్ము గాదయ్యె. పే
గమగ్రామస్తుల కీవు తోడ్పడిన సౌఖ్యం బబ్బు మల్లేశ్వరా॥ 380

మ. తనకుం గాలము వాపరించుటయె సత్యం బట్టులే కానిదో
జను లెల్లన్ దను దూఱుచున్నపుడు తత్సాన్నిధ్యమం దింకఁ దా
మునువోలెన్ జరియింపమిన్ మిడికి వా ర్మో మౌలఁ ద్రిప్పంగ మున్
జనుత్రోవం బడి కుక్కతోఁ కగు టి దే చందంబు మల్లేశ్వరా॥ 381

శా. కాపుల్ గొట్టె పి రండు వెల్మ లయకన్ గిర్తమ్మునం బూర్తు రం
చీ పల్కుల్ తఱచై వినంబడెడిఁ గానీ యింత దస్కున్ దవా
లాపంబుల్ ఫలియింపవయ్యె, నిటు కాలం బింక నెగ్గాళ్ళు తా
రేపుల్ మాపులు గాఁగ నేగఁ గలదో శ్రీరంధ మల్లేశ్వరా॥ 382

- మ. "ముగురన్ గూర్చెను ముండదేవుఁ" డని మామూడుండు నీ లెంకడు
రృగుఁ డీ పావకుఁ డెందు కీ చెనఁటు లీగ్రామానకుఁ?, లేరుగాఁ
కగుదోఁ జోయెడి దేమి? యేరికిని ద ప్పబ్బున్ వెసన్ దిద్దికో
దగుఁ మాంధ్య మృపకీర్తిదాయకము తత్త్వం బింత మల్లేశ్వరా॥ 383
- మ. కరి వీధిన్ జను పట్టునన్ మొలుగుకుక్కల్ వోలె మా కుంకసో
చరులున్ గుంకయు వానిజ్ఞాతులును దుర్వాహారముల్ నాకుఁగా
నఱవన్ జొత్తురు కంటిపే కద? మదాంధ్యం బింతలో నైన ని
ప్పగమాపాత్రుల చూపు మాపఁ దగదే? భావింపు మల్లేశ్వరా॥ 384
- చ. ని వున్నట్టి నదీతటమ్ముననె సూ?నీ లెంక మా కుంకయున్
జావం గాలము చేరువైన గుఱుతుల్ సందిల్ల జర్ త్రుళ్ళుచున్
దేవానాంప్రియతాప్రియుర్త మగు నా తీరెల్లఁ బై కెక్క దూ
రావమ్ముల్ తఱ చాచరించుట విచారం బేది మల్లేశ్వరా॥ 385
- మ. "పుడకల్ దాపినఁ గాని పుట్టెగుణముల్ వో" పంట?మా కుంక కీ
చెడుబుద్ధుల్ తమపాయమూలమున నిశ్శేషమ్ము గావింపఁగాఁ
బడుఁగా" కంచు మదిన్ దలంచితొడొ తత్ప్రార్థ మాలాటి ద
య్యెడు న ప్పేరు పురల్పఁగా వలఁతు లో యీశాన? మల్లేశ్వరా॥ 386
- మ. పగనంగాఁ బని లే దొకం డధముఁ డై వంశంబు గారించుచో
భగవచ్చాసన మెట్టిచో కులము సర్వ మృట్టిదే యయ్యెఁ గో
ర్కిగనింటం దిని యింటి వాసములు తెప్పింపం బ్రయత్నించు నీ
తెగ దీనిన్ హరియింపు మయ్య త్వరలో దేవేశ? మల్లేశ్వరా॥ 387
- మ. ఏదిరింపంగల దోమ కేనియును మా యీ కుంకమల్ దాసు "లీ
పడరుంటోతులతోఁబ నేమి"యనుచోఁ బంచాస్యముల్ గాఁగ మా
తెది రప్పట్టునఁ పీంఠ్ర గ్రామమును గాఢింపంగ మీబోట్లు చూ
చెసరే? మిన్నకఁ పాలకత్వ మిది వో? శ్రీకంఠ మల్లేశ్వరా॥ 388
- మ. జనసున్ గూడిన నాతి తల్లిగద? యే చండాలుఁ డే నెట్టి దు
ర్జనుఁ డే నాపె రమింపఁ డట్టి కృతి మా శాభామృగీపుత్రికుల్

జనిగా, జేసి కృతార్థులై రిది మహాపాపంబు నీ విట్టి వాం
డగ్గి సుపేక్షించుట యీ యుగానుగుణధర్మంబొచ్చె? మల్లేశ్వరా॥ 389

మ. పులమం దొక్కఁడు దుర్జనుం డయి పులాంతరమ్ముతో సర్వమున్
గులమున్ మాపు'నటంచుఁ బల్లుదురుప్రాకృత్యగ్రణుల్; మాదుకుం
రలవంశమ్ము సమస్త మొక్కవిధి మై కంకోష్ఠమై గ్రాలు, దు
ష్కలుషం బెంచుకు; బ్రహ్మజాతీఁ గళంకం బిద్ది మల్లేశ్వరా॥ 390

శా. పిగుర్ సోదరు లిం దొకం దొక మహాహీనాఘమే, యీ జడల్
మా గ్రామానకు చాపరించిరి, భవన్మాంవ్యంబునం జేసి యీ
రోగ మ్మూరక యాప్య మైనెగదెడిన్ రూక్షనలాక్షిమ్యతి
పార్శ్వగల్భ్యమ్మునఁ గాని రూపు చెడ దీ పాపమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 391

శా. పాపాత్ముల్ ప్రతియూర నుండు టది సంభావ్యంబ వాండ్రిట్లుగా
నే పాపంతొ పొనర్చి యందులకుఁ జో టీలేని సన్మార్గులన్
గాపట్యమ్మున నొంపఁ జూడరు. వృథా కాఱుల్ ప్రసంగింపరీ
“ద్రాపుల్” నీచులు వీండ్లు నేయని యకృత్యంబేదీ? మల్లేశ్వరా॥ 392
(ద్రాపుల్-దరిద్రులు) ద్రాపే అంభసస్పతే దిరిద్రం నీలలోహిత”

అనివేదపరిభాష—

మ. పరమాపాత్రుఁడు గ్రామపాపకుని గర్వగ్గింధి “త న్నొంప నీ
శ్వరుఁడే రావలె” నంటకున్ ముదిరె నేఁ బ్రత్యక్షమున్ వింటి నీ
పరఃన్ బ్రేలఁగి నేఁడు నీ యశికదృ ధ్వాలావళీలక్ష్య మై
యల గాగ్రెగన్ దటి యయ్యె నొచ్చా” యని నే హర్షింతు మల్లేశ్వరా॥

శా. గ్రామ మ్మూరయఁ జాల నీరసము విప్రప్రాభవం బన్నచో
నేమిన్ తేఁదధూధముల్ కల ద్విజుల్ హేయ మ్ముపాదేయమున్
ధీమందుల్ గనుఁ జాల, రట్టులగుటన్ నీ లెంక మా కుంఠున్
స్వామిల్ గాఁ పలపెట్టి దుర్నయములన్ సాగింతు మల్లేశ్వరా॥ 393

శా. మున్నే తెల్పితి దున్నరక్కసునకున్ ముమ్మాటికిన్ దీటుగా
నున్నాఁడించును నీదు లెంక, వటి యా యన్మాదికిన్ మొన్ననో

నిన్నో తన్నులు సర్వసిద్ధములుగా నీచుండు కాశ్యప బడెన్
దన్నైపుణ్య మెఱింగియు నివిడిచె నాతం డంత మల్లేశ్వరా॥ 395

మ. పరమార్థ మొట్టు యన్న సర్చకుఁ డనన్ బల్ తేలికై లోతురె
ల్లరకున్ దోచెడిఁ బాపకాథముఁడు వారాయమ్ము నవ్వనిదే
పరగాఁ గొచ్చెడి, వాని సర్చకుఁడు నేప నిచ్చలున్ సల్పు నౌ
కరుఁగాఁ జూచెడి గ్రామపుంగరిమమున్ గన్గొమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 396

మ. ఇక మా కుంకలు “మామ మామి” యసియా హీనునిచరాచారు స
ర్చకునిన్ బిల్తురు పాపకున్ బలెనె యీ జాప్యంధులన్ వాఁచిసా
రెకుఁ బిల్చున్ మఱియొండుగ్రామమున పీ రీతుల్ గనంబోల పి
వెకలుల్ మూఁగురకూటమూరికిఁగడున్ ప్రేగయ్యమల్లేశ్వరా॥ 397

మ. తఱ చక్లీలములన్ దొరిందొరిగ మద్వైరాసకున్ చేరిలు పూ
జసి దున్నన్ ఖలుఁ బాపకాపశదు మచ్చాభామ్యగీపుత్రులన్
ద్వరలో దత్పలభాక్కులన్ సలుపుచున్ “నాశ్లీల” మన్ వేదవా
ర్ధరహస్య మొటిఁగించి కైకొనుము మత్తావ్యమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 398

మ. తఱ చక్లీలము లైన శ్రాద్ధముఖశబ్దమ్ముల్ పొసంగించు మా
పరఘాపాత్రులఁ బాపకార్చకులఁ దద్వాగర్థలక్ష్యమ్ముగాఁ
బరఁగఁ సల్పుట వేదబోధితమ తత్రాపరబ్ధకర్మాన రె
వ్వరు కర్తల్ గురుధిక్కుతుల్ పృథగఁ బోసం బోవు మల్లేశ్వరా॥

శా. నాపై నెప్పుడు తప్పుకే సిడెనొ మా నాగమ్మ, నాఁడేమొనల్
“సీ?పాపాత్ముఁ” డబం బెఱింగి మదిఁదక్షిణమంబు తోపాటుగా
నీ పల్గాకి సహాసనాన్నములయం దేవంబు నే సూనఁడ
తోకపం బాత్మఁ గలంపఁ బ్రేరెడి నవాకుల్ వీఁడు మల్లేశ్వరా॥ 400

శా. “పంచత్వమ్మును పీండ్రకి” మ్మనుచు నేఁ బ్రార్థింపఁగాఁ బోను ని
న్నంచున్ ము న్నని నేటి రెట్లు వ్యతిరేకార్థంబు యీచిఁతు పి
వెంచున్ బల్కెదొ? సత్కమే క్రమముగా నవ్వాంధ్ర చిరస్వత్త్వితా
“పంచత్వమ్మును జాల” యంచు మది తోఁపంచెనె మల్లేశ్వరా॥ 40

శా. అంతో యంతయొ నాకడన్ జిదివి నా యంఘ్రివ్యయం బొత్తి పై
నంతా బందెడి బుద్ధి తారసిలి యత్కల్పాత్మలం గూడి తా
సంతేనినద్రీస లేక మా జడుడు న న్నాక్షేపణల్ నేయు న
వ్వాంతుల్ నైచెడినీడుకాంతి మిగులన్ వర్ణంబు మల్లేశ్వరా॥ 402

మ. గురుఁడ న్నేను మదీయకోప మది నీకున్ రాదు వారింప, మ
త్కరణాపాత్రుఁడ యేని నీ కొకటఁ గోపం బబ్బుఁగా కెట్టులో
మరణాపాయము తప్పఁ జేయ నగు నిమ్మర్యాద శాస్త్రములే
దైత సిద్ధాంత మొనర్చు నీ వెఱుఁగవే దేవేశ మల్లేశ్వరా॥ 403

(శ్లో॥ శివక్రోధాద్గురుస్తాతా గురు క్రోధాచ్చిహానచ॥)

శా. “నీచుల్ వీం”డని మిన్నకున్నకొలఁదిన్ నిర్నేతువైరమ్ము లీ
పేచీకోరులు పెంచ నెంచెద విసీ? పింజారిబల్ మూఁకతో
కాచప్రాయులతో ననామకులతో, “గా”దంచు, “నా” నంచు నే
వాచారంభణముం బొనర్చుట మహాపవ్యతి మల్లేశ్వరా॥ 404

మ. దురితాత్ముల్ ఋషులన్ పృథా చెనకి తద్దుర్వారకోపానల
స్ఫురణన్ మ్రగ్గి”రటంచుగ్రంథములఁ బ్రాగ్సూర్యగ్రణుల్ వ్రాసి యుం
చిరి వీండ్రొట్లనె నాకతానఁ జెడుటల్ సిద్ధాంతమే “నాన్యషిః
కురుతే రావ్య” మటన్న మా పెఱుఁగవాక్కో? నీవు మల్లేశ్వరా॥

శా. ఛిందోబద్ధముగా మదీయ మగు నాన్యంబందు వెల్వడ్డ యే
సందర్భమును లేక మేనియును, తూ, చా, తప్పకుండన్ ఫలం
బందన్ గల్గుట నీ వెఱింగినదె యీ యల్పాత్మ బిద్దానిచేఁ
గుందున్ గుడ్తురొ? విందె గుడ్చెదరొ? కన్గోవయ్యఁమల్లేశ్వరా॥ 406

మ. ఒక వడ్రంగికి వాని సోదరున కన్యోన్యాసు పీడాకరం
బకుతోహేతుక మైన పోరాకటి యీ యల్పాత్మ లెట్టెట్టులో
ప్రకృతం బేర్పడఁ జేసి రిట్టి చెడుగుల్ పల్మాఱు గావించు పా
తకులన్ ఘాతుకులఁ బకపక్రతులఁ దండింపు మల్లేశ్వరా॥ 407

శా. "దారిద్ర్యమ్ము ఘటింపు మంటి" వటు సందానింప నిష్టిప్పుచే
ప్రారంభించితి నందువో ? నిజమె తావన్మాత్రమే యై నీ
కూర్చుల్ దారికి పట్టు రంచు మది నాకుం దోపదట్లాట నీ
కాటుండున్నల రూపుమాపుటకు సంకల్పించు మల్లేశ్వరా॥ 108

మ. ముజుశుఁ రిక్తత చేరి జ్ఞానగరిమన్ శోధించు, దుర్మార్గపుం
బ్రజులఁ రిక్తత చేరె నేని యది చార్యప్రాసకంబై కడుఁ
ప్యజినంబున్ నెగడించు దీండ్రుల మా యీ పృథ్విఁ బేరంబులల్
రజసిదేవత చెప్పు నాపె గద చొర్యజ్ఞాతి మల్లేశ్వరా॥ 109

మ. లప మేనిం ద్రిప యున్నచో నరుఁడు శీలమృంబు ఎర్తించు మా
పొవరుండోతుటఁ గుంక కద్ది సుతరామున్ లేమి పృష్టంబు యీ
యవివేకుం డపు డపు రాగమని తా నాలాపనల్ నేయు రూ
రవ మాలించిన నర్వముఁ దెలియు నైర్లజ్జంబు మల్లేశ్వరా॥ 110

శా. హీ సామాన్యము గాదు పెద్ద గుణమా హీలోచముంజేసియే
శ్రీసౌశీల్యముఁ బూరుషోన్నతియు భస్మభూత మైపోవు న
ర్వాసహ్యమ్ము లగున్ మహోన్నతము లౌ నయ్యె యశీకారముల్
హీసంపన్నముగాని పాణి మిగులన్ హేయంబు మల్లేశ్వరా॥ 111

శా. శ్రీకుండన్ వలెఁగాని పూరుషునకున్ హీయుండ రందంచు ను
ల్లోకుల్ వ్రాసిన వ్రాత కాదన నెవన్ శోధించి తత్తత్పుత్రుల్
ప్రాకట్యమ్ముగ నిర్ణయించునెడ హీ భామార్థమే కాక న
ద్ధీకల్పదుర్నిపుమర్థ మంచుఁ దెలియుఁ దేవేశ ? మల్లేశ్వరా॥ 112

శా. హీమత్వ మ్మెట నుండు నయ్యెడలనే శ్రీమత్త తా నుండు ను
శ్రీమత్త్వ మ్మెట నుండు నయ్యెడలనే హీమత్త తా నుండు నీ
శ్రీమద్దీమన్భవముంగుఱిచి నేఁ జెప్పం బనే మయ్య ? త్వ
ద్భామారూపము లీ ద్వయం బనుచు నిద్ధాంతమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 113

మ. "నగుచున్ జేయుచు రేడ్చుచుండుడు" ర న్నాటించుకంటేని యీ
పొగరుఁబోతు లెఱుంగ రెల్లపుడు అప్పుల్ సేతురే ? లుట్టురే

యగుచో తెంకకు నెన్ని యెన్ని యగవాల్లయ్యెన్ గతానేహమం
చొగినేదేనియు బుద్ధి వచ్చినదె? నీ వూహింపు మల్లేశ్వరా॥ 414

శా. స్నానార్థమ్ముగఁ గంతవద్దజలవాసం బందియున్ జుట్టరా
లేప్ప నిర్భాగ్యుఁడు మానఁజాలఁదొ త్రాపాహీనున్ జడున్ వాని న
జ్ఞానిన్ బావకు సూతగాఁగొని ననున్ సాధించు మా కుంకమల్
కానున్నట్టి యనర్థ మించుక యెఱుంగన్ లేరు మల్లేశ్వరా॥ 415

శా. “రానుండెన్ తీరకర్మ” మంచు దెలుపఁగా నొక్కో? యీమధ్యచా
నీ నీచాత్మకుటుంబిని సమాతుడై చెన్నారు నీ లెంతతో
మా నాగమ్మకు వేంకటేశ్వరుని సమ్మానముల యావచ్చిరో
జానీరాపహరమ్ము కన్నదెడి దేవా? చూడు మల్లేశ్వరా॥ 416

మ. తిరువత్సద్ర్రి నేగి యయ్యెడల నీ దృష్టాత్మకుల్ పూర్తిగా
తీరకర్మమ్మున క్లగ్గ మైన కతమున్ శోధింపఁ దన్నామ భా
స్వరు నేతత్కవి దూఱులాడు నభిమున్ బాయఁ బ్రయత్నించుటో?
మఱి యేమో వివరింపుమయ్యః మది సంభావించి మల్లేశ్వరా॥ 417

మ. పరమాసాత్రుఁడు వాసియున్ జడుఁడు తప్పుభువ్రజంబున్ దనున్
బలివేష్టింపఁగ నేగుఁ గా కథ మొగిన్ బాచుంగ నీ లెంత తా
నరరే? తిర్పతి, కీ ఁదుం డకటయే మం చేగె? అద్దానిరా
చరణారాధన కొక్కోని స్తుడిగి చూ జాల్మించు మల్లేశ్వరా॥ 418

మ. ఇల దుత్తారము భంగునున్ గలియునట్లే దుష్టుఁడున్ దుష్టుఁడున్
గలియున్, బ్రస్తుతమైత్రి యట్టివ యగుం గారేమి. యీ మర్దనుల్
వెలియై యెక్కడో మర్గి కక్కటకటా? విశ్వేశ? క్షేత్రమ్ములన్
గలుషమ్ముల్ పొసరింప నేగుట కడు నొగర్హుంబు మల్లేశ్వరా॥ 419

మ. తురకల్ ముష్కరులై తురంతముల చందోగింప నింహాద్రి శ్రీ
నరసింహుండు హరించెఁ గూర్మికవివిజ్ఞప్తిన్ మదిం బెట్టి యీ
పరమాసాత్రు లొనర్పు దుండగములన్ వాచుకొచ్చి చాక్రచ్చి నో
రఱుగన్ జొచ్చె నుపేక్ష నల్పె పది యే ముష్కయ్యో? మల్లేశ్వరా॥ 120

- మ. తీరప్రత్యదిక్కి దానితోడఁ జనియెన్ దృష్టుండు నీ లెంకనే
హరియింపందగుఁగాకదాని ననదన్ హంతవ్యగా నెంచి యే
దైత వెన్వెంట హరించు టన్నది భవతీవ్రాక్షికిన్ దుర్య
స్కరమీ త పెట్టు లప్పికోఁ దలఁచితో సర్వజ్ఞః మల్లేశ్వరా॥ 421
- శా. దాసిరండను జంపువోస మది నావా? నీదు పే ర్వానిదా?
యీసున్ జెంది వృథాగ న స్తనెదవే? యీవందు వే నొప్పితిన్
వాసిన్ జూడఁ డతండు త్రీవధయుఁ దా వర్తింపఁ దోఁగాక యీ
రాసున్ జేయని దానిఁ జంపుట వృథా కర్జంబు మల్లేశ్వరా॥ 422
- మ. కుచ్చుపన్ బెట్టదు నీదు ధూములను నీకున్ జీకటిల్ సూప,దే
వదరుల్ పేర్లదుపూజనీయుల, మృషావ్యాజ్యమ్ములం దెచ్చి పో
రదు విప్రస్వము లైన వృత్తులకు నేరం బేమియున్ లేదు. యే
మిది వానిన్ విడి దానిఁ జంపె నలమేలీకుండు మల్లేశ్వరా॥ 423
- శా. దేవాదాయపుటల్లు బిట్టబిగినెన్ దీనుండు నీ లెంక నిం
రేవారున్ జెడఁదీయనక్కఱది లేనేలేదు మా కుంకలో
యేవం బెల్లరు నెట్లు గాంచెదొ యట్లే వోదు రెప్పట్ల నీ
దేవానాంప్రీయ లార్తి గాంచెన రఘుభిన్ బ్రుంగి మల్లేశ్వరా॥ 424
- శా. కుంకలోపంచక మంచులో నలుపురన్ గొంచొక్కవాక్రచ్చితిన్
బంతాత్మత్వమునంచుఁ టంచముఁడు తా బాయుడె యయ్యు నిర్రా
తంకుం డన్నల కన్న వానిని భవత్సావంతం బెజుంగున్, గడిన్
అంకుంఁగాడిదొప్పు దాని చెడు చర్యల్ విస్మయ మల్లేశ్వరా॥ 425
- మ. బడికిన్ మా చినకుట్టుఁ దేగుచిటి నీ భగ్గిఱుండు నిష్కారణం
బాడికిన్ బాపము గట్టివోఁ దలఁచియొక్కోయేము దున్నాపలన్
జెడఁబ్రేలున్,వినిపించుకో కరుగ “నిన్నే నిన్నె”యం చాచ్చు నీ
దుడుకున్ గాడిదొప్పు కెటికొకొ? యీ ఘర్షణ మల్లేశ్వరా॥ 426
- మ. “కలచెంబో?కునకంబు దానిఁ గలవంగాఁ బోవు నెవ్వఁ డ” టం
చుర కివ్వొండ్ర నుపేక్షనేయ మిగిలెన్ ముద్ధావరం బీచెడుం

మల్లేశ్వర విజ్ఞప్తి

బరియాకుక్కల, కిప్పుడే చెడి స్వతఃపాపముచే విండుబోయి
గతి, రట్లయ్యను దుర్నయంబు విడువంగఁ బోయి. మల్లేశ్వరా॥ 427

మ. గతమందే చెడె నీదు లెంక, త్వరలోఁ గానుండె ఖేరంబు దు
ర్గతికిం బెత్తెడుకన్న డగ్గఱగఁ గుంకల్ దేకుచున్నారు, దు
స్థితి నిట్టుల్ కడు బ్రుంగియున్ విడచు దుశ్చేష్టల్; భవిష్యద్దురా
గతివిన్నన్ మఱి యొందు హేతు వరయంగరాను మల్లేశ్వరా॥ 428

మ. బడి సోదయ్యని మానిపించికొని రీ భగ్నాయతుల్ వీండుతోఁ
చెడుకూడే గుడువంగ లే" దనుచు, దుశ్శీలుండు కుట్టుండు తా
డెడిబాలేయముకన్న మిన్న యగుచున్ "సీసీ" లకున్ భోక్తయై
కడకున్ దన్ను లొకంట మొన్న దినె సత్తారమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 429

కా. చాత్రం దై యొకకొన్నినా శ్శితరశిష్యవ్రాతముం గూడి యే
మాత్రంబో పఠియించె నీ చెనఁటి యస్మత్సన్నిధిన్, బిమ్మటన్
శత్రుత్వంబు పురస్కరించికొని నీచైర్ధ్వానముల్ గూసి స్వ
బ్రాత్యప్రీతి గడించె గగ్గోనుము సాద్రాత్రంబు మల్లేశ్వరా॥ 430

మ. ఇలు దీర్పంగలవాఁ డవాత్రుఁ డగుచో నిల్లెల్లఁ దా నట్టిదై
బొలుపుం చక్కి నశించు, చేష్టఁ డలు దుర్బుద్ధిన్ బ్రవర్తించుటన్
గల సోదయ్యలుగూడ నట్టులయినన్ గాఢింప సుంకింతు రి
ప్పలుగాకుల్ చెడి నేఁడు నారక మటన్ బ్రాపింతు మల్లేశ్వరా॥ 431

మ. తమ వంశమ్మున కెల్ల దేశికము మద్యంశమ్ము తావ్యగృహ
త్తము న స్పూరక గేలి నేసి జయ మొందన్ బూజరిన్ బాచకున్
గిరిము లం చెంచక తోడు చేసికొను నీ క్లిష్టాత్మలన్ నే నెబో
క్షమియింపన్ జనుఁగాక సీకుఁడగునే నైరింప మల్లేశ్వరా॥ 432

మ. తను వస్వస్థము గాఁగఁ బయ్యెడితమంధం బేను దర్వాణితోఁ
దిను టీ వెల్ల నెఱుంగు డీ చెనఁడు లేదిన్ గానరాకేమొయ
ప్పని నుద్బాటన చేసి నన్ను నుడికింపన్ జూతు రష్టప్పు డీ
కునరాపుల బుద్ధు లెంతటిదా సంశోధింపు మల్లేశ్వరా॥ 433

- మ. తన మేనల్లుని "బిన్నతమ్మునకు నేతత్పుణ్యార్య మ్మిటల్
కొనసాగింపు" మటంచుఁ దో దొసఁగె నీ కుంకన్న; రప్పొ పె్పెఱుం
గని యా కుఱ్ఱులు కాకు లట్టు లఱుసంగా నీవునున్ వింటి వీ
ఁనికిన్ నీ హృదయంబు నొవ్వమియు నేవం బయ్య మల్లేశ్వరా॥ 434
- మ. "తన కుఱ్ఱుం డిబ్బోనున్న బాంబడు విద్యధ్వామి" మం చెంది సం
దీను డించెన్ జనకుండు మాతులగృహస్థానమ్మునన్ వీండ్ర దు
ర్జనతఁ సర్వము రా నెఱిగియును; గుఱ్ఱుం డీ గతిన్ మాతె, నొ
జ్జను తెయం దలపెట్టఁ గోఁతి యగుచే సత్యంబు మల్లేశ్వరా॥ 435
- శా. పాపం బీతఁడు మందలించెఁ బ్రకృతపూర్ణదుష్కర్మలన్
గోపాబోపము సూపి స్థాలకులఁసే కుంకన్న లా బుద్ధి తా
మేపాటిన్ తెవిఁ బెట్ట కాతనికిఁ దామే పాఠమున్ తెప్పఁగా
నాపద్ధాము లటంచుఁ దా నుడిగె నయ్యార్యుండు మల్లేశ్వరా॥ 436
- మ. అతఁ డిద్వాండ్ర యపాత్రవర్తనకు నత్యంత మ్మెదన్ రోసియున్
సుతు నిప్పాపులయెద్ద వీడుట కడున్ శోచ్యంబ, నద్యర్తనుల్
ఁతితాళాపముగూడ వీడి రచటన్ బంధుత్వ మేమయ్యె డీ
క్షితచారిత్రిము నీ వెఱుంగనిదియే శ్రీకంఠ మల్లేశ్వరా॥ 437
- మ. కుమరుల్ లే రని కాదు గాని భువి మా కుంకన్నకున్ దీటు గా
నము, వడ్రంగుల పోను నీ వెఱుంగు డీ నాగమ్మయే పెట్టె లా
భ మపేక్షించియఁ చెట్టి దన్ను? విను తద్రాత్వద్వయమ్ముండు ని
క్కముగా నొక్కని కొంప దీయటకె సంకల్పంబు మల్లేశ్వరా॥ 438
- మ. అల వడ్రంగులయం చొకానొకని భార్యన్ వీడు కామించి వా
రలఁ గోర్చెక్కఁగఁ జేసె, భర్త కనులారన్ గాంచి సీ? యంచు న
య్యెలనాగన్ విడి వీని జీవమున కెంతే నేడ్చునుం బోయె నే
యిలకో, జాడయుఁ గానరాదు కనుఁగొంఁజే? తండ్రీ? మల్లేశ్వరా॥ 439
- మ. పను వీలాటివి వీం ద్రొనర్చునవియిప్పాపాఞ్మకుల్ స్వీయదు
ర్జనతామూలము లొ నమంగళము లాస్వాదించుచుం గూడ మ

ర్జనతన్ వీడమి నీ వెఱుంగుమవు సాక్షెనప్తవే కాక స
ర్వనియంతృత్వము గల్గు నీ కాకఁ దవార్యం బొనఁ మల్లేశ్వరా॥ 410

మ. అపవిత్రం బగు మోరతోడ నపవిత్రాల్లాపియై చుట్టకా
లుపుదుర్వాసనతోడఁ బావకుఁడు నీ లోగింటికి న్వచ్చి య
ప్తపు డయ్యర్చకకృత్యమునఁ నలుపు,ని న్నవ్వాని దౌరాత్మ్య మే
వపడన్ జేయమి కక్కజంపడి సుమీ?ప్రశ్నింతు మల్లేశ్వరా॥ 441

శా. పీనిన్ జూచిన పీని గాధ వినినన్ పీనిన్ సమీపించినన్
“సీనింద్యుం”డను బుద్ధిపుట్టున స్వత సిద్ధుబ య ట్లాటచే
పీనిన్ భూద్రుజసుల్ త్యజించిరి భూద్రుజులన్ బూర్తిగా
నీ నీచుం డిడు కూడు నీవు తిసుటల్ హేయంబు మల్లేశ్వరా॥ 442

మ. ఎప్పుడున్ బేరతకాభిమానుఁ డగు నాయీ పావకుం డేడఁని
త్యపసితుల్ పొనరింపఁగాఁ దగిన నీ, యర్చాదికం బేడఁయీ
శ్వపసున్ జంపియొ లేక కా ల్పిటిదియో, సాక్షెద్భవగ్ధేహమం
డపమున్ మాత్రము ద్రొక్కనికు మిదియే నా కోర్కె మల్లేశ్వరా॥

మ. మొన మా కుంకలలోనఁ బంచముఁడు బల్ ముగ్ధుండు మేనల్లుడున్
దిని హుచ్చుండి వృధాగ మామకకలార్చిన్ “లంజకొడ్డా?”యనం
చనియిల్లముగఁ దిట్టు బీ వెఱుంగు డీ యన్యాయ మేలాటిదో?
మన దేర్చియ్యిడిఁ దెల్పుఁ జాలుచువెయో విశ్వేశ మల్లేశ్వరా॥ 444

శా. నీ పూరేగెడిమేఁ గుంకమొదలౌ నీవాత్మకుల్ స్వీయదు
ర్భావముల్ వికసిల్ల మామకగృహవ్యారస్థు నఁ జూచి యో
దేవా? ప్రేరేడి ప్రేయిడున్ వినియు నీదృష్టాత్ములన్ వేర్పిడిన్
జాపన్ జూడని నీదు శాంతికి నమస్కారమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 445

మ. ఎదుటన్ బల్లకి నున్న నీ యునికి వీం దేరీమాత్ర మూహింపజే
వడరుల్ ప్రేరేద, రిట్టి దుర్బగుల సీఫాలనత్వాల దు
ర్మద మాఠింపమి యక్కజంబు. మఱియుం బాపంబు పర్తిల్లి య
య్యదియే తత్త్వతికర్త యౌ ననెదె? యట్లొగాక మల్లేశ్వరా॥ 446

- మ. దురహంకారులు పీండుని నన్నుఁ గని శత్రుత్వమునుజేసి తుం
బరికృత్యము వొనర్చి వెల్లమొగముల్ నానాట చారిద్రుదు
ర్భరముఁ గల్గింక సరెంచుచుండి రనుటల్ పృత్యక్షమే రాని స
త్వర మీ దుష్టుల చూపుమాపుటనై పొగ్గింతు మల్లేశ్వరా॥ 417
- శా. కూడుంగుడ్డలు లేక మాడుట కనేకుల్ గోరుచున్నార నీ
పాడుంబీస్థులఁగూర్చి. యట్టికళయున్ బృత్యక్షమై పూర్తిగా
వాడున్ మారల వేలిలుచుండినను నీ వాఁజమ్మ లేమాత్రమున్
గూడన్ దుండరిపోకలఁ విడిచి యోగ్యుల్ గారు మల్లేశ్వరా॥ 418
- మ. హితులై కొల్చుటరన్న శత్రు లయి న న్నే హితలో కూసి యు
ద్ధతురై మక్కపితామహులై యాయుఁడలన్ రోసి దు
ర్మతికిం చాల్చుటే సుఖం బనుచు నీ మేధ్యేరరుల్ చాల ను
ర్మతులై రంజుఁ దలంతు నింతయు యధార్థంబయ్య మల్లేశ్వరా॥ 419
- మ. ఇది మా కుంక నెఱుంగు నెల్లరును "వీడే చావు తాఁజచ్చునో
యెరుకుం బోవునో చచ్చియింతటి. జడున్ హీనున్ గృతఘ్నున్ మఱా
క్కటఁ జూడన్ ఘటియింప దీ శుభవకున్ గాలమ్ము చాపై పృథా
రదనం బేర్పడె నందు రయ్యది యపార్థం బొనె? మల్లేశ్వరా॥ 450
- మ. ఋణ మేర్పడ్డది, భూమి పోయినది మున్నేకొంత. నేఁ దున్న యా
యణుమాత్రమునఁ గొంత యమ్ముఁబడె నేద్యం బన్నచో లబ్ధిబ్రా
హ్మణులం దుండకు వేట చెప్పవలెనే? మా కుంక రిట్లయ్యు దు
గ్గణముల్ మాత్రము తగ్గకున్నయవి కన్గోపయ్య? మల్లేశ్వరా॥ 451
- మ. విధవఁ మొక్కినఁ "చన్నుఁజోలు"మని దీవించుంగదా?నేఁడుహి
యధముం డట్లుచె యర్చకున్ విధవ నత్యంతమ్ము నేవించి దు
ష్పథసంచారమునన్ దరియిఁ డయి తత్సామ్యమునం బూర్తిగాఁ
బృథమోదాహృతి యయ్యె సర్వము సుసంపన్నంబు మల్లేశ్వరా॥ 452
- శా. ఎట్లుల్ బండియు జీవనార్థ మగుటే హేయమ్ము తనాత్రిఁగా
ర్థిద్దఃఖమ్మున తాఁకు చోలుటకునై యేర్పాటు గావించువో

తద్దన్ దుర్గతి, యటిఃఖమ్మున మా వద్దమ్మ నే, కుండె నిం
కిడ్డారిడ్రిమువల్ల సిగ్గువడఁ డి హీనుండు మల్లేశ్వరా॥ 453

శా. ప్రియశ్చిత్తము కొంత చేఁతివి తత్రాపరభిమున్ దిగ్విప్రగా
నీ యుద్యోగము చాలవయ్యె, నటుపై నే నన్న నిన్నీచులన్
దాయన్ రోయను గూన నేవపడుదున్ నామూట లాలింప యీ
శ్రేయోమూరుల దూపుమాపుబయె సంక్షేపంబు మల్లేశ్వరా॥ 454

మ. ప్రికటం బయ్యె భవత్కృపారసము నాపై నీవకున్ గాగ్రమహా
వకు నేడే చెడఁదిట్టి వాని యనుగుల్ చారక జీవింపఁగా
నక “మొట్టో” యని యేడ్వ వాద్యములతో నన్ బిల్లకి నుంచి త
క్కర యూరేగఁగఁడేసి తేదియొ ముషన్ గల్పించి మల్లేశ్వరా॥ 455

మ. తెలిసెన్ నీమ కుయుక్తి వెల్పుచొరనే, ఇట్టి చి తప్పావకున్
పలుఁగాకిన్ శునకపగ్గిలాపుని: సభావ్యాజమ్మున న్నాకుఁగా
పులచే సుత్యవమున్ పుటించితివి నీ పోకల్ సమస్తమ్ము పాగ్
జ్జాలిపే కైకొనుటల్, భవదగ్గవన బల్ గూడమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 456

శా. ఎన్నోసా ర్థిలు నీ యమేఘులకు నయ్యెన్ శాస్త్రి: యట్లయ్యు నీ
చున్నల్ నైజగుణంబు వీరకు సుమీ: దుర్బృత్తు లిం కీ పయిన్
ఎన్నుల్ గూడ పుటించి చూడు మొకచోఁ; దచ్చాస్తిచే నీ జడుల్
కన్నుల్ విప్పును లేమొ చూత పదియుం గానిమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 457

శా. తన్నున్ శానమునన్ నీచముగ నేతద్దాగ్రమవాస్తవ్యతా
పిన్నుల్ పెద్దలు గూడఁ జూచెదరు మా పెండ్యాల దేవయ్య యీ
సన్నున్ బూర్తిగఁ దా నెఱింగింబును దుశ్చర్యల్ విడంబోవఁ దా
సన్నాపాయుల లక్షణమ్ము లివి వో? చర్చింప మల్లేశ్వరా॥ 458

శా. నానాచేశములన్ జరించితిని నానారాట్నభల్ సూచితిన్
నానామానవజాతిపర్తసములన్ నానాట శోధించితిన్
నానామూఢులఁ గాంచితిన్ మఱియు నానాసీచులన్ నెట్టితిన్
గానీ మాజననింద్యుఁ బోలు ఖలుసం గన్గోను మల్లేశ్వరా॥ 459

శా. ఊరన్ వర్తిలు భూవ్రతోటి ననుఁ దా నూరేఁగఁగాఁ జేసెఁ బో?
 పేరుం బెంపును గల్గు పొంబెఁ దనకున్ బెండ్యాలదేవయ్య క
 యూరే? వల్లవి వంత యేమిటికొకో? యల్పుండు వీఁ డిట్టులే
 నీతైపోవఁగ దాత వ్రాసెనొ? కదే? నేఁ చెల్లి మల్లేశ్వరా॥ 460

మ. రలిదండుగిల్ గుణవంతు లైన యెశలక దత్తునుఁడై పుట్టఁగా
 వలయు న్నానియెడన్ మనుష్యుని దాల్చున్ రాదయే వృక్షమో
 శిలయో లేక మెకంబొ తా నగుటయో శ్రేయంబు మా కుంకలీ
 కలుషానన్ జుమి? యింతగాఁ జెడుట నిక్కంబింత మల్లేశ్వరా॥ 461

మ. కొడుకుల్ దుర్మతు లైన తల్లులును బెక్కుల్ లోకమం దుందుర
 ప్పడఁతుల్ గొట్టు రానప్పు చుష్కృతులపై వాత్సల్యమున్ జూపి యె
 క్కుడు పోర్తాహ మొనర్పరట్టి దిటఁ గల్గో నయ్యెడిక పిండ కీ
 చెడుచెయ్యుల్ జన నీ ప్రసాదమ సుమీ? శ్రీరంత మల్లేశ్వరా॥ 462

మ. నను నూరేఁగఁగాఁ జేసి రన్న సుడికర్ణంబుల్ ప్రవేశించి యా
 ఘనురా లొందిన బాధ నీ మదికె తార్కాణంబు. తత్సాధ్వి యా
 వను దిన్నట్టిదివోలే? బిట్టఱచు నవ్వాగైవ్యురుల్ వింటివా?
 యనయుల్ తత్సతి కుద్భవించుటయు దూష్యం బొనె మల్లేశ్వరా॥ 463

మ. అలఘుల్ నన్ను సభాధిపత్యమునకై యాహ్వానముల్ నేయ మా
 పలుగుంగుంకలెఱింగి యేడ్చు రఱు? పాపం బీసుకున్ దాసు లై
 తులువల్ దల్చిని వంత లోఁ గొని యిటుల్ భూభూలకుఁ బాత్రులై
 రిలలో నస్థుల వాసి కీసు గొను వాఁ డేమోను? మల్లేశ్వరా॥ 464

మ. చదివెన్ మొన్నటిదాఁక శిష్యుఁ డు యే జ్ఞాన్ముండు వాఁ డిప్పు డే
 బెదరున్ లేక వృధాగ దూఱు నట నన్ బేరెత్తి యవ్వని త
 ప్పిదమే మున్నది? వాని కట్టి చొరవన్ బిట్టిచ్చి పుట్టించు త
 ప్పిద మెల్లన్ భవదీయమే నెఱుంగుచున్ విశ్లేశ మల్లేశ్వరా॥ 465

మ. గురునిందన్ బచరించినన్ వినరు చూర్ణుల్ గూడ మచ్చిఘ్యుఁడే
 దురితంబుం బొనరించి పుచ్చెనొ గురున్ చూర్ణాషలాశంక నీ

ధర నేతాదృశః బుద్ధః జేసి మిగులన్ ధన్యత్వమున్ జెందె నీ
చరితం బిందుల కేసు సంతసిలెచున్ సర్వేశ? మల్లేశ్వరా॥ 466

మ. దుర్బుత్తుల్ భవితవ్యముం గనక దుష్టఃకమునంజేసి యం
తర్వాణిన్ దరవాణి. యం చటచుచున్ దత్తేజమున్ మాన్పు మా
గర్వగ్రంథు లొనర్చు దుర్నయపుఁ బోకల్ గంటివేః పిండ్రకున్
సర్వాంగక్షరకర్మ మిప్పునుచె సూ? సంఘించు మల్లేశ్వరా॥ 467

మ. తనకున్ లాభము రెండు వేలచనుకన్ ద్రివ్యమ్ము చేకూరునం
దెనుఁబోతన్నకు నీ కృతిప్రవర మచ్చేయైచో పెట్టివాఁ
డను మోదించెడి నంట? కుంక యటు తా నందాఁక సున్నం గదా?
తన మర్యాదకు వ్యాజ్య మేయఁ గలుగు॥ దత్తేజ మల్లేశ్వరా॥ 468

మ. తనకున్ లాభము నన్నవత్తములు విత్త మ్మాయువున్ సర్వనా
శనమున్ జేసిననాఁడె యీ రవితప్రస్తావార్హమై ప్రాజ్ఞులా
ఘనులం దెల్లెడ వ్యాప్తిఁ జెందెడి నటుల్ గాకున్నచో దీనికిన్
జనియే లే కొక మూలనే యడఁగెడిన్ బ్రాల్కాలి మల్లేశ్వరా॥ 469

మ. ఒక జాల్ముం దొక సత్కవిన్ జెకి యెన్నో తప్పుడుం దోరవలన్
వెకలుల్ గొందఱు తోడుగా మెలఁగి భావిశ్రేయమేరక తా
సకలమ్మున్ విరలమ్ముగా సమనె. నన్ చారిత్ర మిద్దానిచేఁ
బ్రకటింపంబడుఁ గార సీ ప్రియ యథార్థం బొచు మల్లేశ్వరా॥ 470

మ. తనకున్ దద్దినముల్ ఘటింపఁ గల సోపయ్యల్ గల రంబుఁ పెం
టనె నాపైఁ దెగి తాను జచ్చు నంట? నీ నామాంకితం బైన యీ
ఘనకావ్యమ్మును నైసఁ జాలఁ దఱుఁ బుంక స్ని భ్లోగిన్ బ్రేతఁ ది
దద్దినపునముప్పుట దీర్ఘకుండుబది సీదే లోటు మల్లేశ్వరా॥ 471

మ. తనకున్ చావర యైన కాలమున పక్షద్వారమం చుండి తి
ద్దినపుంగోర్కెను వాగ్యభూమణియె నిర్దేశింపఁగాదోయి. ని
ద్రును మున్ గోరఁదె బొభరట్టఁ. పటులే దద్దిబ్బి రాచద్దిన
మ్మును గోరెన్ మురిపమ్ము వీర్చి యమ మున్నూలింపు మల్లేశ్వరా॥

మ. మన మఱ మాట “తథాస్తు” దేవత లొగిం బాటిచు వారై “తథా”
స్తని సార్థక్యము గూర్చుచుండు రఃబామా “యంబ్రహ్మ” చావల్ ఖరా
బునకున్ దక్కఁదవన్యముం దెలియమిన్ ముట్టుల్ వెనన్ గుడ్చుఁద
ద్దిరమో తద్దినమో” యుండుఁ గను తద్దీమత్తి మల్లేశ్వరా॥ 473

మ. పరమాభాగ్యుఁడు వీఁడు శిష్యుల నొగిన్ బ్రాజుఁ దాదిట్టుము
స్కరుఁడై గొట్టఁగఁగఁగు, నాకతనమచ్చాత్తుల్ తనుంగొట్టరం
చెఱుఁగున్ నేనిత నాజ్ఞవారలకు నీవే వీని దోరింతు వం
చుర కీ వెందుల కాలసిందెదవో? నే మాహింప మల్లేశ్వరా॥ 474

మ. కుంకల్ సల్పెడి తప్పుడం బులు సులు జెప్పితిన్ వీండ్రొయి
ప్పంకమ్మన్ విని రాజరాజపురిఁ జెప్పెల్ కయఁ గొట్టంగ ను
శ్శంకుల్ గొందఱు సిద్ధమై విదియు దోసం బంచు వారించితిన్
మంకుంగుంకల స్వాపరాధము లె సందాశించు మల్లేశ్వరా॥ 475

మ. ఒక విద్యార్థిని గుంకలందున ద్వితీయుం “దేరః మా శాస్త్ర సీ
వకటా? యేరికో చెప్పినాఁడ” వని యన్యాయమ్ముగాఁ గొట్టఁగా
నకలంకుల్ గని గాగ్రమపున్ ఘనులు ప్రియశ్చిత్తమున్ జేయ మి
న్నక నోర్మానుక పెద్ది కుంక యొదిగెన్ గనొంటె మల్లేశ్వరా॥

శా. మా కర్మ మ్మటు కాలి శాస్త్రులయెడన్ మర్యాదకున్ దప్పుటన్
లోకుల్ “తుంటరు లందుగ్గిమ” మ్మని కనుల్ లోలో జలంబాన దు
ష్పాకుం దూరక కుంక యేడ్చె నెట? రచ్చన్ బిల్వగాఁ జోయి యీ
సీకొట్టుం బ్రదు కేల చావఁ దగదే? శ్రీకంఠ మల్లేశ్వరా॥ 477

మ. తన దౌర్జన్యము రచ్చకీడ్చెనని మా దద్దమ్మ తమ్ముండు తోగ్గి
వ నెడో కాచి కలార్చిఁ బట్టికొని తత్ప్రాంతమ్మునం దెరు లే
మిని “దిక్కెవ్వరు? నీ” కటం చడిగి బల్మిన్ రేయిఁ గొట్టెన్ జుమీఁ
యనయున్ దుర్మదుఁజూచి నైఁచుటయు న్యాయం బొనఁ మల్లేశ్వరా॥

మ. ప్రితి విద్యార్థిని వెక్కిరించుట మొదల్ పాఠ్యవృత్తమ్ము లి
ప్పతితుల్ కుంక లొనర్పఁ బూని రది నన్ వాదించు వంచెంచి దు

ర్మతు లీ తుంటరు లిక్కతమ్మనన భస్మం బొదు రం చేదలం
చితి ముమ్మాటికి నట్టలే జరిగెఁజూ శ్రీకంఠ మల్లేశ్వరా॥ 479

మ. చట్టుంబట్టుల నుండు గ్రామముల “సీ కలశన్నలన్ గట్టిగాఁ
గొట్టంగావలె” నంచుఁ గొందఱును, “సీ కుంకన్నలన్ జెప్పుతోఁ
గొట్టంగావలె” నంచుఁ గొందఱును సంకోచమ్ములన్ వీడి బల్
పట్టుంబట్టి చివాట్లువైచిరి మొగాల్ వాడంగ మల్లేశ్వరా॥ 480

మ. ఇటుపై శాస్త్రులఁ గాని శిష్యులనుగానీ మీరు మీవాండ్రు ము
న్నటి పోల్కిన్ జెనకంగఁబోవునెడ మీ ప్రార్థనకర్మంబు రా
లట ముమ్మాటికిఁ దప్పదన్న పలుకుల్ కుంకల్ చెవుల్ సూడ న
క్కట? యాలించియు దుర్విదగ్ధపుగతుల్ గైకొండ్రు మల్లేశ్వరా॥ 481

మ. జరిగెన్ గుంకలయింటనేఁ దొకమహాశ్రాద్ధంబు, నన్నయ్యెడన్
బొరి దూషించుటయే యధిశ్రవణమై పొల్పారుటల్ వింటిఁ దుం
టరు లీ కుంకలయెల్ల శ్రాద్ధము లిటుల్ నా దూషణం బొప్పుఁగా
జరుగుంగావుత నీ యనుగ్రహమునన్ సర్వేశ మల్లేశ్వరా॥ 482

శా. ఏ విద్యార్థినిఁ గొట్టెనో యతనియూ రీ కుంక తా నేగె నో
దేవా ? యుంఁటఁ జెప్పు చేతఁ గొని “చీ ? దిక్కేడి ? నిన్నిప్పు నేఁ
జావఁగొట్టినఁ జెప్పు” మం చడిగె మచ్చాత్రాగ్రజమ్ముండు; చా
ర్జి వెల్లె న్మనుదేవె నీ వెఱుంగవే ? సిగ్గేది మల్లేశ్వరా॥ 483

మ. మగసిన్ గొట్టియు నాత్మమోసమునకున్ మల్లాడి ఫిర్యాదొన
ర్చుగ యాశీన్ బురుడించుచున్న మన యీ కుంకన్న దుర్వృత్తికిన్
దగవర్లున్ దగ మోసపోదురు ? కదా ? తథ్యేతరాలాపులన్
మొగమున్ మోడవయే నీ నిన్నెవఁడు నమ్మున్ దేవా మల్లేశ్వరా॥ 484

శా. దుర్జ్వాతత్వము కల్మి మా బలనకున్ “ఘా! ఘా!” లకున్, జోలి లే
దొర్జిత్యమ్మును లేద తెల్వియును చా నామాత్రమే. యట్టిచో
దొర్జన్యంబె సహాయమై దొనఁగొగిన్ చాఁ జేసి చాక్షీ నిదెన్
నిర్జీవం బగుఁ గాక వీనిపసి వీనిన్ మింగి మల్లేశ్వరా॥ 485

శా. మోకాల్ నొప్పి కలార్దులన్ బెనిచి యేమోపానమున్ జేసివన్
 ప్రికన్ బోయెడినంట ? కుంకన యిటుల్ పేరిలన్ మొదల్ పెట్టె నీ
 శోకం బేరొ ? కలార్దులన్ గనిన మా శుంఠన్నకున్ వీని దు
 ష్పాకం బింతగఁ బండఁ దాటియు నుపేక్ష్యం బొనె మల్లేశ్వరా॥ 486

మ. ప్రకటింపంబడెఁ గుంకఁదనరుకుల్ పంచాయితీ కోర్టులో
 వికలుండై మొక మించి చేసికొని నిర్విణ్ణుండునై యెల్లయఁ
 మొకమందే "తుఘాఘాతుఘా" ల్లరియ మా ముగ్ధుండు జీవించె తీ
 వకళన్ దానియు వీనిపుట్టువు కడున్ వర్ణంబు మల్లేశ్వరా॥ 487

మ. తగులంబెట్టినఁ దాతిపెట్టిన మొగాల్ దగ్ధముగావించినన్
 బొగచూరించినఁ గాటిరొనిడిన, "చీ ? పో ? నీవ ? యన్నుకా ఘనుల్
 దెగఁగొండించిన బుద్ధివాని బజలన్ దేవేశ ? యే రీతిగాఁ
 బొగ లేదింతువా ? నీకుఁ ఆప్యవలనే ? భూతేశ ? మల్లేశ్వరా॥ 488

మ. ఒకకొన్నా శ్లిది గ్రామదోష మని నే సూహించితిం గాని యీ
 వెకలుల్ "దుర్బగు" లం చెటింగి పిదపన్ వీనమునుం గ్రామ మా
 త్మకుఁ దప్పబ్బు నటుల్ చరింపమి నికన్ దద్దోష మం చిందు వ్రా
 యక నీ దోష ముంచుఁ బేర్కొనెదఁ దత్త్వంబింత మల్లేశ్వరా॥ 489

శా. ఐదయ్యెన్ శతకమ్ము లట్టుడికినట్లై యెప్పు డింకెప్పు డీ
 మా దర్శింపులు రూపుమాయు"టని గ్రామంబాగ్రహోదగ్రమై
 నీ దిక్కున్ గనుచున్న దేరతిమొకో ? నీ పూరకున్నావు మ
 ర్యాదాహీనుల రూపుమాపుట యరార్యం బొనె ? మల్లేశ్వరా॥ 490

మ. అవమానంబులు లెక్కనేయ రని నీ యాంతర్యమే పూర్తిగాఁ
 జవి చూచెంగద ? యెంద తెన్ని గతులన్ "జాచాలు చీ చీలు, మున్
 దవులన్ జేసిరి "దున్నపై చినుకులై" తత్సర్వముం బోయె ని
 క్క ఏకి స్నికుసు దిక్కుఁగవలయు లోకభ్యాతి మల్లేశ్వరా॥ 491

మ. ఇబుకల్ కాచిది యమ్ముకో లనఁ గడుకా హేయాతిహేయమ్ము మా
 రబకుల్ దీనికి నగ్గమై రిది మహారణ్యమ్మునం గాద సం

కట మీ దుష్కృతి గామమధ్యముననే కల్పించినాగ్లోతు రె
న్నటికిం బూడ్చెదో ? యీ చరిత్రవిదు లానందింప మల్లేశ్వరా॥ 492

మ. మును పగ్గాదిజు యాగముం తెరిచి రమూర్థాగ్రిణుల్ పాఠశా
లను శర్దించుటలోసుగాఁగలుగు నైర్ల్యజ్ఞప్రియు క్తమ్ములౌ
ఘనకార్యమ్ములు మా యనామతరువుల్ గావించి రే తల్పలం
బును వీండ్రినోగుడిపింతువో ? గడువవో ! మోమోడి మల్లేశ్వరా॥

శా. మోమోడన్ బని యేమి నా కనెదో ? మా మూర్థాగ్రిణుల్ నీదు స
ద్ధామంబందున నర్చకాధమునకున్ దాస్యమ్ము గావించుటన్
ద్రోమం బించుక నీకుఁ గల్గె నని యుత్పేక్షించితిన్, ద్వ్యత్కదా
స్త్రోమంబుం బరియింప నిట్టి సౌబగుల్ చూపట్టు మల్లేశ్వరా॥ 494

శా. విద్యాన్యకృత్తి, తద్దధిక్రూతియు మా వీటిండికుంకల్ సతం
బుద్యోగమ్ముగఁ గొంటుటన్ ఫలము మూలోన్మూలనంబొటయే
“సద్యంబో? యది వేతాకప్తా” యనినన్ శక్యంబె చెప్పంగ నా
పద్యుక్తిన్ ఘటియించి తీరు నెవుదో పాపంబు మల్లేశ్వరా॥ 495

మ. విధవల్ లే రని కాదు గాని మఱి మా వీటిండి కుంకమ్ములన్
బ్రీథమోదాహృతికై చతుర్థుఁడు జనింపం బోలు నేతాదృశం
బధమిత్వ మ్మిక నొక్కచో నరయఁబో మక్కుంక విద్యాధులన్
వృథగాఁ దిట్టెడి వాని పొం గణపవే ? విశ్వేశ మల్లేశ్వరా॥ 496

శా. కుంకల్ రెంకయు నీదు నగ్రిముననే కూర్చుండి జూదంబు ని
శ్శంక ప్రక్రియ నాడుచుండుటకు నే స్వాంతమ్ము లజ్జింపదే
యింకన్ దైవమ వెట్టు లయ్యెదవు నీ విప్పాపులన్ నైఁదుచో
నింకింపంగదవయ్య ? శీఘ్రముగ దుష్కృత్యంబు మల్లేశ్వరా॥ 497

శా. జూదం బాడుట కూటసాక్ష్యములు సత్సారిద్విషద్భావ ము
ర్యాదాభావకృతిఘ్నతాగరిమ ముఖ్యమ్ముల్ గదా ? ఏండ్రీ స
ర్వాదాయమ్మును జన్మకర్మములు నీ వర్జించి చర్పించుచో
బూదెన్ జేయుట కేమి శంక యిక శంభూ? దేవ? మల్లేశ్వరా॥ 498

శా. గాగ్రమస్తుల్ సరిహద్దునూళ్ళపృజున్ గట్టుక్కుతో లేచున
 స్లేమేమో చెడుకర్ణముల్ సలిపి యా యీ భీతి జీవచ్ఛవ
 పాగ్రముఖ్యంబు పహించి యిప్పు దెచున వా విప్పుటల్ లేచు,వో?
 మోముల్ పూర్తిగ మాడె గుంకల యభిముల్ పందె మల్లేశ్వరా॥

మ. ఇద స స్లే మనఃకర్ణముగయితతో నీ నన్నుదూషించుచున్
 వెకలుల్ గుంకలలోఁ దృతీయుఁడు రుషావేశముమై గన్నుగా
 నక పొంగున్ గడు బోరఁగిల్లఁబడెనున్, నా శిష్యుడై నన్నుఁ దా
 నెకనక్కె మ్రొటు లాడఁగొంకఁదొ కదాఁయీ శుంత మల్లేశ్వరా॥ 500

మ. గురునిం దూఱుట తండ్రిగొన్న నవలాకూటంబు గైకొంట,త
 స్కరతాముష్కరతాకృతిఘ్నతలలోఁ జాతుర్యముం గొంట,సు
 స్థిర మశ్వత్థము తుమ్మచెట్టురణిన్ చేపించుటల్ లోసుగా
 దురితముల్ పొనరించు దుర్బగులు వధ్యల్ గారెఁమల్లేశ్వరా॥ 501

మ. గురునిం దూఱుట లోసుగా దొంగు లిక్కుళల్ నిరాతంకము
 స్కరతన్ జేసి యొనర్చి రియ్యవి భవిష్యద్దుర్గతిన్ సర్వతః
 పరిభాషమ్మనఁ దెల్పినన్ గనక మా భగ్నాయతుల్ శిష్యు లేఁ
 గురు నన్నున్ గురు వెక్కిరించెదరు గన్గోపయ్యః మల్లేశ్వరా॥ 502

మ. నను దూషించుచుఁ జెప్పపద్యముననే నాశంబు మచ్చిష్యు నె
 త్తిని నిర్దేష్ “గులనాశన” ధ్వనియు నర్థిన్ దానఁ దోతెందె నా
 శనరాలం బది దగ్గఱంబడుటయే సత్యంబు గా వచ్చు నూ
 ర్యనిపైఁ జల్లిన ధూళి కన్నులఁ బడెన్ రోషించి మల్లేశ్వరా॥ 503

(పరోధివా రామనాశనాదిమహామన్వకము)

మ. మొదలంటన్ బరిభూతిసాగరమునన్ ముమ్మాటికిన్ మున్ని మా
 వదలుంటోతులు సిగ్గు లేమి మరలన్ వా విప్పుచున్నారు దు
 ర్మదు లీ తుంట లీ పరాభవములన్ మన్నింప రొక్కొక్కనిన్
 దుదముట్టింప గదయ్యఃశ్రద్ధమెయి నుద్యోగించి మల్లేశ్వరా॥ 504

మ. పరమాసూయను మ'గ్ని మా జమలు దుష్ప్రారంభులై దేశికున్
బరిహాసం బొనరింపఁ బూనియు నధఃపాతిత్యమున్ గాంచి పొం
గఱకే నిల్చి నేమి సత్త మదిలో హత్తింపఁ దెవ్వఁడు స
త్వర మీ వాపము రూపుమాపి జగమున్ బాలింపు మల్లేశ్వరా॥ 506

మ. అడఁగెక బాచకు వాయు కుంకల మొగా లత్యంతమున్ మాడె దా
మడిసెన్ తెంకయహమ్ము.నల్లకల గొప్ప మూగ్రహోదగ్గమై
తడుపన్ జొచ్చెను గోమయోదకముతోఁ దధాటికిన్ బోగి మ్రా
న్పడుటన్ గుక్కినపేలచందమున నున్నారిపు మల్లేశ్వరా॥ 507

మ. లవమున్ జోక్యము లేనివానివలె వాలాయమ్ము గస్పటి దూ
రవులన్ గుంకల నాడునాటికిని దౌర్బల్యమ్మునన్ ముంచి మా
నవతాదూకులఁ జేసి చంపితివి ప్రాణం బున్న నే మయ్యెడిన్
శవముల్ మే లనిపించు నీ చెయిచి రాశ్చర్యంబు మల్లేశ్వరా॥ 508

శా. సర్విస్వమ్ము హరించి తెంకకు మనశ్శల్యమ్ము సందించి తం
తరైవరమ్మును గూడుగుడ్డలయెడక దారిద్ర్యముం గొప్ప మా
గర్వగ్రింధులఁ గుంకలన్ జదిపి తక్కుంకొప్పునిం బాచున్
గీర్మాణ మ్మడఁగించి కూర్చితి నినుం గీర్తింతు మల్లేశ్వరా॥ 509

శా. దేవస్థానపు రూపు సన్నమదిలోఁ దీ పఠతగా రేదు గా
నీ విజ్ఞుల్ పరికించి చూచినయెడ నిర్ణాయకుల్ ప్రాజ్ఞులై
భావం బెక్కెడ రెండ తెన్ని గతులన్ భగ్నిష్టాత్ములై యర్చకుల్
దేవద్రోహ మొనర్చు చుండిరా ? వినిరేళింపు మల్లేశ్వరా॥ 510

మ. "తరవాణీ ? తరవాణీ" యంచు గురునిం దా బక్కునన్ సవ్విత
త్పరిహాసందౌ మతొందౌ హేతువుగ దుర్వారణ్యరావిష్టుడై
పరిశీలంపక కుంకలం దొక్కఁడు తర్వాణిం దెగం ద్రావుబన్
జరిమావస్తకు వచ్చె సయ్యది మహాశ్చర్యంబు మల్లేశ్వరా॥ 511

శా. బుద్ధిన్ జెప్పితి వింక దుర్మరణమున్ బొందింప కీ వింశతా
నిష్కణమున నుండి పోవునెడ నిన్నే కాక నన్ గూడ యా

పద్దేశమ్ము సుతించుఁ గర్మ మది దుర్వారం బబుచన్న నా
పద్దేశంబపు కాకపోదు విది దుష్ప్రభ్యాతి మల్లేశ్వరా॥ 511

మ. అఖిల గ్రామముగూడఁ గుంక లతిదుర్వ్యాపారులై యుంబుచే
సుఖ మివ్వఁడగ్గికుఁ గల్లు బొప్పదు పరాసుత్వమై వాంఛించు నో
మఖవిభవంసక ! యట్లు లయ్యు “సుఖ మిమ్మా” యంటి “సర్వేజనా
స్సుఖినస్సం” తను మాట కర్థమును సంశోధింపు మల్లేశ్వరా॥ 512

శా. కొట్టం గూడదు దేనినే నొకతఱిన్ గొట్టన్ బ్రసక్తించినన్
గొట్టన్ రామ దరంబుమీఁద నని పొజ్జిల్ వల్కుమర్ సర్వథా
చెట్టల్ వీడగ్గిని నే నెఱింగియు నినున్ జేసాచి యాచించెద
న్నట్టేటన్ బడి ముస్లు కుంక కనుదానం బిమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 513

మ. మును పపోతనరేంఘ్ర దౌష్ట్యమున భీముం డాగ్రహోదగ్రుండై
తన యశ్వమ్మును సీతఁ జేసి యొక పద్యంబల్లి జాఁదిట్టి పో
తనయర్థాంగి ననుగ్రహించి మరలన్ దాఁ దిగిప్పె శాపంబు పో
తన జీవించె యశోభనంబు కవికిం దా నిల్చె మల్లేశ్వరా॥ 514

మ. ఒకచో దుష్టుల దౌష్ట్య హేతువునఁ గోపోదిట్టులై సత్కవుల్
స్వకవిత్వ మ్మలవాండ్ర నష్టికొఱకై సాఁగించియున్ దత్ఫలం
బు కడుం దాపగుపట్టునన్ సదయులై ప్రోవంగ నుండించుటే
సుకపీశత్వపు గుర్తగున్ మదిని సంశోధింపు మల్లేశ్వరా॥ 515

మ. నను నిందించునుగాక నా యెడలఁ బూర్ణద్వేషముం బూనుఁగా
కనయంబుల్ శత మాచరించి నను హేయాలాపముల్ గూయుఁగా
కనుమోదించితి నంటి దప్పలకు నే నన్నింటికిన్ పీని దు
ర్జనతం జూడక మృత్యువున్ దొలఁచి సంరక్షింపు మల్లేశ్వరా॥ 516

మ. మొదలే లే వనుకొన్ననీదు కళ యిమ్ముగ్నాత్ములన్ గట్టిగా
బెదరించెన్ బయి కేగనీకు మీఁక నా విజ్ఞప్తి మన్నించి యీ
పదరుంబోతు ననుగ్రహించి యెటులో పాఠముఁ గాపాడు మం
త్యదళన్ దిగిప్పుము నీకు నాకును యశం బార్జింపు మల్లేశ్వరా॥ 517

శా. తతోద్దయః దౌనర్యే ము న్నైఋగవే? "తర్వాణి పద్దెమ్ములన్
వత్సా? తస్మృఖపద్యమం దొదవె దుద్వానంబు. తద్దోష మా
పత్సంప్రాప్తికి మూల మం చనెదో? యావద్దోషముల్ వాపి నీ
యత్సంగమ్మున వీని నుంచెదొని యాయు స్సిమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 518

మ. ఎచట స్పన్ను నుతించువారె జగతిన్ "హీహీ"లు నన్ గూయు దు
ర్వచనుల్ గానఁగరారు, వీంద్ర) నెటులో రక్షించి నన్ వీండ్లు త
ద్రీచనార్థం బుపయోగ మౌచు. రది తద్దన్ నన్నుఁ జేరేది ప
ద్యవయంబున్ భవదంకితంబుగను జేయంజేయు మల్లేశ్వరా॥ 519

శా. మీసాల్ దువ్వి కలాధులన్ జెనకుచున్ మృత్యుర్థమెంతేనియున్
జేనెన్ వీడు ప్రయత్న మయ్యది వెనన్ సిద్ధించు కాలమ్ముతా
నానన్నంబును నయ్యె నట్టితటి ని న్నర్థించితి॥ వీనికై
దోసం బున్నను నైచి మన్నితివి సంతోషంబు మల్లేశ్వరా॥ 520

శా. ఏ నీచుం డటు మిట్టిమిట్టిపడెనో యీ నాయెడన్ వాడిదే
పో నుండెన్ మఱి యొక్క యూరి కిచటన్ బో నానకున్ గాకొగి॥
"గానన్ లేక దురాయకుల్ చెడుట కిక్కష్టాత్ముడే సాక్షి యం
చీ నిశ్చీకు జనుల్ హసించు రిక "హీ హీ"యంచు మల్లేశ్వరా.

శా. ఏ భూమిన్ గొని నెట్టవంటకలహం వీ దేబె కల్పించె నో
యా భూమిన్ గతిమాలి మొన్ననె సుమీ? యమ్మెన్ బుజార్థమ్ముగా
నీ భాగ్యమ్మున కెందుకో గద యబుల్ హేయమ్ములన్ గూయుటల్
లాభం బిట్టిది యుండ నెట్టులు సుశీలం బబ్బు మల్లేశ్వరా॥ 522

మ. ఘటియంచెన్ స్థలభాండశుద్ధి తుదకున్ గ్రామానకున్ దూరమై
యెటకో పొట్టను జేతఁ బట్టికొని పోయె॥ గుంక, లెంకన్ననం
కటపా టన్న? నవర్ణనీయ మఖిలాంగ కైరమే యయ్యె న
క్కుటిలు॥ బాచకునిక నొంపవలయు॥ గ్రూరాత్ము మల్లేశ్వరా॥

శా. వీనిన్ దుశ్చరితుల్ దురుద్యము బలుల్ వీనంబు శిక్షింప వీ
హీనాలాపుని నోటికన్న మఱి యెన్నేరెట్లు విబ్బంకిం

స్నానఁ బే బహుమానపాత్ర మిది తథ్యం బంచు నీ బుద్ధికిన్
గానిన్ వచ్చియు నెఁడుకో గద? యుపేక్షబుద్ధి మల్లేశ్వరా॥ 524

మ. త్రియం బేర్పడె గ్రామమం దభుము నుద్దీపింప నందియ్యరన్
వెతలం గుడ్డితి గ్రామపాచకునకున్ వీసంబునుం గూడఁ బా
చితమున్ జేయవు వీని దుర్నయము నీ చిత్తానకున్ రాదొ; యి
ప్పతత్త్వ గూర్చి యుపేక్ష నేయుట మహాపాపంబు మల్లేశ్వరా॥

మ. చదువున్ వీఁడు “పురాణ”మం చవల లజ్జాహీనతన్ జేసి యే
బెదరున్ లేక “తడర్థ” మఁచు నొడువున్ విద్వాంసు లా వీధిఁదో
వుదురేనిన్ మఱి కొంత బిట్టబిగియున్బో? “మీ యెవల్ భీతి నా
యెడ లేక మ్మును లే” ఁటంచుఁ దెలుపన్ హీనుండు మల్లేశ్వరా॥ 525

శా. ఈ చండాలుని కంఠమాధురియు నీ హీనాత్ము వాగ్దాటి, యీ
నీచాలావుని యర్థవైఖరియు నీ వేనాఁడు నాలింపలే
దో చంద్రాభరణా? యొకింత విసుచో నుల్లమ్ములో మండి నీ
వే చెప్పం గొని చావఁ గొట్టెద వటంచే నెంతు మల్లేశ్వరా॥ 526

మ. “ఇది నా దస్కను రాఁ బ నే మటులు నీవే కొట్టఁగా వాదె యీ
ఁదరుంబోతు” నటందువేమొ, యురకే వాక్రుచ్చితిన్ గాని చె
ప్పెదలోఁ గాంకెడివీనిపైకిఁజన, నీ హీనాత్ము డాత్మీయదు
ర్మదమున్ జేసియె స్వల్పరాలమున భస్మం బొను మల్లేశ్వరా॥ 528

మ. ఇపు డీ గాడిఁకొత్తు బ్రాహ్మణుని. సొ మ్రేమంచు బెల్లమ్ముగా
నెప మేదో సృజియించి మెక్కెడినొకో? నీ లెంక మా కుంకయున్
గపటుల్ బానటగాఁగ, నిట్టిపనికిన్ గష్టమ్ము నీ చిత్త మం
దెపుడుం చోఁవదెఁనిక్కముం దెలుపు మో యీశాని మల్లేశ్వరా॥ 529

శా. ఈ సొ మ్మంటఁత్వదర్శమై వ్యయము నా యీ తుఁటరల్ నేను రం
టి సౌజన్య మెఱింగితేయకట? నీ విద్దానిచే నెంత సం
తోసం బఁదెదొ వాం దెల్పెఁగుదురు నీతో నాకు వా దేల? యీ
కాసున్ జేయని పాచకాధము నెటో గాఁతింపు మల్లేశ్వరా॥ 530

మ. భూమిస్వామిద్విజుండు, గొల్లరయి, తమ్ముగ్గున్ దురలోచనా
కాముంగా నొనరించె గాడ్డవొడుకుల్ గాఁజేసినా ర్భూమి.నీ
నేమంబు మది నెంచి యే యగు నొకో? నేనాసు? కైంకర్య మో
స్వామీ? నీ కెటువంటి దత్తినది? యాస్వాదించు మల్లేశ్వరా॥ 531

మ. ముగురున్ గూడి యొనర్చు దుష్కృతుల నామూలమ్ము నీ చిత్త మె
క్కంగ నేఁ జెప్పితి నందు నిచ్చర నొగిన్ గారించి తప్పాచకున్
బొగ రేదింపవు. వీడు దీనుఁ డనియా? ము న్నట్టిఁడే యయ్యుడు
ర్భగుఁ డిం కీవుఁడు దుండఁ బోఁ డనుచు సంభాషించు మల్లేశ్వరా॥ 532

మ. కల రెందున్ మొగ మెల్లఁ బ్రేతకళగాఁ గన్నట్టు దుష్పాచకుల్
ఖలు లామాత్రముచేతఁ గారు మన యీ కళ్ళన్నగాఁ డన్ననో?
పలుగుంఁగడిదకొడ్కు, వీని ననుకంపన్ జూడఁగారాదు చి
క్కులపాలున్ బొనరించి కర్మఫలమున్ గుడ్పించు మల్లేశ్వరా॥ 533

మ. నలుగన్ దన్నెద మంద్రు శిష్యు లచట న్నాయాజ్ఞ లేకుండె నీ
యలఁతి న్నివు నుపేక్షచేసెదవు. దుర్వాహరుడై వీఁడు దు
ర్మలినంపున్ మరణంబు వాతఁ బడు నమ్మాడ్కిన్ దెగఁ బ్రేమఁ ద
త్పల మైనన్ గుడిపించు శీఘ్రముగ విద్వద్వంద్య మల్లేశ్వరా॥ 534

శా. మీసాల్ దువ్విస దున్నపోతు కొడుకున్ “మీఁదెట్టు క్రిందెట్టుగాఁ”
జేసెన్ గ్రామము వెల్వరించె మఱి తజ్జ్యేష్ఠున్, మఱిన్ రెంకనో
పైసాకున్ గతి లేక యేడ్చుగతిగా బాధించె నేహేతువో?
దోసంపున్ గనిఁ బాచకున్ మిగిలిచెన్ దుర్వృత్తి మల్లేశ్వరా॥ 535

శా. ఇంకఁ నిండవో వీని దుర్జయము లీ యేవంపుఁ బెన్లుట్టుకుఁ
బంకంబే యభివృద్ధి కారకమో? యిప్పాపుండు శ్వానంబు, నీ
రెంకన్ గుంకను బై ని జూచికొని యెట్లే బ్రేలుటన్ వీంద్రినే
యింకింపన్ దొరకొంటివో? తెలుపు మో యీశాన మల్లేశ్వరా॥ 536

శా. లేశం బేనియుఁ బాపభీతి మదిలో లే దీ దురాచారు సం
దీ శుంఠన్ మడియింపఁగా వృధగ నీ కే లయ్య? సందేహమో

యీశా? మూగురలోన నిర్వర నెటో యింకించి తీ దుర్వచః
కోకు న్నాశ మొనర్చి పేర్కొనుము లోకల్ మెచ్చ మల్లేశ్వరా 537

శా. ఈ లంఘీకొడు కెంత దుర్బగుడో నీవే చూడుమా భూమి తా
నేలా స్వీకృతి చేసె? గొల్లఁ డెసఁ దా యీ బ్రాహ్మణార్థము తా
నీలుంటాకున కమ్మివేయుటకుఁ దా నెవ్వఁడు కైకొంటుకున్
గాలుష్యం బిది చాలదే? ఖలు నడంగన్ జేయ మల్లేశ్వరా॥ 538

మ. అపవిత్రున్ రిపుఁ బాపుమాపుటకు నీ వాలోచనల్ నేనె దీ
శ్వపచాకారుని మోర చూచునెడఁ బాపం బబ్బునో లేదో నీ
వ పరీక్షించి వచింపు మిట్టి ఖలు నేలా నీవుపేక్షించె దీ
కృపణున్ శిక్షకుఁ బాత్రుఁ జేసి వెసఁ గీర్తిం గొమ్ము మల్లేశ్వరా॥

శా. కుంకల్ పూర్తిగ మాడిపోయిరి యవాకుల్ పేరీలి పేరీలించి వీ
లెంకో? సర్వవిధములం జెడి సురాశింపంబడెన్ బాచకుం
డింకన్ రూపబలేద వీని కొక లెక్కే? యూరి చీవాటు లీ
టంకుంగాడిద తెట్టికాస్తియు నపర్యాప్తంబ మల్లేశ్వరా॥ 540

శా. ఎంతో కాలము పట్టునంచు మదిలో నే నెంచితిం గాని య
త్యంతక్షీప్రగతిన్ నశించిరి రిపుల్ ధర్మేతరారంభులై
వాంతుల్ చేపిన పాచకాపశకు దుర్వర్తైన కన్నోడరా
ప్రాంతిన్ దూర మొనర్చవేని నిను నేఁ గైకొను మల్లేశ్వరా॥ 541

మ. ఛర “నత్యుత్కట పుణ్యపాపములకున్ దత్తకృతావాప్తి చే
కుఱు నీ లోకమునంద” యన్న సుడి మా కుంకమృలందే కడుం
జరితార్థ మ్మటు మిట్టిమిట్టిపడి నిచ్చల్ కూటిసన్ గుడ్డకు
గటవైపోయిరి శీఘ్రకాలముననే కన్గొమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 542

శా. ఏ గుర్కుంకలుగూడఁ “జెట్టుకొకఁ”డై రిల్వడై నొక్కండు చూ
రోగుం డొక్కరుఁ డయ్యె వీఁడు మిగులన్ గ్రూరుండు కుంకల్ మ తీ
లాగే నేఁడు స్వయంకృతాఘముల వాలాయమ్మ దీలైరి, తా
మాగం డింతకుఁ బాచకుం డఘములన్ మగ్గిండు మల్లేశ్వరా॥ 543

మ. తల కొక్కురుగఁ గుంక లేగుకతనన్ దారిద్ర్య మీ యూరికిన్
దొలఁగెన్ బాచకగార్దభం బొకరుఁ డిందున్ బాతుకున్నాఁడు క
శ్మల మివ్వాని మొగంబు చూడఁ జన దీ చండాలునింగూడ న
వ్వలికి న్నెట్టితి వేని గ్రామమున కొ భద్రంబు మల్లేశ్వరా 544

శా. పిక్కల్ నాలుగు గాడ్డకొడ్కున కెవో పితార్జితం బబ్బె నా
రొక్కం బుంట మఱిత హెచ్చి ముదిరెన్ రోగంబు నానాటి కీ
కుక్కున్ బెల్లుసి కొల్పినట్టి ఖయిలన్ గూపెట్టఁగాఁ జేసి తే
లొక్కో? యీ జననిందితున్ విడిచి తోహో? దేవ మల్లేశ్వరా 545

శా. నీ తాత్పర్యము “ప్రేరకత్వమే కడు న్నింద్యంబు రాఁబట్టి యా
చేతన్ జేసిన కుంకలెంకల నొగిన్ జీవచ్ఛవత్వంపుఁ బె
న్గోతం బూడ్చితిఁ జాలు” నంచుఁ గలదో? కూరాత్ముఁడీ నీచునీ
వీ తుచ్చున్ మథియింపఁగావలెఁ జూమి? యెట్టేని మల్లేశ్వరా॥

శా. కుంకల్ నాశన మౌటకున్ సకలలోకుల్ గూడ మోదంబుతోఁ 546
జంకల్ తట్టుచునుండి రీ జడుఁడు దుస్సంచారియై లేకమే
నింకంబాటమి కెల్లరున్ గనలి నిన్నేమందురో నీ మనః
పంకేజమ్మునఁ జూచుకొన్నయెడ విస్పష్టంబ మల్లేశ్వరా॥ 547

శా. ఏ దే నొండు గుణంబు చూపిన సరే యీతుచ్చునం దట్టులే
కా దే నిఁ మసిచేసినన్ సరియె యీ కష్టాత్ము దుర్యత్తికిన్
బా దైయుండియుఁ దత్ఫలం బనుభవింపంబోక యీ దేబె నిః
భేదుం దొనెడలేఁడు దేవుడనరే? కీ లెంచు మల్లేశ్వరా॥ 548

శా. తప్పల్ లోకమునం దనేకము లసత్యంబున్ గృతఘ్నత్వమున్
గొప్పన్ గొంచెముఁ జూడ కూరక యెవాకుల్ ప్రేలుటల్ లోనుగాఁ
దప్పల్ మిక్కిలి పెద్దవీ జడున కే తద్దోషమే విస్తృతం
బిప్పాపున్ క్షమియించి తేమి కతమో యీశాన? మల్లేశ్వరా॥ 549

మ. ఎప్పుడు నోట్ల నమంగళంపునుడులే యీ దేబెకున్ వచ్చు నే
నిపుణత్వంబును లేక యుండియుఁ గడు నిక్కున్ దెగన్నీలు నీ

శ్వపచుం డాడెడి మాటలందుఁ గల దౌర్భాగ్యంబు నేనీ గత
తృపుఁ గుడ్పింపుము దాన వీ డుడిగెడిన్ దార్జ్యంబు మల్లేశ్వరా॥ 550

శా. నా కాశ్చర్య మెలర్చు 'నే' ననినచో నమ్రాతినముండుగా
భీకంపమ్మున మూలం దొదుగు నీ పెండేల దేవయ్య నెఁ
డీ కుంకమ్మల పేరిరణమ్మున ననున్ హేయాతిహేయమ్మురా
వాకుల్ దోకెడి పీని మాపని కవిత్వం జేల ? మల్లేశ్వరా॥ 551

మ. కవనం బన్న దురాత్మునిం గెడప యోగ్యగ్రామణిన్ బెంపఁగాఁ
బవి పీయూషము పై చెలంగు నెడలన్ భాషావిదగ్రేసర
స్త్రీప పాత్రం బగు నెట్లా కష్టపడి పార్సల్ విశ్రామంబుల్ పొరిన్
దపులన్ గూర్చిన యంతమాత్రన కవిత్వం బొనె మల్లేశ్వరా॥ 552

మ. కడ కీ యూ రొనరించు పుణ్యమునఁ గుంకల్ పంచబంగాళమై
యెడఁగాఁ బోయిరి భూము లమ్మియొని యిందే యుండెఁబో? లెంక తా
నడుగంటన్ దెగమాడి వాచకుఁడు సాహాయ్యమ్మిటుల్ వోయి పేర్
లడు చాలించెను బ్రస్తుతం బొదిగి జాల్మం డయ్యు మల్లేశ్వరా॥ 553

శా. ఈ మాత్రమ్మున "వీఁడు యోగ్యుఁ" డని నీ వేలా గుపేక్షించి త
య్యో? మూఁగుండు దురాశయుండు దురితాయుష్కుండు దుశ్చేష్టుఁడీ
భూమాస్యం డతిసీచుఁ డిచ్చెనఁటి కేదో శిక్ష గావించి మ
త్సామర్థ్యమ్మునకున్ ఘటింపుము జగత్ప్రఖ్యాతి మల్లేశ్వరా॥ 554

మ. "ఎనఁ డివ్వా?" డల వేంకటేశ్వరకవిన్ హీనోత్తులన్ గూయుదు
ర్భవుఁడీ దుర్దశకేమి కారణము ? దూరం బారయన్ లేక య
క్కవిపై కేగుట గేలిసల్పుట యిటుల్ ఖండించి యాబాలమున్
గవితాగోష్ఠలయందుఁ జెప్పికొనఁగాఁ గావింపు మల్లేశ్వరా॥ 555

మ. దొనఁ గివ్వాని దుపేక్ష్య మెట్టులగు ? నీ దుర్మార్గుఁ డావంతయున్
గసుగందండు సహాయులో చెడిరి దౌర్గత్యమ్ముపాలై చెడుం
గసరుల్ దిట్లును నూరిజేఁ దినియె నీ కంకోష్ఠ మీ తిట్లు లి
క్కసపున్ మేనెడి కాలుదున్నకొక లెక్కా? తెల్పు మల్లేశ్వరా 556

శా. వేదాంతమ్ముల నెంచిచూచిన రుడావిర్భూతి తప్పే నిజం
బీ దుర్జాతు దురాగతమ్మునెడ నాకే కాదు నీకేనియున్
రాదా? కోధము మిట్టిమిట్టిపడె నీ రాందేయుఁడా మిట్టిపా
టా చుర్పాషలు నూరకే చనుట యన్యాయంబు మల్లేశ్వరా॥ 557

మ. కవియన్నున్ ఋషియంశమే కద? ఋషుల్ కంఠోష్ఠులన్ మాపఁగా
స్వవివేకమ్మున కీడుగానిరుషతో సాంగత్యముల్ నేసిరం
చవలొకింతుము గ్రింధరాజములలో నస్మాదృశుల్ శోభమున్
దవులన్ దిప్పెటులయ్యెడిన్ గుజసులన్ నందింప మల్లేశ్వరా॥ 558

శా. స్వగ్రామ మ్మిది నాకు నిందుఁ జిరవాస్తవ్యున్ మహీయః కృపా
దగ్గరిన్నిన్ గుఱిచేసి యింతదసుకన్ దాత్పర్యపర్యాప్తిమై
నే గ్రింధమ్ము రచింపలే దనెడి యా యీ లోపమున్ దుర్గుణ
వ్యగ్గుల్ తీర్చిరి కుంక లెంక లిది నుత్పర్హంబ మల్లేశ్వరా॥ 559

శా. శాపార్థ మ్మిది పుట్టె దేవునకు నీషన్మాత్ర సరిబంధమే
యీ పద్యమ్ములయందటన్న నిజమే యీ పొత్తమే కాదు ము
న్నే పొత్తమ్మునఁగూడ దేవునకు నింతే గోఘృత ప్రాయమై
యాపాదించు నిదే పవిత్రతను గావ్యం బెల్ల మల్లేశ్వరా॥ 560

శా. సంకల్పించితి నీ నిమిత్తమున నీ సత్కావ్య ముల్లంతలోఁ
గుంక ల్లెంకయుఁ బాచకాపశదుఁడున్ గోపంబు హెచ్చించి బల్
పంకంపుంబను లాచరించి రట్లుపై వర్ధిల్లె భావత్కనా
మాంశం బూరకపోదు వృద్ధి కిరవై వ్యాపించు మల్లేశ్వరా॥ 561

శా. ఇందున్ జాలుల దుష్టచేష్టల నెదో క్లప్తీకృతిన్ జేసి నే
ఛందోబద్ధముగా నొనర్చితి ద్విషత్సాహాయ్యమే లేనిచో
వందే కా కిటు షట్పుతంబు వఱకున్ వ్యాపించునే పవ్యముల్
ఛందోభాషల కేమి శత్రుకృతమే సర్వంబు మల్లేశ్వరా॥ 562

మ. అగుదు న్నేను మహాశుభారకవిలావాసంగి నట్లయ్యు య
త్నుగతిఁ జెప్పెడుపల్ల నిక్కమ నుమీ ? నాతండ్రి ? వాక్రుచ్చెదన్

బగలున్ రేయియు నొక్కపాదమునకే పట్టున్ ద్విషద్దుష్కృతి
స్థగితం బియ్యది వీడు కేవలనిమిత్తం బిందు మల్లేశ్వరా॥ 563

మ. సుతునారోగ్యము సంస్కరించినది నీ శుద్ధాంత మీవో? మహా
పతితావాయ దురాచయమ్ము కతనన్ బాడైన గాగ్రముంబు సం
స్కృతమున్ జేసితి విందుమిందుగ నికన్ శేషంబు నిల్లేసు సం
స్కృతమున్ జేసితి వేని గ్రామమున కొ శ్రేయంబు మల్లేశ్వరా॥ 564

శా. ఈ కుంకమ్మలు గాగ్రమున్ విడిచి రిం కీ పై దురంతమ్ములొ
పోకల్ వీడుదు రంచు సంతసిలి రాపుల్ కుక్కయొక్కంట గొ
రీ కళ్యాణము పాడునే? యవటి చార్జీలందు దుష్కృతపున్
సాకి శ్రీ చెవలమ్మలే యెఱుఁగు మీ చందమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 565

మ. కవిరా జీ గతి వ్రాసె ధర్మపరుడొఁగా? సూర్యనారాయణ
ప్రవరుం డా గతి వ్రాసె పీండ్రమెడలన్ వారేల ద్వేషింతురో?
శివ? నీవే పరికించి యీ చెనఁటులన్ జేడ్పాటులన్ మంచి స
ర్వవిధాలన్ జ్యోతి గూర్చి మాపుటయె కర్ణంబయ్య? మల్లేశ్వరా॥ 566

మ. అపసాక్ష్యమ్మును లెంకయన్నకొఱకై న్యాయాధికార్యగ్రామం
దుపరిపాప్ర్య మొకింతయుఁ గనక యాయుఁకార్యమున్ జూడ కీ
విపరీతుల్ మన కుంక లిచ్చిరి గదా? విశ్వేశ? యీలాటి దు
ష్కృపటుల్ వర్తిలు చోట సజ్జనుల కస్వాస్థ్యంబు మల్లేశ్వరా 567

శా. ఎన్నో దుష్కృతులం బొనర్చి తుదకా యీ యూరికిన్ దూరమై
యన్నార్థం బొక గేస్తునింట శునకంబై యుండి యేవం విధా
పన్నత్యమ్మున మృగి పాడఱియు మా భ్రష్టుండు దుస్సాక్ష్య మం
చన్నన్ జంకఁడు వీనిపుట్టు వతివర్జ్యం బయ్య? మల్లేశ్వరా॥ 568

మ. అన్యతంబున్ వ్యభిచారమున్ మఱియు మద్యాసక్తి యీ మూటికిన్
మనుజుం డెంతయు దవ్వగాఁ జనవలెన్ మన్నించుచో నొక్కమా
అనుమానింపఁ డీకెన్ని మార్లయిన నీ యల్పాతుఁ డిట్లేసుమా?
జననింద్యం బపసాక్ష్యమున్ బలుకఁగా జంకండు మల్లేశ్వరా॥ 569

- మ. అన్యతంబాడెడి దేబెకన్న నన్యతం బాహంగ బ్రేకేచు దు
 ర్జనమూర్ధన్యనకన్న నిక్కమెదలోఁ జర్చించి శోధించినన్
 “నిను దూషించుట యుక్త”మంచుఁ దలఁతు “స్నేనెందుచే?”నన్న స
 ర్వనియంత్రుత్వము నీది యాయుఘము నిన్ బాధించు మల్లేశ్వరా॥ 570
- మ. సకలాచీశ్వరుఁ డైన కృష్ణునకు ఘోషం బెట్టులో యల్లె నీ
 కొకయాయూ రగుఁబాల్య మిచ్చటి యయోగ్యుల్ యోగ్యులు స్నీయకీ
 ర్తికి సత్కీర్తికిఁ గారకుల్. గనుక నిన్ దీవింప నుంకింతు రీ
 ప్రకృతాఘమ్మునడఁ బ్రజిల్ తెలిసియే పాలింపు మల్లేశ్వరా॥ 571
- శా. రాజుల్ రాష్ట్రకృతాఘభోక్తలు. భవద్రాజ్యంబు మా గ్రామ. మెం
 తే జాగ్రత్తగ లోకముల్ మనుచు నీ కీ యూ రెటుల్ భారి మా
 భ్రాజ్రాజ్యరోవతంసఃసరిగాఁ బాలింపు. లేకున్నచో
 నేఁ బెప్పన్ బని లేదు లోకులు నిను న్నిందింతు మల్లేశ్వరా॥ 572
- శా. ఏకర్మమ్ముననో యెఱుంగ నకటాఁయెన్నో పొలా లుండి సు
 శ్రీకంబుల్ పలుపంట లుండియును వాసిన్ బొల్పు గే స్తార్కఁదే
 నీ కానంబుఁ డీ భవన్నిలయమై యేపాట మా పాటియు
 దే కుగ్రామము దీనికన్న మెఱుంగే యిప్పట్ల మల్లేశ్వరా॥ 573
- శా. “ఈ నీచాత్ముల కారణంబుననె యూ రిట్లయ్యెఁ బొ” మ్మందువే
 నీ నర్కల్ జనియించి మొన్ననె కదాఁయెన్నో తరా లయ్యె నూ
 రీ నిశ్చేకతటన్ గడంగి, యెదియో హేత్వంతరు బుందెడిన్
 దాని స్తీవు దొలంచి పోవఁదగదే? తత్త్వజ్ఞ మల్లేశ్వరా॥ 574
- శా. గ్రామక్షేమముఁ గోరి సారెకు నినుం బ్రార్థించెదన్ దేవః త
 త్తేమం బెప్పుడు సిద్ధమా నపుడె మత్తేమంబు సంసిద్ధమా,
 స్వామీ! సుప్తుల శిక్షయున్ మఱియు శిష్టవ్రాతసంరక్షయున్
 సామాన్యమ్ముగ నీ ద్వయంబె జగతిన్ శాసించు మల్లేశ్వరా॥ 575
- మ. పదియున్నాలుగులోకముల్ మనుచు నీ పాగిగల్భ్య మీ యూరికిం
 గును రేర్పర్చంగఁ జాల దంచు మది నాకుం దోఁప దీ యూర దు

ర్మదుఃఖన్ మిక్కిలి లేరు వాండ్ర నెటులో మాయించియే యుంటి విం
కది నా కోరికి గాదు గామమునకున్ హా యిమ్ము మల్లేశ్వరా॥ 576

శా. చాతుర్వర్ణ్యముగూడ సంపదలతోఁ జక్కంగ వర్తిల్లి పృ
భ్యాతిప్రాపక మైన కార్యములయం దాసక్తి రెట్టించి దు
ర్నితిన్ దూరముగాఁ ద్యజించునెడలన్ శ్రీయుక్త మై హాఁయితో
నేతద్గామము భాసమాన మగు నం చే నెంతు మల్లేశ్వరా॥ 577

శా. శ్రేణుల్ రెంటికి ని ల్లోకం డయి, బుధాశీర్షారమై బ్రాహ్మణ
ప్రాణంబై చను విద్యలందు లవమే నాసక్తిఁ గైకోక య
వ్వాణీభర్తుల గేలిఁగొట్టెడి ద్విజవ్యాధుల్ పృకోపించుచో
రాణన్ బొల్చునె యెట్టియూరు నగజాప్రాణేశ? మల్లేశ్వరా॥ 578

శా. చాలన్ వట్టు దురాగతుల్ చెడిరి నిస్సందేహమే కాని వి
ద్యాలొల్యమ్మునఁ బొల్చు బ్రాహ్మణులు లే రక్కారణంబై యిటన్
గాలక్షేపము సాధుసజ్జనులకున్ గష్టమ్ముగాఁ దోచు నీ
వీ లోపమ్ము హరించి గామమును బై కెక్కింపు మల్లేశ్వరా॥ 579

శా. అంతో యింతో యనాది పూ కులమే విద్యాభాగ్యసంపన్నతా
క్రాంతంబై యలరారుచున్నది భవత్కారుణ్యమున్ జేసి, యా
వంతేనిన్ జదుపం చెఱింగిన మనుష్యప్రాణి యిందెందు లే
దెంతో కష్టమ కాదె? విద్యగలవాఁ డిందుంట మల్లేశ్వరా॥ 580

చు. చదువన్నన్ మనవేదశాస్త్రములు, తత్సంస్కార మీ యూరితె
క్కది యేమి? యల స్వర్గలోకమునయం దైనన్ గనన్ రాదు. శ్రీ
స్తుదశన్ వేదము హూణవిద్యయె, తదౌత్సుక్యమ్మునున్ లేని యూ
రివి, యే రీతిని బాగుఁజేసెదవా? నీ విద్వాని మల్లేశ్వరా॥ 581

శా. ' ఏలాగేనియు బాగుఁజేయవలె' నం చీ వెంచుచో వెంటనే
శ్రీఽన్ సంపదలున్ బ్రతిస్థలమునన్ జెల్వారు నల్లంత వా
ణీలాస్యశూలు సుప్పతిల్లఁబొడఁగున్ నీ పూజయున్ ఆక్కఁగా
వాలాయ మ్మగు గ్రామ మర్కతమునన్ వర్తిల్లు మల్లేశ్వరా॥ 582

మ. భవదంఘ్రిద్వయపూజనంబును సరస్వత్యంచితం బైన వై
భవమున్ గల్గినచోట నెయ్యెడల దౌర్భాగ్యాలవలమ్ములౌ
ననివేకుల్ తలతెత్తరే, రెటులనోహమ్మాటి జీవచ్చన
బుచ్చులై పోయెడ రర్కు ముందటి తమంబున్ బోత మల్లేశ్వరా॥ 583

శా. న్యాయాన్యాయవిచారణల్ నెఱపి యన్యాయమ్ము శిక్షించు వా
రే యూరన్ వసియింతురో యచట దుష్కృత్యమ్ములన్ జేయు రాం
దేయుల్ నిల్వఁగలే రెటో నిలిచినన్ దేజంబుతో నుండఁబో
రీ యూ రట్టిదిగా నొనర్పవలె నీ వీ పైని మల్లేశ్వరా॥ 584

మ. అవశిష్టం బగు పాచకాపకదు దౌరాత్మ్యానకున్ గూడ నీ
భవమందే ఫలమున్ ఘటించితివి త త్వాపిష్టతంబట్టి నీ
నవిధమ్ముం దటుగోరి యుంటి నిపు డజ్ఞాల్ముండు కాల్కుంటియై
నవయన్ జూచుట కష్ట మయ్యెడిఁ జుమీ? నా కేమొ మల్లేశ్వరా॥ 585

శా. ఆపత్తుల్ పలురీతు లెల్లరకుఁ బర్యాయమ్మునన్ గల్గుటే
చూపట్టున్ సుకృతాత్ము క స్తికిఁ దటస్థుల్ చింత సూచింతు దు
ర్వ్యాపారున్ గని వాని చెట్టతనమున్ వర్ణించి హేతుత్వమం
దాపాదింతురు ప్రస్తుతం బటులె సంప్రాప్తిచె మల్లేశ్వరా॥ 586

మ. ప్రతివాఁడున్ సుఖి యౌచుకున్, వెరలకున్ బాలాటకున్ రెండె స
న్మతియున్ దుర్మతియున్, దురాశయుఁడు నేమం బందఁగాఁ బోఁడు స
న్మతి యేనాఁటను బాడుగాఁ, దిదియ యామ్నాయంబు సర్వత్ర పం
డితనమ్ముం డల కాళిదా సిటులె పాడెం బాడి మల్లేశ్వరా॥ 587

మ. అరి నేనిన్ చెడుబుద్ధిలోఁ జొనిపి పాదౌనట్లుగాఁ జేయ కే
దైట సమ్బుద్ధి నొసంగి బాగుపడునట్లే సల్పు మోదేవ? నా
కరియావానికేఁగూడ నిట్టి ఫల మీ వర్పించుచో లోకు రె
ల్లరు నన్ మెత్తురు నా కిదే పరమ మౌ లాభంబు మల్లేశ్వరా॥ 588

శా. నా కావ్యంబుకతానఁ చెట్టు కొకఁడై నానాటికిన్ దీనుఁడై
లోకం బందుటకన్న శత్రువయినన్ శుభాత్ముఁడై దాన ను

శ్లోకుల్ మెచ్చెడిచొప్పు గైకొనినచో స్తుత్యర్హ మం చెంచెదన్
నీ కారుణ్య మొనర్పలేనిపని యున్నే? యొంటు మల్లేశ్వరా॥ 589

శా. వీఁ డెవ్వఁ? డల వేంకటేశ్వరకవిన్ వేమాటు దూషించి పై
మోడై గాడటి పాడువాటి తుదకున్ ముమ్మాటికిన్ యోగ్యుడై
ప్రీడాపాత్రుడు గాఁగ మాటె, ననుచున్ విజ్ఞుల్ ప్రసంగించుటే
వేఁడంగాఁ బ్రయతించు నాకు నదియే వేయార్లు మల్లేశ్వరా॥ 590

మ. ఒకటేమాట నుబుద్ధిలేనియెడ నేయోగంబు నీ విచ్చిన్
సకలంబు వికలంబ, సన్మతికి నైశ్వర్యంబు జోడించి త
క్కక మా గ్రామము బాగునేయుము వృధాకంఠోష్ఠులన్ వృద్ధి నే
యకు మయ్యా చెనుపేరు గ్రామమునరా నద్దాన మల్లేశ్వరా॥ 591

మ. ఇది విన్నాడవా లేదో? మున్ను తమరై యెవ్వఁడులా శ్వాసపై
వదరె వాఁ డెటువంటి వాఁడయిన యాపట్టివ మవ్వని యు
దు దయన్ జూపుట పాడి కుంకలకు మాదుర్మాధుల ప్పావకున్
మద మాటన్ బడఁదన్నఁ బూని రిచి చోమా పాడి మల్లేశ్వరా॥ 592

శా. గ్రామం బిట్టిది యెట్టిదైనను నిరుల్ గల్పించి రక్షించుటల్
నీ మాహాత్యపు గుర్తు తుచ్చులయెడ స్నేరంబులం జూతురే?
సాహిస్యుల్ ఐరె సున్నతుల్ మునుపు రక్షస్సంతతిన్ మన్నలే
దే? మే మంతకు నెక్కుడో ఖలులమే? దేవేశ? మల్లేశ్వరా॥ 593

మ. పొరపొచ్చెమ్ములు మీరు రేవనను దిప్పల్లేవు మాయం చటం
వ అవన్ జూచిన యంత సాహసము లే దల్లయ్యు మీ గ్రామపున్
చారిత్రవైన కతాన నేదయిన నీలో మొట్టవెట్టంగఁ జే
యఁబు కాగ్యోదయ మంచు సారెకు నిటుల్ ఘోషింతు మల్లేశ్వరా॥ 594

మ. ఖలురై ఛాచి చళా విపాకమునఁ గుంకల్ తీరి కూర్చుండి నా
చెలిమిన్ గోల్పడి నాయెదన్ వృథగ దుశ్చేష్టుల్ ప్రయోగించి చా
ముల పారై చెడి రన్నవస్త్రములకున్ భూతేశ? నే నేల రా
పరె నీ క స్తి నిమిత్త మీ హతకులన్ బాంపపు మల్లేశ్వరా? 595

- మ. మగ లజ్ఞాసము కల్కి నా యెడ నృథా మాత్సర్యముం బూని యీ
సగుణాటుంగతి దెచ్చి రంచు మగువల్ నన్ గూర్చి శోకించు న
ప్రగ నాకున్ రుచియింప దానతుల సంభావించి యీ భువలఁ
దాగుటన్ జేయకు మింక నీకుఁ గలుగున్ బున్నెమ్మ మల్లేశ్వరా॥
- మ. పొగులఁ జేయక యున్న వీండు మరలన్ బోలెక్కి దుశ్చేష్టలన్
వెగఁ గావించు రబందువో? సలుపని దేవేశ? సుశ్రీమరఁ
దాగ రాక్కప్పుడు వీడునే? యిపుడి టుల్ పొల్పాటి జీవచ్ఛవ
ప్రగతిన్ గాంచియు వీడిరే? బహు దుర్దర్పము మల్లేశ్వరా॥ 597
- మ. స్వకృతాఘమ్మునఁ బాడునాటు భయలన్ సంపన్ను లీడించి తా
మెకనక్కె మొనరింప రోపుగతి నెట్లే సుద్ధరింపంగఁ గొం
దొక యత్నం బొనరించి చూతు రనియే యుక్తంబు కాఁబట్టి వీం
డ్రొక్కునై నే నిటు వేదఁగా వలనె శర్వాణేశ? మల్లేశ్వరా॥ 598
- మ. శివనామంబు శివాంగనామణియు నీదేఁ డిక్కె నీకున్న వై
భవ మేవేల్పుల కున్నదిట్టి నిను సంభావించితిన్ గై తిచే
శివమస్త్య స్తు శివం శివంభవతుమే చేరిళ్ళ భూయాచ్చివం
బసంకల్పక మస్త్యపర్యమపిమే శ్రీరస్తు మల్లేశ్వరా॥ 599

—/ గ ద్య /—

ఇది శ్రీలింగవీంద్రీ మహాపంచానన విద్యత్కవి చాల
కళానిధి చాలసరస్వతి శతావధానీశ్వాది నిరుదాంచిత
రైన శ్రీతిరుపతి వేంకటేశ్వర కవులలో నొక
రును — కళావశిష్టాదులును — ప్రసిద్ధమాండ్ర
అస్థాన కవి తా పట్టభద్రులును అయిన
చెళ్లపిళ్ల వెంకటశాస్త్రి శతావధానిగారిచే
రచింపబడిన శతక ము కుట
మల్లేశ్వర విజ్ఞప్తి సంపూర్ణము
మల్లేశ్వరార్పణమస్తు!
ఓ మ తి త్ప త్

★ ముఖ్యమైన సవరణలు ★

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు	పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
7	1	స్థల	స్థల	30	20	గారు	గాలు
10	18	మయ్యె	మ్యయ్యె	40	19	ఘమె	ఘమ్యె
11	21	వీడు	వీడు	44	4	ద్వది	ద్వ్యది
12	12	యిని	యిది	45	2	నటు	నట్లు
13	19	ప్రాప్తిన్	ప్రాప్తిక్	46	18	డియు	డియున్
15	5	వండి	వండి	49	3	పిల్లలన్	పిల్లల్
18	19	ముక్	ముల్	50	11	గుంలెలే	గులెంతే
19	4	వెంక	లెంక	54	1	దురం	దురారం
19	10	నినబూ	బూనిన	55	19	మమ	మ
19	22	నిప్ప	నిప్ప	65	4	తైయన	తైన
20	6	గ్భంగుక్	గ్భంగుల్	65	24	పంగ	పంగ
20	7	పులున్	పులుల్	70	20	టంటె	టంచె
20	8	మొక్కున్	మొక్కుల్	76	19	ద్రాత్వ	ద్రాత్వ
21	16	ప్రాప్తి	ప్రాప్తి	77	24	లనజ్వా	లానలజ్వా
21	26	దవయ్య	దయ్య	79	1	ఖమ్ము	ఖము
22	7	తుడం	తుండం	79	23	ములున్	ములక్
22	21	నృశ	నృశ	80	19	దల్వ	వల్వ
28	12	రమ్ము	రమ్ము	81	22	దద్ది	ద్ది
24	7	మంటన్	మంటన్	84	7	తుఘా	తుఘ
25	19	టలె	టక్	86	24	టరీ	టరురీ

89 వ పేజీ 25 వ పంక్తిలో గల “ల్” న్ గా రెండున్ను మార్పుకోవలెను.

98 వ పేజీ 9 వ పంక్తిలో గూడా “ల్” న్ గా మార్పుకోవలెను.

కథలు-గాథలు

4 - సంపుటములోని విషయములు

వ్యాస

రచనలు

- 1 మామూలైత
- 2 నాగురుపరంపర
- 3 నేనూ - మోతిరుపతిశాస్త్రుల్లా
- 4 "పుణ్యైర్యశోభన్తే"

చెత్తపిత్త వెంకటశాస్త్రి సన్ము

వేంకటేశ్వర పబ్లికేషన్సు

కడియం - P. O.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా

శతావధాని చెత్తపిత్త వెంకటశాస్త్రిగ

కథలు-గాథ

అయిదవ సంపుటములోనుండు విష

వ్యాస

రచనలు

- 1 అపవాదలు
- 2 మతొకఆపవాద
- 3 కీర్తి అపకీర్తి
- 4 కవికన్న విమర్శకుడికి....
- 5 వెక్కిరింపడోయి బోల్తాపడి
- 6 యింకోఆపవాద
- 7 శంతవృక్షుగారు
- 8 బ్రతికించారు ఆచార్యులుగారు
- 9 నన్నయ్యభట్ట
- 10 "శుభస్య శీఘ్రం"

ఇత్యాదులు.

చెత్తపిత్త వెంకటశాస్త్రి సన్న్య

వేంకటేశ్వర పబ్లికేషన్సు

కడియం - P. O.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా.

పతి వేంకట కవులొసర్చిన తెనుఁగు గ్రంథములు

గ్రంథములు	ప. ల.	అముకావ్యములు	ప. ల.
నందము	1 8	62 వ్రతఁథలు	2 0
పుహిత	1 8	63 పురాణాధలు	2 0
మరియము	1 0	64 శనిగ్రహము	0 2
లిక్కిము	1 0	65 ఓనొనందిము	0 2
వాదిలాసము	0	66 గ్రామసింహము	0 4
హుహుక్కిము	0	67 విదారోహావ్యవము	0 4
హుహుక్కిము	0	68 సిహ్వాననము	0 4
క్రి	-	69 వలకర్కము	0 8
ల	0	70 వ్రతాగ్రంథశతకము	0 4
వ్రత	1 4	71 గురురంధానంధానము	0 8
వేది	1 4	72 శంకర విజ్ఞప్తి	0 4
వీధాగవకము (పురాణము)	13 0	73 రానధరుమాటలు	0 4
వీధులు (విదో)	10 0	74 విహారి	0 4
వీధులర్య (వెంకటా)	8	శరకములు	
వీధులర్య (విదో)	2 8	75 వీధులర్య	0 4
వింస్కర గ్రంథ		76 వీధులర్య	0 4
కావనహనము	1	77 అర్థాగ్రంథ	0 4
ధావరత్నావరము	8	78 మృత్యు జయస్తవము	0 4
కృంగారకృంగారుము	0	79 నాకృవాయస్తవము	0 4
విమాపణము	2 8	80 శవ	0 12
విష్ణువేషణము	0 8	81 కాళిరాది ప్రోత్సహలు	1 0
శలధాలభనము	0 8	82 సాధాగ్రహమేష్వరి	}
		1, 2, 3 భాగములు	
			3 0

కవి కావ్యములు :

చెట్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి సన్ము

వేంకటేశ్వర పల్లికేశవము

కణియం - P. O.

హుప్పగోదావరి జిల్లా

గుంటూరు సీమ

ఇది తిరుపతి వేంకటకవులచే రచింపబడిన విద్వా వివాద గ్రంథము.
 ఇది యిదివఱలో రెండు కూర్పులయి యిప్పుడి
 కూర్పుగా వెలసినది-ఇందు విశేషమేమనగా-విడివిడిగా ప
 బడియున్న పై గ్రంథ వివాదకు సంబంధించినవిరాట్ట యావత్తు
 ఒక క్రమంలో ఇందు సంపుటికరింపబడి మాదిరించుటయే
 అందులోను-వేమవరాగ్రహార కతావధాన పీఠికయున్న
 అందులో లోగడ కొన్ని పద్యాలు మూర్రమేప్రచు
 రించియుండిన ముట్నూరి కృష్ణారాయకరకము
 అంతానున్న యందు సంపుటికరించి పర్వ
 రింపబడుట ముఖ్య గమనీయంశము
 గ్రంథము పతిస్తే కొప్పురపు కవీశ్వ
 రులకున్న-తిరుపతి వేంకటేశ్వ
 రులకున్న-గుంటూరు మం
 త్రాలలో ఆరిగిన వివా
 దకు సంబంధించిన
 లోగట్లా యావత్తు
 కరచిత్రములకముగా
 బోధపడగలదు.

* * * * *

చెల్లపిల్ల వెంకటశాస్త్రి సన్ము

వేంకటేశ్వర పల్లి కేషము

కడియం - P. O.

కూర్పుగోదావరి జిల్లా.

